



”Det gror i den grønne landsbyen”



Randberg
kommune

PENGAR

av Arne Garborg

Ein kan kjøpa seg mat,
men ikkje mathug,
dropar, men ikkje helse,
mjuke sengar, men ikkje svevn,
lærdom, men ikkje vit,
stas, men ikkje venleik,
glans, men ikkje hyggje,
moro, men ikkje glede,
kamerater, men ikkje venskap,
tenarar, men ikkje truskap,
gråe hår, men ikkje ære,
tolege dagar, men ikkje fred.

Skalet av alle ting kan ein få for pengar.
Men ikkje kjernen;
det er ikkje for pengar fal.



Forsidebildet: Strikkeglade damer i Randaberg Husflidslag har designa og strikka dei seks første luene, f.v. Grethe Hellem Bø, Solveig Høie, Gunnlaug Kraft, Inger Stephensen, Anne Brith Rasmussen, Kitty Krogh Harestad og Eli Bøe Hochweller. På denne siden (t.v.): Støren (*Sturnus vulgaris*) samlet på Tungenes fyr i høst, før den i flokk og følge drar til litt mildere klima. De fleste størene trekker ut av landet, men enkelte overvintrer. Ringmerking viser at stør fra vårt område i hovedsak overvintrer i England og langs Nordsjøkysten til Frankrike.

Innhold

Innhold

Innledning	4
Organisasjonen	6
Rådmannens ledergruppe	7
Rådmannens forslag til budsjett og øk.plan	8
Forutsetninger i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplanforslag	13
Statsbudsjettet og kommunene	16
KOSTRA	18
Driftsbudsjettet	19
Obligatoriske oversikter drift	24
Budsjett uten eiendomsskatt	26
Investeringsbudsjett	27
Obligatoriske oversikter investering	30
Sentraladministrasjonen	32
Helse og oppvekst	36
Kultur	62
NAV	70
Tekniske tjenester	78
Plan og forvaltning	88
Skole	96
Randaberg kirkelige fellesråd	108
Det store bildet	116
Lederlaget	118
Hovedtabeller:	
Tabell: Driftstiltak	20
Tabell: Budsjettskjema 1A/1B	24
Tabell: Hovedoversikt drift	25
Tabell: Investeringstiltak	28
Tabell: Investeringer, budsjettskjema 2A	30
Tabell: Hovedoversikt investeringer	30

" I enhver budsjettbehandling vil det være mange ønsker og behov som blir tatt opp fra tjenesteområdene og politikerne. Det er vanskelig å få alle disse inn i et balansert budsjett.

Innledning

Dette er rådmannens forslag til budsjett for 2016 og økonomiplan for 2016-2019 for Randaberg kommune. Forslaget er utarbeidet med bakgrunn i budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018, virksomhetsplaner for 2015, årsmeldingen for 2014 og KS-sak 51/15 Rammesak 2016.

Budsjettet er basert på regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2016.

Rådmannens budsjettforslag legger til grunn et fortsatt høyt investeringsnivå, og det er lagt inn midler for å kunne gi mer tjenester til innbyggerne i takt med økt behov (flere eldre og flere brukere med behov for tilrettelagte tjenester).



Randaberg 16. november 2015


Magne Fjell

rådmann


Per Blikra

økonomisjef



*Ulike epoker og kontraster. Øverst er nyere boliger på Nedre Grødem.
Nederste bilde er fra ca. 1960, før utbyggingen av boliger på Valahaug.*

Organisasjonen

Kommunestyret

27 representanter

Ordfører

Kontrollutvalg

- 3 medlemmer

Formannskap

- 9 medlemmer

Hovedutvalg for nærmiljø og kultur (HNK)

- 11 medlemmer

Hovedutvalg for oppvekst og levekår (HOL)

- 11 medlemmer

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (MNF)

- 7 medlemmer

Eldrerådet

- 5 medlemmer

Barn og unges kommunestyre (BUK)

- 18 medlemmer

Administrasjonsutvalg/ Likestillingsutvalg (ADM)

- 6 medlemmer

Kommuneplanutvalg

- 9 medlemmer

Rådmannen

- Inkl. økonomi, personal- og organisasjonsutvikling og kommunikasjon og demokrati

Helse og oppvekst

- Inkl. heldøgntjenester, sykehjem, dagsenter, hjemmetjeneste, boligjeneste, barnehage, helsetjenester og barnevern.

Tekniske tjenester

- Inkl. renovasjon, renhold, teknisk drift, bygg og eiendom

Kultur

- Inkl. fritid, kulturskole, idrett, Tungenes fyr, Vistnestunet og folkebibliotek

Skole

- Inkl. tre skoler med skolefritid, voksenopplæring og PPT.

Plan og forvaltning

- Inkl. arealplanlegging, byggesak, oppmåling og jordbruk

Nav Randaberg

Interkommunale selskap (IKS):

- Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR)
- Brannvesenet i Sør-Rogaland
- Stavangerregionen Havn
- Interkommunalt arkiv i Rogaland IKA
- Rogaland revisjon
- Sørmarka Flerbrukshall
- Multihallen i Sandnes og Storhallen i Randaberg

Interkommunalt samarbeid:

- Randaberg interkommunale PPT
- Rogaland kontrollutvalgssekretariat

Foreninger/samarbeid:

- Ryfylke friluftsråd
- Jæren friluftsråd
- Voldtektmottaket Stvgr
- Region Stavanger BA
- Viltneimnd
- Interkommunalt kulturråd
- Tilsynsutvalg Jærstrendene
- Transportsamarbeid Nord-Jæren
- Småbåtforeninger Skiftesvik og Ryggstranden

Stiftelser:

- Jærmuseet
- Rogaland Arboret
- Krisesenteret i Stavanger

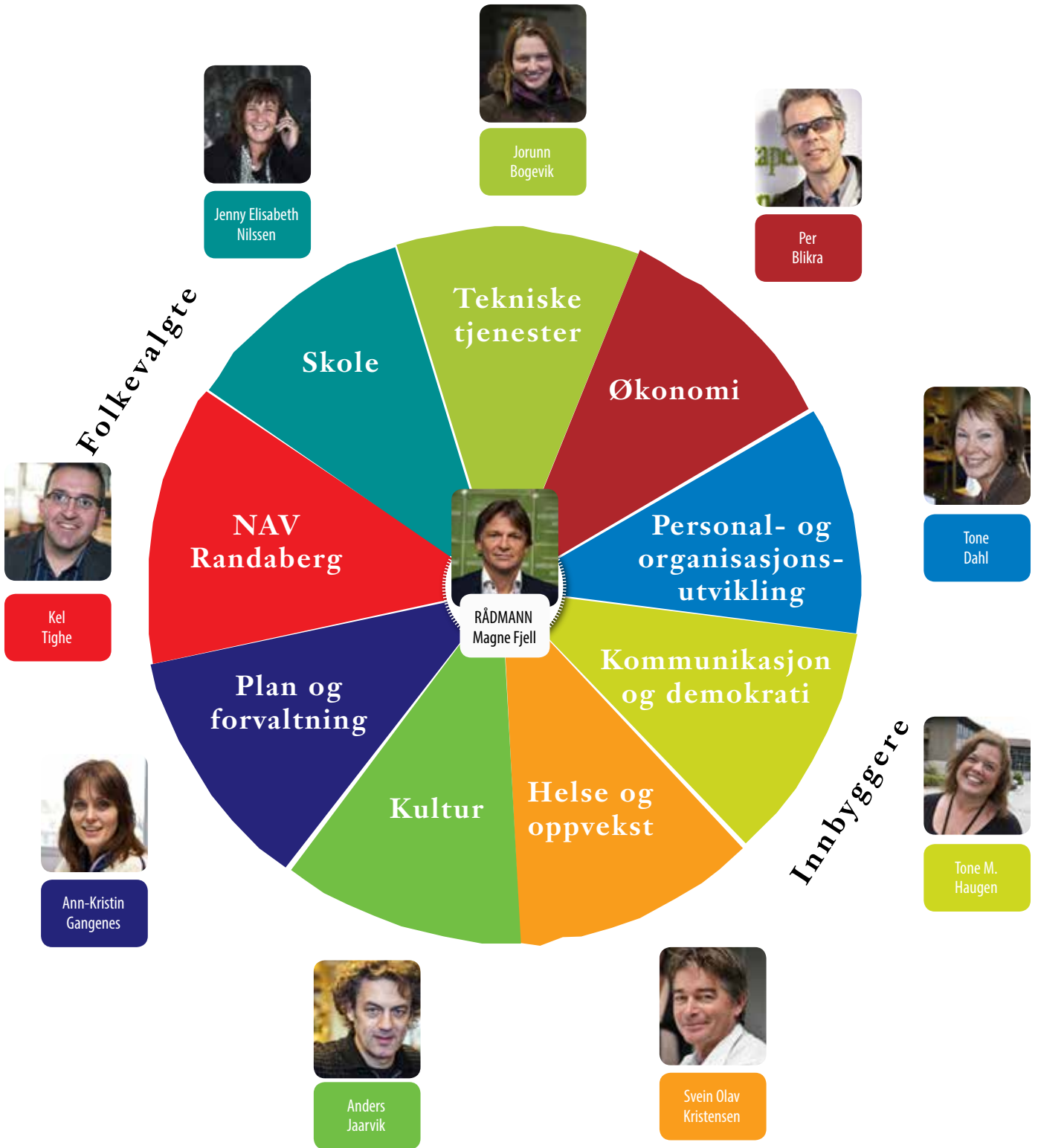
Kommunale AS:

- Lyse Energi
- Randaberg Rennesøy bygdeblad
- Ranso Treindustri
- Greater Stavanger Economic Development
- Allservice
- Attende
- Landsbykonferansen Randaberg
- Nord-Jæren Bompengeselskap
- Gastronomisk Institutt
- Filmkraft
- Måltidets Hus

Møter 2015

Kommunestyret	8
Kontrollutvalget	5
Formannskapet	9
HNK	8
HOL	8
MNF	8
Eldrerådet	8
BUK	4
ADM	3
Kommuneplanutvalget	8

Rådmannens ledergruppe



1) Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan

1.1. Handlingsrom gjennom reduserte rammer

Fra 2009 er tjenesteområdenes budsjetter årlig redusert for å oppnå handlingsrom til nye drifts-tiltak og nødvendige investeringer. Nye oppgaver/flere tjenestemottakere har ført til at budsjettene til tjenesteområdene har økt til tross for de generelle reduksjonene. God økonomistyring og nøktern drift over flere år gjør at viktige tiltak har blitt iverksatt og at satsninger i statsbudsjettet har blitt gjennomført.

Følgende reduksjoner i tjenesteområdenes budsjetter de siste årene er en del av fundamentet for rådmannens budsjettforslag for 2016:

- 2009 og 2010: Generell reduksjon av lønns midlene, 10 mill. kr
- 2011: Ytterligere reduksjon på 5 mill. kr
- 2012: Krav til effektivisering på 3 mill. kr i vedtatt økonomiplan pluss ytterligere 4,25 mill. kr i rådmannens budsjettforslag
- 2013: Krav til reduksjon på 3 mill. kr
- 2014: Reduksjon med 10,7 mill. kr (helårsvirkningen for 2015 er 12,3 mill. kr)
- 2015: Innsparing med 8 mill. kr (10 mill. kr i 2016). Inkludert stenging av en sykehjemsavdeling
- 2016-2018: I vedtatt økonomiplan for 2016-2018 er det krav til reduksjon på 3 mill. kr årlig, økende til 9 mill. kr i 2018.

Uten disse tilpasningene ville driftsbudsjettet vært 48 mill. kr høyere i 2015, og 54 mill. kr høyere i 2018.

I tillegg er det ikke gitt kompensasjon til tjenesteområdene for generell prisstigning i perioden 2009-2012. Det innebærer også en effektivisering på 3-4 mill. kr årlig. I 2013 ble det gitt full kompensasjon for prisstigning. For 2016 har rådmannen lagt inn midler for å dekke prisstigning på kjøp av utvalgte tjenester i tjenesteområdene, men ikke fullt på kjøp av varer, noe som

tilsvarer en effektivisering på 1,7 mill. kr. Det samme ble gjort i 2014 og 2015.

I budsjettprosessen er det mange ønsker og behov som blir tatt opp fra tjenesteområdene og politikerne. Det er vanskelig å få alle disse inn i et balansert budsjett. Det er også slik at det er lettere å la være å legge inn et nytt tiltak framfor å slutte med, eller redusere noe en allerede gjør. Dette preger rådmannens tilnærming til å la kommunen ta på seg nye forpliktelser.

1.2. Driften i 2015

Når driftsrammene gjennom flere år blir redusert, vil budsjettene bli stramme i forhold til endringer i omfang i løpet av året. I 2015 har vi sett at omfanget på flere områder har økt i forhold til forutsetningene i vedtatt budsjett. Dette gjelder blant annet brukerstyrt personlig assistent (BPA) og nye brukere med store hjelpebehov i boligene (brukere over 18 år). Nye unge brukere med store hjelpebehov fører også til høyt forbruk på styrka barnehage-tilbud og på skolene.

På den andre siden har barnevernsutgiftene stabilisert seg og gått ned. Disse ble økt i budsjettet for 2015 på grunn av økning i 2014. På avlastningscenteret har også utgiftene gått ned. I sommer la rådmannen opp til at tjenesteområdene skulle redusere driftsnivået for å kompensere for forventet skattesvikt. Skattesvikten i 2015 ser nå ut til å bli minimal. Vi fikk mer refusjonsinntekter enn budsjettet for brukere med store hjelpebehov i 2014, og dette avvirket forplanter seg til 2015 og 2016. Samlet gjør dette at vi ikke tar med oss vesentlige økonomiske utfordringer fra 2015.

1.3. Reduserte driftsbudsjetter i 2016

Driftsbudsjettet er redusert tidligere år og i 2015 gjennom konkrete reduksjoner, manglende/ufullstendig prisjustering og at nye uunngåelige

" Samlet gjør dette at vi ikke tar med oss vesentlige økonomiske utfordringer fra 2015.

kostnader er innarbeidet i eksisterende rammer for tjenesteområdene.

I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at driftsbudsjettet må reduseres ytterligere med 3 mill. kr årlig fra 2016.

I rådmannens budsjettforslag er det lagt inn følgende innsparingstiltak:

- Skole: 1,0 mill. kr i 2016, økende til 2,0 mill. kr i 2017
- Helse- og oppvekst: 1,0 mill. kr i 2016, økende til 2,0 mill. kr i 2017
- Endring i seniortiltak: -325.000 i 2016, -655.000 kr på årsbasis
- Alle: Bare delvis priskompensasjon, 1,7 mill. kr i 2016
- Flytte 17. mai utendørs: 0,1 mill. kr årlig
- Utmelding Rogaland Arbeidet: -70.000 kr årlig
- Endring ved Tungenes fyr: -40.000 kr årlig

Disse tiltakene er konkretisering av de planlagte innsparingene i 2016 og 2017. Ytterligere innsparing med 3 mill. kr årlig ligger inne fra 2018. Dette vil bli mer konkretisert i neste budsjettbehandling.

Rådmannen har valgt å foreta innsparingene i Helse og oppvekst - som har det desidert største budsjettet - og på skole fordi det de siste årene (inkludert 2015) har vært en nedgang i elevtall. Innsparingene ved kultur er ikke-lovpålagte oppgaver.

Byggelånsrenter for de store investeringsprosjektene (Harestad skole og kulturscene, Sunnhetsgrenden og byggene i Tåranskogen) blir belastet investeringsprosjektene og reduserer dermed driftsutgiftene fra 2014. Dette utgjør 6,0 mill. kr i 2016 og drøye 8,0 mill. kr i 2017.

Avdragsutgiftene ble redusert til litt over minimumsavdrag i 2015. I vedtatt økonomiplan er det lagt til grunn at disse skal økes til 2013-nivået i løpet av 2016 og 2017.

I rådmannens budsjettforslag er denne økningen utsatt til i 2019-2020. Dette gir 10 mill. kr i mindreutgift i forhold til vedtatt økonomiplan i mesteparten av økonomiplanperioden.

1.4. Eiendomsskatt

Rådmannen har blitt bedt om å legge fram to alternative budsjetter for 2016. Ett uten eiendomsskatt på boliger og ett med. Rådmannens forslag, som blir presentert i dette dokumentet, er basert på gjeninnføring av eiendomsskatt på boliger. Rådmannen viser i tillegg et budsjett uten eiendomsskatt på boliger.

1.5. Inntektsnivået i Randaberg kommune

KOSTRA-tall viser at - til tross for reduksjonene de siste årene - det brukes mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner. På de fleste tjenestene bruker vi mer enn gjennomsnittet, mens vi på noen områder bruker litt mindre.

Det har vært mulig som følge av forholdsvis høye skatteinntekter (128 % av gjennomsnittet), eiendomsskatt og inntekter fra Lyse Energi som samlet

gir oss mer å rutte med enn mange andre kommuner.

Basert på de objektive kriteriene i inntektsystemet er Randaberg kommune en «lettere» kommune å drive enn andre, og bør derfor ha et lavere kostnadsnivå. På den andre siden har vi flere brukere med store hjelpebehov enn gjennomsnittskommunen, noe som drar kostnadsnivået oppover. KOSTRA-tabeller med kommentarer fra tjenesteområdene viser mer om driftsnivåene våre i forhold til andre kommuner.

1.6. Bosetting av flyktninger

Flyktningekrisen har økt i intensitet og omfang mens rådmannen har jobbet med budsjettet for 2016. I kommunestyret 12. november i år (sak 143/15) la rådmannen fram et forslag om å ta imot 50 flyktninger årlig. Dette forslaget bygger på denne saken, men forventede utgifter og inntekter er mer gjennomarbeidet og fordelt på tjenesteområdene. Tiltaket gir en netto inntektsøkning på 1,0 mill. kr årlig. Det er omtrent samme beløp som lå inne i tilsvarende tiltak i vedtatt økonomiplan der mottaket skulle økes fra 25 til 28 årlig. Dette reflekterer at noen av kostnadene til flyktninger er sprangvise.

" KOSTRA-tall viser at - til tross for reduksjonene de siste årene - det brukes mer penger samlet i Randaberg kommune enn i sammenlignbare kommuner.

Det betyr at ansatte ved NAV ikke øker proporsjonalt med antall flykninger, men øker når antall flykninger når et nytt nivå. Tiltaket medfører økte inntekter på 16 mill. kr i 2016, økende til 30 mill. kr i 2018. Det er lagt inn spesifiserte utgifter knyttet til økningen i bosetting på 14-22 mill. kr. Det betyr at det er uspesifiserte utgifter på 1-7 mill. kr, som vil bli fordelt i tertialrapportene dersom det blir behov for det, eller avsatt til fond ved regnskapsavslutningene.

1.7. Vedlikeholdskostnader

KS har påvist et stort vedlikeholdsetterslep i kommunesektoren. Randaberg kommune er ikke noe unntak, jamfør kst-sak 147/15, Vedlikeholdsplan kommunale bygg.

" Det er lagt til grunn at tomten på Harestad skole, som blir fraflyttet når ny skole er klar, gir 40 mill. kr i inntekter.

I 2016 får kommunene 500 mill. kr til vedlikehold som et ledd i regjeringen sin sysselsettingspolitikk. Dette utgjør 1 mill. kr for Randaberg kommune, og monner lite sett i lys av vedlikeholdsplanen som ble lagt fram i kommunestyret 12. november i år. Mye av etterslepet er driftstiltak som må budsjetteres i driften, og budsjettet vi har nå er for lite til det.

Det er også behov for større tiltak som investeringer. Noen av disse kan dekkes av den årlige bevilgningen på 3 mill. kr til ekstraordinært vedlikehold. Men dette er langt fra nok. Rådmannen har lagt inn tiltak for å redusere etterslepet. Det er foreslått å renovere svømmeanlegget på Goa for 9 mill. kr i 2017. I tillegg er vedlikeholdskostnadene i driften økt med 1 mill. kr årlig; 1 mill. kr i 2016, økende til 4 mill. kr i 2019.

1.8. Store investeringer

De store investeringene i rådmannens forslag til økonomiplan er ny Harestad skole og kulturscene, Sunnhetsgrenden og barnehage/barnebolig/ressursenter i Tarzanskogen. Vesentlige endringer fra vedtatt økonomiplan er:

- Sunnhetsgrenden er flyttet fram til 2016-2017
- Prosjekteringsmidler til Harestad skole, trinn 2, i 2016-2017 og oppstart av bygging i 2019
- Randaberg kommune skal kjøpe 30 boliger til flykninger/vanskeligstilte i økonomiplanperioden i tillegg til de årlige to som ligger i vedtatt økonomiplan

Investeringene er i hovedsak finansiert med låneopptak, men det er også regnet med betydelige tilskudd til boliger, sykehjemsplasser og bofellesskap. Investeringene i vedtatt økonomiplan er delfinansiert med 25 mill. kr årlig i 2016-2018, gjennom salgsinntekter fra kommunenes eiendom i Sentrum Øst. Videre er det lagt til grunn at tomten på Harestad skole, som blir fraflyttet når ny skole er klar, gir 40 mill. kr i inntekter.

Rådmannen har videreført begge disse forutsetningene, men har flyttet de 40 millionene fra 2017 til 2018, og lagt inn kostnader til rivning av bygget og rydding av tomten.

Disse inntektene er usikre, og dersom de ikke blir realisert, vil vi måtte finansiere vedtatte investeringer med fondsmidler eller låneopptak.

En annen usikkerhetspost i investeringsbudsjettet er tomt til Harestad skole og kulturscene og ny barnehage. Dette er budsjettert ut fra siste pris for tilsvarende kommunalt kjøp, mens prisen blir fastsatt i skjønn våren 2016.

1.9. Utvikling i årsverk

Kommunen har hatt en betydelig vekst i oppgaver og årsverk de siste årene, spesielt i perioden fram til 2009. Veksten i denne perioden er hovedsakelig knyttet til nye barnehager. Fra 2009 er det en mer moderat økning fram til 2013. Fra 2013 har det vært forholdsvis små endringer i antall ansatte.

Tab.: Årsverksutviklingen ser slik ut:

ÅR	2013	2014	2015	2016
ARSVERK	722	722	727	733

Kilde: Rapport fra Visma HRM per januar i aktuelt år.

" Sunnhetsgrenden er flyttet fram til 2016-2017.

Rådmannens forslag til budsjett gir en netto økning med seks årsverk fra 2015 til 2016. På skole blir det en reduksjon med 4,4 årsverk. Helse- og oppvekst har reduksjoner på noen områder, og økninger på andre. Netto blir det en økning på omtrent ti årsverk.

I all hovedsak er dette knyttet til flere barnehageplasser - for å gjennomføre to hovedopptak/løpende opptak - samt gjenåpne seks sykehjemsplasser, som begge er initiert av politiske vedtak i høst.

Per januar 2015 er det 945 ansatte i Randaberg kommune. Antall ansatte vil variere, avhengig blant annet av hvor mange ansatte som jobber deltid.

" Per januar 2015 er det 945 ansatte i Randaberg kommune.

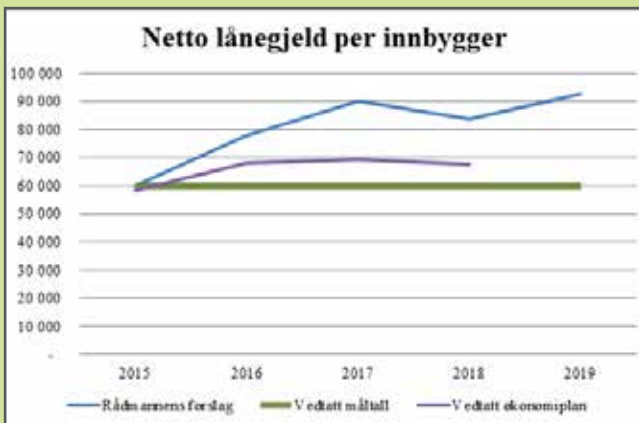
1.10. Rådmannens forslag i forhold til kommunens økonomiske måltall

I KS-sak 38/13, som ble behandlet i juni-møtet i 2013, vedtok Randaberg kommune nye mål som skal legges til grunn for budsjettarbeid og evaluering av regnskapene framover. Vedtaket i saken var slik:

" Randaberg kommune skal legga følgende økonomiske mål til grunn for framtidige budsjett/økonomiplaner:

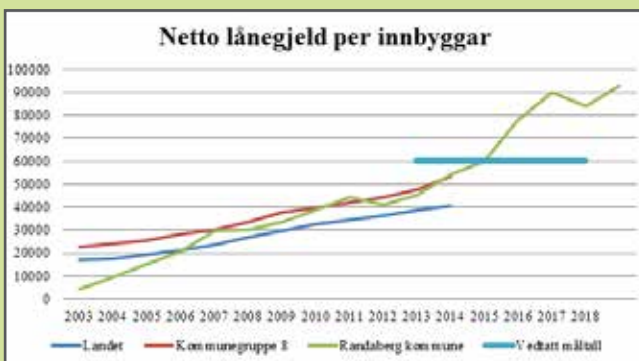
- *Netto driftsresultat i % av driftsinntekter: mellom 1 og 4 %.*
- *Arbeidskapital i % av driftsinntekter: mellom 20 og 30 %.*
- *Ubundne driftsfond i % av driftsinntekter: mellom 5 og 8 %.*
- *Kapitalfond i % av driftsinntekter: mellom 7 og 10 %.*
- *Netto lånegjeld per innbygger: mindre enn 60.000 kr/innbygger. "*

Det er spesielt de to måltallene, netto driftsresultat og netto lånegjeld per innbygger, som får betydning for budsjettarbeidet. Men måltallene om størrelsen på kapitalfond legger også begrensninger på bruk av dette i finansiering av investeringene (se tabell under, øverst).



Netto lånegjeld per innbygger øker til måltallet allerede i 2015, og det vil fortsette å øke i mesteparten av økonomiplanperioden. I 2019 vil vi ha over 90.000 kr i netto lånegjeld per innbygger, over halvannen gang måltallet. Det betyr at investeringsnivået rådmannen har lagt opp til er veldig ekspansivt.

Rådmannen mener det er viktig at både Harestad skole og kulturscene og Sunnhetsgrenden, trinn 1, blir realisert snart, og har derfor likevel lagt opp til dette høye investeringsnivået. Netto lånegjeld ligger også høyere enn i vedtatt økonomiplan. Dette fordi rådmannen har saldert driftsbudsjettet med å redusere avdragene i mesteparten av økonomiplanperioden, fordi det er lagt inn nye investeringer, og fordi investeringer er flyttet til tidligere tidspunkt enn i vedtatt økonomiplan.



Grafen til venstre viser utviklingen av netto lånegjeld historisk og i økonomiplanperioden for Randaberg kommune, sammen med historiske tall for landet og vår kommunegruppe i KOSTRA.

I saken om måltall blir netto driftsresultat framholdt som det viktigste måltallet å styre etter. Grafen oppe til høyre viser utviklingen basert på rådmannens forslag.

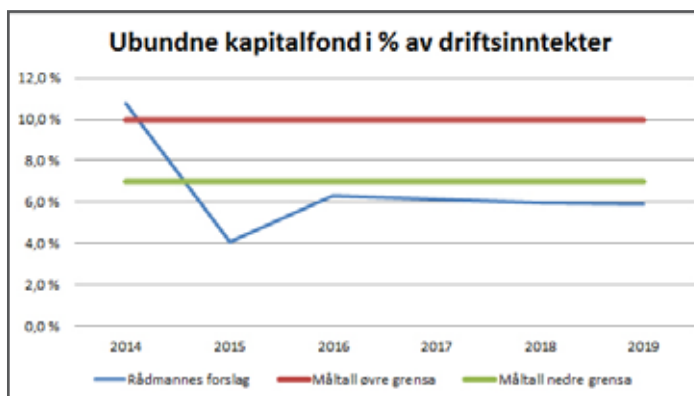
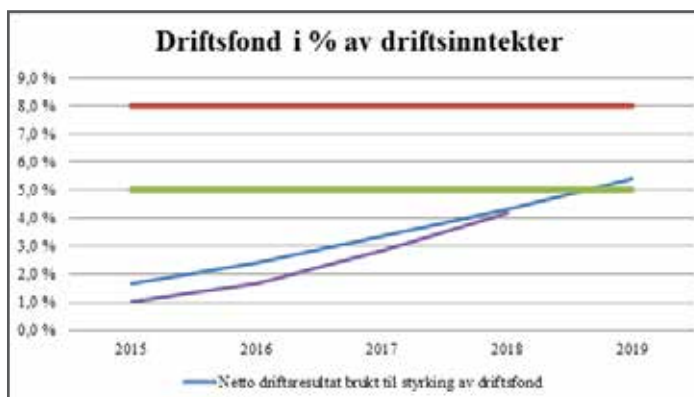
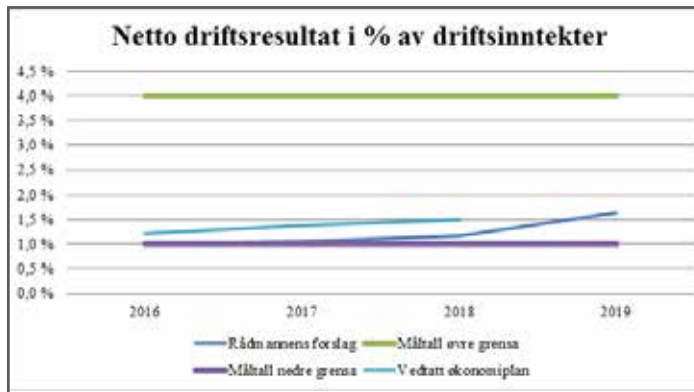
Netto driftsresultat er omtrent på nivå med den nedre grensa for måltallet. I 2019 øker netto driftsresultat til 1,4%. Rådmannen legger til grunn at netto driftsresultat blir tilført driftsfond slik at driftsfondet øker opp mot måltallet. (Se tabell oppe til høyre).

I forhold til de vedtatte måltallene knyttet til soliditet, driftsfond og ubundne kapitalfond i forhold til driftsinntektene, så er begge for små ved inngangen til 2016. I rådmannens budsjettforslag er det derfor lagt til grunn at netto driftsresultat blir tilført driftsfond, både for 2016 og de påfølgende åra. For 2015 er det lagt til grunn at vi får et positivt regnskapsmessig resultat som kan tilføres driftsfondet. Soliditeten vil bli bygd opp til det vedtatte nivået i løpet av økonomiplanperioden. (Se tabell midten til høyre).

I 2011-2012 solgte vi store deler av utbyggingsområdet Vestre Goa. Netto salgsinntekter ble avsatt til kapitalfond. Vi har ikke budsjettert med bruk av dette i økonomiplanperioden, men har budsjettert med forholdsvis mye bruk i 2015, så vi er under måltallet i 2015.

I 2016 har rådmannen lagt til grunn at inntekter fra salg av Grødem Terrasse blir lagt til kapitalfondet (er budsjettert slik i 2014). Vi har store usikre salgsinntekter og utgifter (skoletomt) i investeringsbudsjettet. Derfor mener rådmannen at det er viktig å ha et kapitalfond vi kan tære på om det skulle komme negative overraskelser. (Se tabell nederst til høyre).

" Derfor mener rådmannen at det er viktig å ha et kapitalfond vi kan tære på om det skulle komme negative overraskelser.



1.11. Budsjett og økonomiplan som styringsdokument

Rådmannen legger fram et forslag til budsjett for 2016 som blir bindende for neste år når det blir vedtatt av kommunestyret (med kommunestyrets endringer). Kommunestyret vedtar også økonomiplanen som gjelder for de påfølgende åra.

Økonomiplanen gir føringer for neste års arbeid med budsjett for 2017 og tilhørende økonomiplan, men er ikke like bindende som budsjettet. Både rådmannen og de folkevalgte kan derfor justere forhold i økonomiplanen når arbeidet med årsbudsjettene gjøres. Det er først når investeringsprosjekt og driftsendringer blir vedtatt senere, i aktuelt årsbudsjett, at de er bindende.

2) Forutsetninger i rådmannens budsjett og økonomiplanforslag

2.1. Frie inntekter - skatt og rammetilskudd
Skatteinntektene til kommunene sviktet mye i vår, men har tatt seg opp i løpet av høsten. Nivået nasjonalt er likevel litt lavere enn regjeringen la til grunn i statsbudsjettet for 2015.

Regjeringen justerer den kommunale skattøren for personlige skatteyttere for 2016 opp fra 11,25 % til 11,8 %. Veksten i skatteinntekter skal være med på å kompensere prisøkning (kommunal deflator) og endringer i demografi.

Kommunal- og regionaldepartementet presenterer i dokumentasjonen til inntektssystemet (Grønt Hefte 2016) et anslag på skatt og rammetilskudd for inneværende år og kommende år. I anslaget over frie inntekter til den enkelte kommune i 2016 legges skattefordeling fra 2014 til grunn. Det betyr at alle kommunene antas å ha samme vekst i skatteinntektene i 2015. Gitt disse forutsetningene er det ventet at de frie inntektene fra 2015 til 2016 vil øke for Randaberg kommune til om lag 560 mill. kr. Dette er drøye 25 mill. kr mer enn budsjettet for 2015.

Grønt Hefte viser et rammetilskudd til Randaberg kommune for 2016 på 234,1 mill. kr og et anslag på netto skatteinntekter (skatt – rammetilskudd) på 325,8 mill. kr. Dette er basert blant annet på innbyggertall per 1. januar 2015.

KS har utarbeidet en prognosemodell for skatt og inntektsutjamning som tar utgangspunkt i skatteinntektene de siste tre årene og oppdatert folketall per 1/7-2015. Denne viser netto skatteinntekter på 319,3 mill. kr. Netto skatteinntekter i Randaberg kommune i 2015 ser ut til å bli omtrent som budsjettet, men den ordinære skatteinngangen knyttet til 2015 har vært lavere enn budsjettet. Det er oppgjørene for 2014 som har bidratt til at vi likevel får et OK resultat.

Det er også usikkert hvor mye arbeidsledigheten vil slå ut i reduserte skatteinntekter framover. Rådmannen har derfor budsjettet skatteinntekter på et nivå som er nærmere KS sin modell enn

Grønt hefte. Sammenlignbart budsjett er 4 mill. kr under Grønt hefte, det vil si 321,9 mill. kr.

I rådmannens anslag er det lagt til en netto økning på 1,5 mill. kr på grunn av forventet innbyggervest fra 2015 til 2016. Dette er det ikke tatt hensyn til i anslagene fra Statsbudsjettet/KS.

Rådmannens forslag til budsjett for frie inntekter for 2016 blir da totalt 557,5 mill. kr, og for netto skatteinntekter 323,4 mill. kr.

I årene etter 2016 er det lagt til grunn en ytterligere økning i skatt og rammetilskudd, med bakgrunn i forventet befolkningsvekst og vekst i antall eldre i Randaberg kommune - utover landsgjennomsnittet. I vedtatt økonomiplan ligger det også inne en ekstra forventning i økte skatteinntekter som kommunestyret la inn i fjor. Økningen er netto 1,2 mill. kr i 2017 og 2,4 mill. kr i 2018.

Skatteinntektene er vanskelige å budsjettere for kommunene, spesielt kommuner som har over landsgjennomsnittet i skatteinntekter per innbygger og dermed betaler inntektsutjamning. "Fallhøyden" vil for Randaberg kommune normalt være pluss/minus 5-10 mill. kr i forhold til det beløpet rådmannen anslår skatteinntektene til. I rådmannens budsjettforslag er skatteinntektene satt omtrent i midten av mulige inntektsnivå, men justert opp for forventet lokal skattevekst. Rådmannens budsjettforslag er derfor sårbart i forhold til konjunkturedringer.

Skatteandelen er nå 40 % av de frie inntektene, mens rammetilskudd utgjør 60 %. Regjeringspartiene har tidligere signalisert at de ønsker å gradvis heve skatteandelen til 50 % eller høyere. Dette favoriserer kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet, slik som Randaberg kommune. I forslag til Statsbudsjett for 2016 er det ikke foreslått endringer i fordelingen mellom skatteinntekter og rammetilskudd.

" Det er usikkert hvor mye arbeidsledigheten vil slå ut i reduserte skatteinntekter framover.

Fra 2017 skal kommunene få deler av selskaps-skatten. På makronivå skal kommunene reduse-res tilsvarende i vanlige skatteinntekter. Noen kommuner vil tape på denne omleggingen, mens andre vil vinne. Samlet skal det gå opp i opp i 2017, men kommuner som har god næringsut-vikling, vil få økte inntekter av dette.

Vi vet ikke helt sikkert hvem som vil tape eller vinne på omleggingen, fordi tallene som skal legges til grunn omfatter 2015-tall. Tidligere beregninger med utgangspunkt i ett år for gamle data viser at Randaberg kommune blir en av de store taperne. Hvor mye tapet blir, vil vi ikke se før i statsbudsjettet for 2017. Rådmannen har lagt inn et tap på 2 mill. kr fra 2017 i sitt bud-sjettforslag.

2.2. Ressurskrevende brukere/ Brukere med store hjelpebehov

Kommunal egenandel ble hevet fra 835.000 kr til 865.000 kr og fra 15 til 20 % av overskytende utgifter for 2010. For 2011-2014 har ordningen hatt samme kompensasjonsgrad (80 %), mens egenandelen er suksessivt hevet med forventet lønnsstigning. I 2015 er innslagspunktet hevet med prisstigning og er 1.080.000 kr. Kompensa-sjonsgraden på 80 % er videreført.

Randaberg kommune får også skjønnsmidler fra Fylkesmannen fordi vi har mange brukere med store hjelpebehov og derfor må betale ufor-holdsmessig mange egenandeler. Vi får i 2016 4,0 mill. kr i slike skjønnsmidler. I 2015 og 2014 var tilskuddet 5,0 mill. kr, mens det i 2013 var 5,9 mill. kr.

2.3. Eiendomsskatt

Eiendommene i Randaberg kommune er re-taksert med virkning fra 2009, og inntektene i 2014 var 5,8 mill. kr på næring (verk og bruk) og 6,2 mill. kr på bolig- og fritidseiendommer. I 2015 er eiendomsskatten på boliger tatt bort. Samtidig ble satsen på næring økt fra 5,15 til 7 promille (maksimalsats). Dette ga en inntekt på 7,5 mill. kr i 2015 (verk og bruk).

Rådmannen har lagt til grunn at en gjeninnfø- ring av eiendomsskatt på boliger og fritidsei- endommer fra 2016 vil gi 6,7 mill. kr i ekstra inntekt i 2016. En videre opptrapping til nivået i

Stavanger kommune, vil gi 3,5 mill. kr ekstra fra 2017 med å heve promillesatsen til 3. Å redusere bunnfradraget ned igjen til det nivået det var fram til 2011 vil gi ytterligere 3,5 mill. kr fra 2018.

2.4. Inntekter fra Lyse Energi AS

Lyse betaler en garantert avkastning til eierne sine av ansvarlig lån på opprinnelig 3 milliarder kroner. Avkastningen er knyttet til NIBOR- rentesats (internrenten mellom bankene) og til eierandel. Randaberg kommune eier 3,279 % av Lyse. I tillegg til den garanterte avkastningen betaler Lyse utbytte av overskudd til eierne.

Basert på signaler fra Lyse har rådmannen, i samråd med de sentrale eierkommunene i Lyse, lagt til grunn en opptrapping på samlet utbytte i hele økonomiplanperioden. Av et samlet utbytte på 425 mill. kr i 2016 er Randaberg kommunes andel 13,936 mill. kr. Dette øker til 18,035 mill. kr i 2018.

2.5. Økning gebyrer/avgifter/egenbetalinger/ husleier

For å kunne videreføre driftsnivået må inntekts- grunnlaget styrkes. De fleste gebyrer/egenbe- talingene er økt med 2,7 % i samsvar med den kommunale deflatoren (lønns-/prisvekst). På VAR-området er endringen relatert til selvkost- regnskap for hvert område og varierer fra minus 7,3 % på renovasjon, via pluss 2,8 % på vann til pluss 5,9 % på avløp i takt med endring i kost- nadene for hvert element. Slamgebyret er økt med 74,6 %, fra 500 kr til 873 kr i årlig avgift. Foreldrebetaling for barnehage er økt i tråd med føringer i statsbudsjettet for 2016.

For oversikt over gebyrendringene fra 2015 til 2016, se budsjettcommentarer for aktuelle tje- nesteområder og eget gebyrvedlegg.

" En gjeninnføring av eiendoms- skatt på boliger og fritidsei- dommer fra 2016 vil gi 6,7 mill. kr i ekstra inntekt.

2.6. Rentesats, renteutgifter/renteinntekter og avdragsutgifter

Det er budsjettert med 2,0 % rente og 25 års avdragstid i 2016 og økonomiplanperioden for nye investeringer. I vedtatt økonomiplan var det budsjettert med 3,0 % rente og 25 års avdragstid. Randaberg kommune har en struktur på låneopptak (fast og flytende rente), utlån (Lyse, flytende) og rentekompensasjon (flytende) som gjør at vi er forholdsvis nøytrale i forhold til rentenivået. Rentesatsen som er brukt får derfor først og fremst betydning for finansiering av nye investeringer og effekten dette får på renteutgiftene.

Randaberg kommune har fram til 2013 betalt avdrag i forhold til de faktiske avdragsutgiftene på låna. Vi har tatt opp de fleste låna med 20 års avdragstid, et par lån har 25 års avdragstid. Vi har hatt høyere avdragsbelastning i driftsregnskapet enn det loven krever. Loven krever avdrag i forhold til avskrivningstiden, som for mange av investeringene vi har gjort de siste åra er lenger enn 20-25 år.

I årsmeldingen for 2013 viste rådmannen at forskjellen mellom lovens minimumsavdrag og det vi faktisk betalte i 2013 var 12 mill. kr. I 2015 er avdragene redusert med 10 mill. kr i vedtatt økonomiplan. De øker gradvis til 2014-nivå i 2016 og 2017. Rådmannen foreslår at avdragsutgiftene blir holdt på 2015-nivå fram til 2018, og at de øker igjen fra 2019. Avdragsutgiftene vil fortsatt være over minimumsavdraget. Når nye investeringer blir lagt inn med 25 års avdragstid bidrar dette til at nye investeringer blir avdratt med et høyere beløp enn minimumsavdrag i budsjettet. Differansen mellom minimumsavdrag og budsjetterte avdrag vil derfor øke i økonomiplanperioden uavhengig av reduksjonen i 2015 som er forlenget utover.

I 2014 og 2015 har vi tatt opp årets investeringslån som sertifikatlån uten avdrag. Vi har også fornyet en del gamle, mindre lån med sertifikatlån uten avdrag, samt at vi har etablert et 5-årig obligasjonslån uten avdrag. Dette betyr at rådmannen må justere avdragsbetalingen i 2015 og framover ved å ta opp lavere nye lån enn budsjettert, eller fornye eksisterende sertifikatlån med lavere sertifikatlån. Uansett skal rådmannen påse at det blir betalt og regnskapsført avdrag

i samsvar med vedtatt budsjett (og minst minimumsavdrag).

2.7. Lønnsavsetning

Randaberg kommune setter av midler for å dekke økte lønnsutgifter som følge av lønnsoppgjør i kommende budsjettår og overheng og glidning fra 2015 til 2016. Lønnsreserven er på 13,5 mill. kr. Lønnsreserven skal dekke både helårseffekt av oppgjør i 2015 (overheng), lønns-glidning (endring i kompetanse/ansetning) og effekt av lønnsoppgjør i 2016. En del av overhengen er allerede fordelt i rådmannens budsjettforslag, så beløpet som ligger igjen til fordeling er derfor lågere.

2.8. Prisvekst

Virksomhetene er i åra 2009-2012 ikke kompensert for årlig prisvekst. For 2013 ble det tilført 3,9 mill. kr for å kompensere en forventet prisvekst på driftsutgifter, refusjonsutgifter og overføringsutgifter. På enkelte arter (for eksempel energi og kostnader til IVAR) er det tatt hensyn til det vi faktisk vet om endringer i prisnivå.

For 2015 (og 2014) er det gitt kompensasjon for prisstigning på tilskudd og overføringer, mens det ikke er gitt full kompensasjon på prisstigning på kjøp av varer og tjenester. Forventet prisvekst fra 2015 til 2016 er 2,25 %.

2.9. Pensjon

→Rådmannen har videreført satsen til KLP med 15,39 % av lønnsartene. Satsen til Statens Pensjonskasse på 12,25 % er også uendret fra 2014. For begge pensjonsordninger kommer arbeidstakers andel på 2 % i tillegg.

Fra 2014 budsjetteres pensjonspremien på tjenesteområdene. Premieavviket er budsjettert på egen ansvarsområde og sørger for at det er pensjonskostnaden som blir belastet Randaberg kommune samlet.

KLP forventer at pensjonspremien blir langt høyere enn pensjonskostnaden i 2016. Forskjellen mellom premie og kostnad (premieavviket) amortiseres over syv år, og vil derfor medføre økte kostnader fra 2017.

2.10. Opplæring

Opplæringsmidler ble budsjettert felles inntil

2010-budsjettet. Deler av budsjettet ble fordelt til tjenesteområdene i etterkant. 1,2 mill. kr ble i budsjettet for 2011 fordelt til alle tjenesteområdene, de resterende 0,8 mill. kr ble beholdt sentralt (lederopplæring, internopplæring IKT, til spesiell fordeling, reserve).

I løpet av 2011 til 2014 er det redusert på de sentrale midlene, mens det er tilført midler til tjenesteområdene, delvis for å kunne utløse statlige midler.

Det er budsjettert med 3 mill. kr i opplæringsmidler i 2016, omtrent på samme nivå som i 2014. Dette skal dekke både selve kursutgiftene og reise-/diettutgifter i forbindelse med disse.

" Det er budsjettert med 3 mill. kr i opplæringsmidler i 2016, omtrent på samme nivå som i 2014.

2.11. Driftstilskudd til private barnehager

Fra 2015 skal kommunene bruke regnskap for to år tilbake (2013) som grunnlag for tilskudd i stedet for budsjett for kommende år (2015). Dette forenkler arbeidet, da regnskapet er mer nøyaktig enn budsjettet og ferdig tidligere. I sommer var ulike modeller og elementer i modellene til høring. Utdanningsdirektoratet har konkludert med å beholde ordningen som vi brukte i fjor. Men det er endringer i måten pensjon skal tas hensyn til, og kapitaltilskuddet blir mer differensiert. Samtidig skal tilskuddsgraden økes fra 98 % til 100 %.

Det er ikke hundre prosent klart hvordan tilskuddet skal beregnes for 2016, men rådmannen har beregnet satsene for 2016 ut fra de opplysningene vi har. Selve tilskuddet til hver av de fire private barnehagene i Randaberg blir klart når antall barn blir telt 15. desember 2015. Budsjetterte utgifter dekker de nye satsene og likt barnetall som i fjor.

De lokale satsene for driftstilskudd i 2016 er beregnet ut fra 2014-regnskap og er 175.743 kr for små barn og 82.308 kr for store barn. Det er da tatt hensyn til ny utregningsmåte for pensjonsutgifter, nye kapitaltilskuddssatser og 100 % tilskuddsgrad.

Siden alle opplysninger om den nye ordningen ikke var klar når dette ble regnet ut, kan det bli endringer på beløpene.

3) Statsbudsjettet og kommunene

3.1. Endringer i det økonomiske opplegget for kommunesektoren for 2015

Kostnadsveksten fra 2014 til 2015 er beregnet til 2,9 %. Dette er det samme som i RNB (revidert nasjonalbudsjett).

I RNB ble skatteinntektene nedjustert, og tidlig på sommeren så det ut som om de skulle bli enda lavere enn det reviderte anslaget. Men økte inntekter i høst gjør at nivået likevel er det samme i Statsbudsjettet som i

RNB.

3.2. Det økonomiske opplegget for 2016

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2016 legger regjeringen til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor (deflator) på 2,7 %. Lønnsveksten er forutsatt å bli 2,9 %.

Kommuneopplegget er ventet å gi en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2016 på 7,3 milliard kroner. Dette tilsvarer en vekst på 1,7 % fra nivået regjeringen i RNB antok sektoren ville få i 2015.

Regjeringen øker kommunesektorens frie inntekter for 2016 med 4,7 milliard kroner. Dette er reell vekst i frie inntekter, dvs. at det i budsjettopplegget er lagt inn kompensasjon for pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i tillegg.

Styrkingen av kommuneøkonomien i 2015 med 1,2 milliard kroner i RNB blir videreført i 2016.

Skatteinntektene til kommunene er usikre på grunn av urolighetene i norsk økonomi. Overslaget for 2016 bygger på en samlet vurdering av utviklingen.

" Styrkingen av kommuneøkonomien i 2015 med 1,2 milliard kroner blir videreført i 2016

Veksten i frie inntekter skal blant annet dekke kostnadsveksten kommunene har pga demografiske endringer fra 2015 til 2016. Forventa merutgifter til dette er 1,7 milliard kroner. Det forventes også økte pensjonskostnader på 0,9 milliard kroner. Veksten skal også dekke særskilte satsninger i statsbudsjettet som helsestasjons- og skolehelsetjenesten, tjenester til rusavhengige og personer med psykiske lidelser, og mer fleksibelt barnehageopptak.

Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren i 2016 blir oppjustert fra 11,25 % til 11,8 %. Dette er tilpasset forutsetningen om at skatdelen av de samla inntektene for kommunene fortsatt skal være 40 % i 2016.

I tiltakspakken for økt sysselsetting i statsbudsjettet er det lagt inn 0,5 milliarder kroner til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommunene.

Forslag til nytt inntektssystem for kommunene blir sendt ut på høring i løpet av 2015, og skal legges fram våren 2016.

Økt veksttilskudd:

Grensen for å kvalifisere til veksttilskudd er redusert fra gjennomsnittlig vekst de tre siste årene på 1,7 % til 1,6 %. Satsen er prisjustert fra 55.000 kr til 56.485 kr per innbygger. Randaberg kommune har hatt gjennomsnittlig vekst de tre siste årene på omtrent 1,2 %, og får ikke veksttilskudd.

Omsorgsplasser:

Det blir foreslått en tilskuddsramme for 2016 som gir rom for 2 500 nye heldøgns omsorgsplasser.

Dagtilbud til demente:

Kommunene får plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens fra 2020. Det blir bevilget 71,3 mill. kr i øremerkede midler til dette i 2016.

" Timetallet i naturfag skal økes med en uketime på 5.-7. trinn fra høsten 2016 - som kommunene blir kompensert for i rammetilskuddet.

Flere psykologer i kommunene:

Kommunene får lovkrav om psykologkompetanse fra 2020. Det blir innført et tilskudd på 300.000 kr årlig i fem år for psykologer som blir rekruttert fra 2016.

" Kommunen får lovkrav på psykologkompetanse fra 2020.

Øyeblikkelig hjelp:

Kommunene har fra 2016 en plikt til å sørge for øyeblikkelig hjelp døgnopphold for pasienter med somatisk sykdommer. Kommunene får overført 1,2 milliard kroner til dette i 2016. For Randaberg kommune utgjør dette 2,1 mill. kr. Randaberg kommune har kjøpt dette tilbudet fra Stavanger i 2015, men vil etablere eget tilbud sammen med Kvitsøy i 2016.

Ressurskrevende tjenester/brukere med store hjelpebehov:

Innslagspunktet er foreslått justert opp til 1 081 000 kr som er 10.000 kr mer enn en generell prisjustering tilsier. Kommunenes kompensasjon for utgifter utover innslagspunktet er uendret på 80%.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten:

200 mill. kr av veksten i de frie inntektene til kommunesektoren er begrunnet med styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten, samt jordmortjenesten. Effekt for Randaberg kommune estimert til omtrent 0,4 mill. kr.

Rusfeltet og psykisk helse:

400 mill. kr av veksten i de frie inntektene til kommunesektoren er begrunnet med styrking av tilbudet til personer med rusproblemer og personer med psykiske lidelser. Effekt for Randaberg kommune estimert til omtrent 0,8 mill. kr.

Realfagstrategi i skolen:

Timetallet i naturfag skal økes med en uketime på 5.-7. trinn fra høsten 2016. Kommunene blir kompensert med 77,6 mill. kr i rammetilskuddet.

Flyktninger og integrering:

Tilskudd til utleieboliger blir økt med 50 mill. kr. Kommuner som bosetter flere i 2016 enn i

2015 vil få 50.000 kr per bosatt som engangstilskudd. Satsen for enslige mindreårige blir også økt i 2016. Regjeringa kom med tilleggsproposisjon om flyktninger i oktober.

Barnehager:

400 mill. kr av veksten i de frie inntektene er grunnlagt med arbeid for større fleksibilitet i barnehageopptaket. Satsingen legger til rette for redusert ventetid for en barnehageplass, særlig for familier med barn født etter 1. september. Effekt for Randaberg kommune estimert til omtrent 0,8 mill. kr.

Finansieringen av private barnehager blir endret fra 2016. Endringene knyttet til pensjon og kapitaltilskudd vil gi besparelser for kommunene på 338 mill. kr. På den andre siden vil finansieringsandelen til private barnehager øke fra 98% til 100%, noe som øker utgiftene til kommunene med 180 mill. kr. Begge disse endringene påvirker rammetilskuddet.

Foreldrebetalingen i barnehager er økt med 75 kr per måned. Ny maksimalsats er 2.655 kr per måned.

" Foreldrebetalingen i barnehager er økt med 75 kroner per måned.

4) KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet.

Informasjonen om

(1) kommunale og fylkeskommunale tjenester,
(2) bruk av ressurser på ulike tjenesteområder og
(3) egenskaper ved befolkningen,
blir registrert og sammenstilt for å gi relevant informasjon til beslutningstakere i kommuner, fylkeskommuner og staten. Informasjonen skal

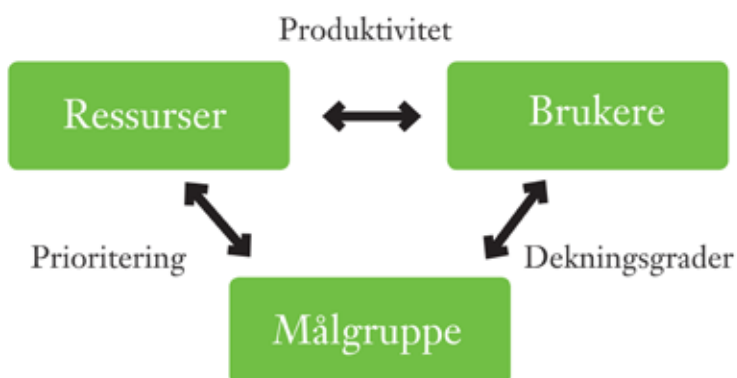
gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring i kommuner og fylkeskommuner, og gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås.

Da KOSTRA ble etablert i 2001, for å gi oss sammenlignbare data på tvers av kommuner og over tid for egen kommune, skulle det også lette rapporteringen fra kommunene til staten.

KOSTRA egner seg best til å sammenligne seg med kommuner som innbyrdes er like i størrelse og struktur. KOSTRA-tall som er vist i budsjettet for 2016 (mest i vedleggene fra tjenesteområdene) sammenligner Randaberg kommune med gruppe 8, Rogaland og landet samlet. Det er i visse tilfeller også sammenlignet med utvalgte nabokommuner. For Randaberg kommune vises også utviklingen over tid for aktuelle KOSTRA-data. Gruppe 8 er 27 mellomstore kommuner med lave bundne kostnader per innbygger og middels frie disponible inntekter, inkludert Rogalandskommunene Time, Randaberg og Strand.

" KOSTRA egner seg best til å sammenligne seg med kommuner som innbyrdes er like i størrelse og struktur.

KOSTRA opererer med tre typer sammenligningstall: prioriteringer, dekningsgrader og produktivitet. *Prioriteringer* viser hvor mye ressurser (som regel penger eller årsverk) som brukes på utvalgte områder av tjenesteytingen / forvaltningen. *Dekningsgrader* sier noe om hvor mange i aktuell brukergruppe/aldersgruppe og lignende som får et gitt tjenestetilbud. *Produktivitet* sier noe om hvor mye ressurser som brukes på hver "enhet" av tjenesteytingen/forvaltningen. Sammenhengene kan også vises som i figuren under.



KOSTRA sier ingen ting om driften er "rett" eller "gal", men gir indikasjoner på hvor kostnaden ved driften avviker fra andre kommuner og hvordan utviklingen er i egen kommune. KOSTRA peker på hvor kommunene bruker penger og åpner for sammenligninger, men sier lite om kvalitet.

Rådmannen presenterte i FSK-sak 46/14 Kommunebarometeret for 2014, og HOL fikk presentert en muntlig versjon av Kommunebarometeret for i år i sommer.

Kommunebarometeret for 2015 er i stor grad basert på KOSTRA-tall fra 2014. Rådmannen har i årets budsjettforslag forsøkt å bruke KOSTRA-tallene fra Kommunebarometeret i tjenesteområdenes KOSTRA-sammenligninger.

De siste tilgjengelige KOSTRA-tall er fra 2014. Disse vil ikke være oppdatert med endringer i kostnadsnivå i 2015 som følge av innsparingstiltak og påplussinger som er gjort i 2015.

5) Driftsbudsjettet

5.1. Driftstiltak i økonomiplanen

Tabellen på neste side viser driftstiltak som er tatt med i rådmannens budsjettforslag. Den viser også tiltak som ikke er prioritert.

De to øverste linjene viser budsjettforslaget før og etter at tiltak er lagt inn. En egen linje viser driftskonsekvensen av de investeringstiltakene rådmannen har prioritert. Dette omfatter både rente- og avdragsutgifter og økte driftsutgifter knyttet til investeringene (i noen tilfeller er det laget egne driftstiltak med endra inntekter/kostnader som følge av et investeringstiltak).

Tabellen viser et overskudd på 9,1-15,5 mill. kr i økonomiplanperioden. Overskuddet er det som er igjen til investeringer/fond utenom det som allerede er budsjettet av avsetninger og bruk av disse. Netto driftsresultat er litt lavere enn dette, og vises i tabellen hovedoversikt drift.



God sykkelsti - og godt sykkelvær! Medlemmer fra Stavanger Sykleklubb på treningstur over Randabergfjellet i september.

" Tabellen (driftstiltak) viser et overskudd på 9,1-15,5 mill. kr i økonomiplanperioden.

RANDABERG KOMMUNE

BUDSJETT 2016/ØKONOMIPLAN 2016-2019

SIDE 20

Driftstiltak

Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
Over-/underskudd konsekvensjustert budsjett	-8 480	-8 480	-8 480	-8 480
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	1 311	11 853	28 462	29 953
Valgte driftstiltak	-1 982	-13 957	-31 823	-37 040
Over-/underskudd budsjettversjon	-9 151	-10 584	-11 841	-15 567
VALGTE TILTAK				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan	1 754	-6 919	-20 240	-30 942
100 Valg 2015	-452	-171	-452	-
122 Økt administrasjonsressurs på grunn av ny skole 2015	-	250	628	628
122: Kompetansemidler knyttet til innføring av ungdomstrinnsmeldingen 2015	-150	-150	-220	-220
123 Lønns og prisstigning PPT 2015	-	-	125	125
123: Ny 50 % stilling PPT 2015	234	234	234	234
212 Nye elever på ATO 2015	2 430	3 040	3 040	3 040
341 KS-vedtak fleksibel stenging 2015	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
349 Påbygging/ombygging av Nordheia - klar 2016 2015	-52	-104	-104	-104
351 EM - overføring til NAV fra barnevernstjenesten 2015	352	352	352	352
351 Unge i arbeid 2015	-	-	-	-
366 Styrket barnehage tilbud, 2110 kjøp av tjenester 2015	-	-	-530	-530
480 Driftskostnader nye lekeplasser 2015	10	20	20	20
480 Endring IVAR IKS 2015-2018 Vann, avløp og renovasjon 2016	348	1 097	2 363	3 240
480 Utgifts- og inntektsendringer Avløp 2016	-504	-1 197	-1 229	-649
480 Utgifts- og inntektsendringer Renovasjon 2016	5	-417	-515	-825
480 Utgifts- og inntektsendringer Slam 2016	-28	-39	-81	-84
480 Utgifts- og inntektsendringer Vann 2016	-419	-1 654	-3 181	-4 329
480 Økte inntekter båtplasser 2014 2015	-50	-300	-300	-300
500 Justering av driftstilskudd til regionale samarbeidsparter 2015	15	15	15	15
800 Økt rammetilskudd pga vekst i antall eldre i Randaberg 2015	-	-3 500	-7 000	-10 500
800 Økte skatteinntekter og rammetilskudd pga befolkningsvekst i Randaberg	-1 500	-4 000	-6 500	-9 000
800 Skatteinntekter justert av kommunestyre 2015	-	-1 200	-2 400	-2 400
900 Endring utbytte og renter Lyse 2016-2019	-485	-695	-2 505	-4 155
900 Renter og avdrag av investeringstiltak 2016	3 000	2 500	2 000	1 500
999 Driftsreduksjoner i økonomiplanperioden i 2017 og videre	-	-	-3 000	-6 000
Rådmannen	1 068	1 062	1 062	1 062
126 Diverse justeringer fellesutgifter	315	315	315	315
160 Overføring av skatteoppkreverfunksjonen til staten	378	702	702	702
181 Økte driftskostnader IKT	700	700	700	700
141 Reduksjon i seniortiltak	-325	-655	-655	-655
Skolene	-929	-2 929	-3 999	-3 949
21 Prisjustering SFO foreldrebetaling	-209	-209	-209	-209
122: Endring av skolestruktur	-	-1 000	-2 000	-2 000
122: PC til elevene	-250	-250	-250	-200
122: Ungdomstrinn i utvikling, SKU	70	70	-	-
122: Videreutdanning og etterutdanning av lærere i Randaberg	400	400	400	400
212: Gratis SFO for alle på ATO	-50	-50	-50	-50
122 Ekstra naturfagtime	-	-	-	-
123 Lønns og prisstigning PPT 2016	110	110	110	110
122 Driftsreduksjoner skole	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000

Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
Helse og oppvekst	3 626	1 331	1 366	1 471
333 Prisjustering kjøkken 2016	-108	-108	-108	-108
34 Prisjustering egenbetaling Helse- og omsorg 2016	-44	-44	-44	-44
332 ØHD-seng 2016 + 5 senger	1 890	1 890	1 890	1 890
34 Ressurskrevende tjenester, justering av inntekter og utgifter	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
342/345/349/392/ Boligtjenesten - studentavtaler	235	-	-	-
344 Øke bemanning med 1 årsverk bofellesskap	650	650	650	650
339 Styrking av kontor for tjenesteplanlegging	456	456	456	456
341 Kjøp av omsorgsplass	1 095	-	-	-
341 Legevaktsamarbeid med Stavanger	150	150	150	150
341 Pasientskade erstatning	100	100	100	100
343 Vistestølen fra bofellesskap til institusjon	385	385	385	385
346 Refusjoner fra andre, Kreftforeningen	25	60	95	200
346 Sykepleier bemanning ved ferieavvikling	180	180	180	180
346 Transportutgifter dagsenter	185	185	185	185
346 Dagtilbud hjemmeboende demente	698	698	698	698
346 Frisklivssentral	529	529	529	529
341 Driftsreduksjoner i 2016 Helse og oppvekst	-1 000	-2 000	-2 000	-2 000
Helse- og oppvekst, barnehager	1 341	1 341	1 341	1 341
271 Endringer i tilskudd private barnehager i statsbudsjettet	162	162	162	162
271 Økt tilskudd private barnehager	229	229	229	229
280 Endringer i Statsbudsjettet 2016, barnehager	-	-	-	-
280 To opptak og fleksibelt opptak barnehage	950	950	950	950
Helse- og oppvekst, barnevern	-626	-626	-626	-626
362 Redusert institusjonsbruk i barnevernet	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
362 Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger 2016	874	874	874	874
Helse- og oppvekst, ressurscenter	-	-	-	-
366 Styrket barnehagetilbud finansiert med fond	-	-	-	-
NAV	428	428	428	428
351 Justering av utgifter NAV og integreringstilskudd i samsvar med avvik 2015	1 428	1 428	1 428	1 428
351 Boligprosjektet	-	-	-	-
351 Bosetting av flyktninger 2016 og utover	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tekniske tjenester	1 852	2 902	3 902	4 902
352 Prisjustering husleigeinntekter B2016	-274	-274	-274	-274
440 Justering av strømutgifter	800	800	800	800
480: Prisendring, Brannvesenet Sør-Rogaland IKS 2016	201	301	301	301
440 / 352: Vedlikehold kommunale bygg	1 000	2 000	3 000	4 000
480: Lokasjonsbasert befolkningsvarsling	75	25	25	25
480: Miljø	50	50	50	50
Plan og forvaltning	1 687	706	456	306
400 Bypakke Nord-Jæren	230	230	230	230
400: Storbysamarbeid om statistikk, analyse og framskrivinger	37	37	37	37
420: Ny kartinnsynsløsning	-	69	69	69
400: Kommuneplanrullering 2015-2030	1 450	400	150	-
400: Beredskap	70	70	70	70
430: Endring gebyrinntekter	-100	-100	-100	-100
Kultur	-309	-79	-439	-509
500 Endrede driftsutgifter Folkehallen 2016	-290	-345	-405	-475
500 Endring Tungenes fyr	-40	-55	-55	-55

RANDABERG KOMMUNE
BUDSJETT 2016/ØKONOMIPLAN 2016-2019

SIDE 22

Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
500 Flytte 17. mai utendørs - kutte leie/golvlegging Rberg Arena	-100	-100	-100	-100
500 Utmelding Rogaland Aboret	-70	-70	-70	-70
500: Lønnsmerutgifter innenfor tjenesteområde kultur	191	191	191	191
500 Åpning skole og kulturscene	-	300	-	-
Skatter og finansiering	-24 611	-25 411	-29 311	-24 761
800 Gjeninnføring av eiendomsskatt på boliger	-6 660	-6 960	-7 260	-7 560
800 Justering av eiendomsskatt på næring	350	350	350	350
800 Reduserte skatteinntekter 2015, effekt i 2016	4 000	4 000	4 000	4 000
800 Selskapsskatt	-	2 000	2 000	2 000
800 Oppjustering av skatt og rammetilsk i forhold til statsbudsjettet	-24 801	-24 801	-24 801	-24 801
900 Reduserte renteinntekter og økte renteutgifter	3 500	3 500	3 500	3 500
800 Eiendomsskatt på boliger til Stavanger-nivå (2 til 3 promille)	-	-3 500	-3 650	-3 800
800 Eiendomssk på boliger til Stavanger-nivå (red. bunnfradrag)	-	-	-3 450	-3 450
900 Reduserte avdrag på lån 2015 og videre i øk.planperioden	-	-	-	5 000
800 Vedlikeholdsløft i statsbudsjettet	-1 000	-	-	-
Diverse felles	12 537	14 037	14 037	14 037
120 Lønnsavsetning 2016	10 000	10 000	10 000	10 000
999 Delvis prisjustering 2016	2 818	2 818	2 818	2 818
999 Prisjustering refusjoner 2016	-281	-281	-281	-281
124 Økte pensjonskostnader i 2017	-	1 500	1 500	1 500
Kirken	200	200	200	200
600 Økte utgifter, kirke drift pga lønnsvekst 2016	200	200	200	200
IKKE VALGTE TILTAK				
Forsl. uten framskynding av Sunnhetsgrenden og trinn to Harestad	482	10 816	23 660	30 667
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan	-	-	-	-
351 og 362 Økning i bosetting av flykninger 2015	-800	-800	-800	-800
362 Bofelleskap enslige mindreårige (EM) 2015	-29	48	48	48
500 Endrede driftsutgifter Folkehallene 2015	-10	-60	-110	-160
900 Inndekking av negativt resultat 2014, KS 2015	-	1 500	2 000	2 000
900 Reduserte avdrag på lån 2015	6 000	10 000	10 000	10 000
Rådmannen	-	-	-	-
141 Flere lærlinger	390	390	390	390
Skolene	-	-	-	-
232: Introbaser i Randaberg kommune	-	-	-	-
Helse og oppvekst	-	-	-	-
332 ØHD-seng 2016 + 2 senger	771	771	771	771
392 Driftsutgifter nytt dagaktivitetssenter	80	80	80	80
341 Velferdsteknologi	250	250	250	250
Helse- og oppvekst, barnehager	-	-	-	-
280 Kun to hovedopptak barnehage	2 750	2 750	2 750	2 750
Helse- og oppvekst, ressurs senter	-	-	-	-
366 Styrket barnehage- flerspråklig veileder	278	278	278	278
NAV	-	-	-	-
351 Innføring av aktivitetsplikt	600	600	600	600
351 Ressurser til gjeldsrådgiving	430	430	430	430
351 Unge i arbeid etter tilskudd slutter	-	800	800	800
Kultur				
500 Drift av kulturscene (utenom bygg/eiendom)	250	600	600	600
202 Videreutvikling og styrking av kulturskolen 2015	200	400	400	400
600 Utvidet stilling ungdomsprest Randaberg 2016	150	150	150	150

Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
IKKE VALGTE TILTAK				
Felles	-	-	-	-
999 Driftsreduksjoner i 2016	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
999 Full prisjustering 2016	4 324	4 324	4 324	4 324
Kirken	-	-	-	-
600 15% stilling kirketjener Grødem 2016	50	50	50	50
600 Utvidet kantorstilling Grødem 2016	200	200	200	200
600 Utvidet stilling ungdomsprest Randaberg 2016	150	150	150	150

Alle tiltakene er nærmere beskrevet i eget vedlegg og i teksten fra tjenesteområdene. I vedlegget er også detaljerte tall for tiltakene tatt med.

Flere av tiltakene er rene prisjusteringer av utgifter og inntekter eller konstatering av at utgifter/inntekter som vi vanskelig kan påvirke går opp eller ned. Enkelte tiltak er en reell styrking av drifta, andre er nye og utvida oppgaver som det er gitt føringer for i statsbudsjettet. Det er lagt inn tiltak som øker de frie inntektene i økonomiplanperioden pga forventet høyere befolkningsvekst enn landsgjennomsnittet, både generelt og i antall eldre.

Det er i noen investeringstiltak lagt inn driftseffekt av tiltakene. Omfanget av disse kan være usikre, men de er tatt med for å vise utfordringene. For Sunnhetsgrenden er det lagt inn utgifter tilsvarende 9 nye sykehjemssenger (30 totalt).

Kirken sitt budsjettforslag med begrunnelser/vurderinger er lagt ved som eget vedlegg. Rådmannen har prioritert inn tiltak som går på prisjusteringer. De resterende tiltakene fra kirken vil kommunestyret måtte ta stiling til, og vil være bestemmende for driftsnivået i kirken framover.



Barn fra Nyvoll barnehage

RANDABERG KOMMUNE
BUDSJETT 2016/ØKONOMIPLAN 2016-2019

SIDE 24

Obligatoriske oversikter, drift

BUDSJETTSKJEMA 1A Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Skatt på inntekt og formue	-344 946	-377 022	-383 022	-389 022	-392 022
Ordinært rammetilskudd	-189 137	-181 437	-185 764	-186 964	-189 964
Skatt på eiendom	-7 851	-14 201	-18 001	-21 901	-22 351
Andre generelle statstilskudd	-26 443	-44 771	-42 954	-47 892	-51 119
Sum frie disponible inntekter	-568 377	-617 431	-629 741	-645 779	-655 456
Renteinntekter og utbytte	-23 181	-21 166	-21 376	-23 186	-24 836
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	16 840	19 134	21 257	28 714	29 488
Avdrag på lån	25 466	28 166	37 666	45 325	50 190
Netto finansinntekter/-utgifter	19 125	26 134	37 547	50 853	54 843
Til bundne avsetninger	273	139	7	0	0
Til ubundne avsetninger	102	239	292	0	125
Bruk av ubundne avsetninger	-409	-375	-375	-200	-200
Bruk av bundne avsetninger	-1 237	-1 399	-2 089	-2 117	-1 902
Netto avsetninger	-1 271	-1 396	-2 165	-2 317	-1 977
Til fordeling drift	-550 523	-592 693	-594 359	-597 243	-602 590
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	544 508	583 542	583 775	585 403	587 024
Merforbruk/mindreforbruk	-6 015	-9 151	-10 584	-11 841	-15 567

BUDSJETTSKJEMA 1B Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Rådmannen					
Ramme for tjenesteområdet	50 279	53 319	55 369	54 737	54 836
Skolene					
Andre generelle statstilskudd	-350	0	0	0	0
Sum fordelt til drift	135 849	139 998	139 358	139 226	139 576
Ramme for tjenesteområdet	135 499	139 998	139 358	139 226	139 576
Helse og oppvekst					
Andre generelle statstilskudd	-4 897	-5 453	-5 453	-5 453	-5 453
Netto avsetninger	-648	-648	-1	-1	-1
Til fordeling drift	-5 545	-6 101	-5 454	-5 454	-5 454
Sum fordelt til drift	277 204	287 436	285 043	287 428	289 148
Ramme for tjenesteområdet	271 659	281 335	279 589	281 974	283 694
NAV					
Andre generelle statstilskudd	-3 193	-6 963	-7 343	-8 163	-7 983
Til fordeling drift	-3 193	-6 963	-7 343	-8 163	-7 983
Sum fordelt til drift	29 432	44 706	46 897	47 311	47 266
Ramme for tjenesteområdet	26 239	37 743	39 554	39 148	39 283
Tekniske tjenester					
Netto avsetninger	-316	-612	-2 081	-2 116	-1 901
Til fordeling drift	-316	-612	-2 081	-2 116	-1 901
Sum fordelt til drift	20 329	24 571	24 112	24 490	24 207
Ramme for tjenesteområdet	20 013	23 959	22 031	22 374	22 306

BUDSJETTSKJEMA 1B, forts. Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Plan og forvaltning					
Netto avsetninger	0	-200	-200	-200	-200
Til fordeling drift	0	-200	-200	-200	-200
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	4 201	6 116	5 175	4 925	4 775
Ramme for tjenesteområdet	4 201	5 916	4 975	4 725	4 575
Kultur					
Andre generelle statstilskudd	102	239	292	0	125
Netto avsetninger	102	239	292	0	125
Sum fordelt til drift	22 780	22 997	23 422	23 062	22 992
Ramme for tjenesteområde	22 882	23 236	23 714	23 062	23 117
Randaberg kirke					
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	6 325	6 525	6 525	6 525	6 525
Ramme for tjenesteområdet	6 325	6 525	6 525	6 525	6 525

HOVEDOVERSIKT DRIFT Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Brukerbetalinger	-26 248	-30 024	-30 024	-30 224	-30 424
Andre salgs- og leieinntekter	-63 037	-62 448	-65 606	-68 258	-70 993
Overføringer med krav til motytelse	-56 821	-67 283	-67 398	-66 853	-66 748
Rammetilskudd	-189 137	-181 437	-185 764	-186 964	-189 964
Andre statlige overføringer	-26 443	-44 771	-42 954	-47 892	-51 119
Andre overføringer	-648	-648	-648	-648	-648
Skatt på inntekt og formue	-344 946	-377 022	-383 022	-389 022	-392 022
Eiendomsskatt	-7 851	-14 201	-18 001	-21 901	-22 351
Sum driftinntekter (B)	-715 131	-777 834	-793 417	-811 762	-824 269
Lønnsutgifter	395 257	427 247	428 724	429 212	429 194
Sosiale utgifter	112 721	119 290	120 917	121 208	120 918
Kjøp av varer og tj. som inngår i komm tjenesteproduksj.	75 786	82 553	82 960	85 674	89 571
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjproduksj.	64 362	69 854	69 904	70 531	71 463
Overføringer	48 269	50 240	50 185	50 125	50 055
Avskrivninger	32 160	32 160	32 160	32 160	32 160
Fordelte utgifter	-5 243	-5 349	-5 349	-5 474	-5 474
Sum driftsutgifter (C)	723 312	775 995	779 501	783 436	787 887
Brutto driftsresultat (D=B-C)	8 181	-1 839	-13 916	-28 326	-36 382
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-23 181	-21 166	-21 376	-23 186	-24 836
Sum eksterne finansinntekter(E)	-23 181	-21 166	-21 376	-23 186	-24 836
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	16 840	19 134	21 257	28 714	29 488
Avdrag på lån	25 466	28 166	37 666	45 325	50 190
Utlån	110	110	110	110	110
Sum eksterne finansutgifter (F)	42 416	47 410	59 033	74 149	79 789
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	19 235	26 244	37 657	50 963	54 953
Motpost avskrivninger	-32 160	-32 160	-32 160	-32 160	-32 160
Netto driftsresultat (I)	-4 744	-7 755	-8 419	-9 524	-13 590
Bruk av disposisjonsfond	-409	-375	-375	-200	-200
Bruk av bundne fond	-1 237	-1 399	-2 089	-2 117	-1 902
Sum bruk av avsetninger (J)	-1 646	-1 774	-2 464	-2 317	-2 102
Avsetninger til disposisjonsfond	102	239	292	-	125
Avsetninger til bundne fond	273	139	7	-	-
Sum avsetninger (K)	375	378	299	-	125
Regnskapsmessig mer-mindreforbruk (L = I+J-K)	-6 015	-9 151	-10 584	-11 841	-15 567

Budsjett uten eiendomsskatt

Rådmannen har i sine siste budsjettforslag vist ulike tilnæringsmåter for å kompensere for å ta bort eiendomsskatt. Kort oppsummert er dette:

- Redusere investeringsnivået (avdrag/renter)
- Redusere driftsutgiftene (i hovedsak lønn)
- Utsette innføring av nye tiltak/tjenester
- Konkurransetsetting/øke andre inntekter
- Redusere avdragsutgiftene til lovens minimumskrav
- Justering av andre inntekter
- Redusere netto driftsresultat

For 2016 og tilhørende økonomiplan har rådmannen laget et budsjett uten eiendomsskatt med utgangspunkt i forslaget som er lagt fram her.

Det er to hovedgrep i forhold til rådmannens forslag i dette alternativet. På investeringssiden er ikke Sunnhetsgrenden flyttet fram, og andre byggetrinn Harestad skole blir ikke prosjektert eller påbegynt.

På driftssiden blir ikke tjenesteområdene gitt noen kompensasjon for prisstigning, og det blir lagt til en generell innsparing på 3 mill. kr i forhold til rådmannens forslag.

I tillegg blir et par nye driftstiltak, som er lagt inn i rådmannens forslag, ikke lagt inn.

Oppstillingen (tabellen) under viser hvilke driftstiltak som er tatt ut/lagt inn i budsjettforslaget uten eiendomsskatt, og hva som blir resultatet for kommunen.

DRIFTSTILTAK Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
Over-/underskudd konsekvensj. budsjett	-8 480	-8 480	-8 480	-8 480
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	1 138	9 841	20 669	27 145
Valgte driftstiltak	-2 069	-11 744	-25 710	-30 477
Over-/underskudd budsjettversjon	-9 411	-10 382	-13 521	-11 812
Sum andre driftskonsekvenser	-2 391	-2 532	-3 960	-1 158
Netto driftskonsekvenser	-1 122	3 981	8 255	21 604
Valgte tiltak				
999 Driftsreduksjoner i 2016	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Tiltak som ikke er valgt i denne budsjettversjonen				
122: Videreutd. og etterutdanning av lærere i Randaberg	400	400	400	400
346 Frisklivssentral	529	529	529	529
800 Gjeninnføring av eiendomsskatt på boliger	-6 660	-6 960	-7 260	-7 560
800 Eiendomsskatt på boliger til Stavanger-nivå (2 til 3 promille)	0	-3 500	-3 650	-3 800
800 Eiendomsskatt på boliger til Stavanger-nivå (redusert bunnfradrag)	0	0	-3 450	-3 450
999 Delvis prisjustering 2016	2 818	2 818	2 818	2 818



Trialkjøring er en av de kjekkeste sommeraktivitetene for unge i Randaberg - og gir god balansetrening for utøverne.

6) Investeringsbudsjettet

6.1. Generelt

Investeringsutgiftene er i 2015-kroner i hele økonomiplanperioden. Det betyr at beløpene vil bli justert ved kommende års økonomiplan-behandlinger for å fange opp både generell og spesiell prisstigning. I tillegg vil det kunne bli betydelige endringer når prosjektene nærmer seg i tid og konkretiseres. Investeringer fram i tid blir budsjettet ut fra nasjonale normtall eller foreløpige kalkyler. Endret aktivitetsnivå i bygge- og/eller anleggsbransjen nasjonalt og regionalt kan føre til endringer i prisene som er lagt til grunn for beregningene.

For Harestad skole og kulturscene er det lagt til prisstigning fra 2015 til 2016 i rådmannens forslag til økonomiplan. Prisstigning fra 2016 til 2017 må legges inn i neste økonomiplan. Fra 2014 har rådmannen lagt til grunn at store byggeprosjekter blir belastet med byggelånsrenter som en del av investeringen. Dette gjelder Sunnhetsgrenden, Harestad skole og kulturscene og barnehage med mer i Tåranskogen i denne økonomiplanen. Isolert sett fører dette til økte investeringskostnader (renteutgifter), men vi får tilsvarende reduserte renteutgifter i driften.

Føring av byggelånsrenter som en del av investeringskostnaden er i samsvar med regnskapsforskriftene, men det er også tillatt å gjøre slik som Randaberg kommune har gjort tidligere; ikke skilt mellom byggelånsrenter og andre renteutgifter og dermed ført byggelånsrentene i driften.

6.2. Investeringstiltak i økonomiplanen

Samlet er det planlagt å investere for i underkant av 800 mill. kr (eksklusiv moms) i økonomi

" Vi planlegger å investere i 30 boliger i økonomiplanperioden. Antatt kostnad er 135 mill. kr.

planperioden. I 2016 og 2017 er investeringene på over 270 mill. kr i hvert av årene. De store investeringene er:

- Harestad skole og kulturscene: 253 mill. kr inkludert bevilgninger i 2013 - 2015. Ferdigstilles 2017, bygges 2016-2017. Trinn 2, som tidligere er kalkulert til 250 mill. kr, prosjekteres i 2016-17 (18 mill. kr) og påbegynnes i 2019 (100 mill. kr). Ferdig i 2020.
- Sunnhetsgrenden: Lå inne i vedtatt økonomiplan med 150 mill. kr i 2014-2018 (netto ca. 100 mill. kr med husbanktilskudd). Dette er lagt inn som to tiltak: 1) Andre etasje Randaberg Arena (ferdig 2015) og 2) Sunnhetsgrenden, som i denne økonomiplanen er foreslått flyttet fram til 2016 og ferdigstilles i 2017. For å gjennomføre Sunnhetsgrenden, slik som både administrasjonen og politikere har jobbet med prosjektet, må det investeres ytterligere 200 mill. kr etter 2019.
- Ny barnehage, barnebolig og ressurscenter i 2014-2016: 58 mill. kr totalt. Er under prosjektering og blir bygd i 2016.
- Boliger: I forbindelse med økt bosetting av flyktninger, er det lagt til grunn at noen av boligene til disse blir kjøpt av kommunene for å leies ut. Det vil fortsatt være behov for å leie boliger i tillegg på det ordinære utleiemarkedet. Vi planlegger å investere i 30 boliger i økonomiplanperioden. Antatt kostnad er 135 mill. kr. Det er lagt til grunn at vi får husbanktilskudd til å kjøpe boligene og at husleieinntektene over tid dekker kapitalkostnadene og de ordinære vedlikeholdsutgiftene.
- Svømmehaller: Renovering svømmehallen på Goa, 9 mill. kr., og oppstart av nytt svømmebasseng i Randaberghallen, 6 mill. kr.
- Ekstraordinært vedlikehold og branntekniske utbedringer: 13 mill. kr
- VAR-investeringer: 52 mill. kr

Tabellen på neste side viser alle investeringstiltak i rådmannens budsjettforslag. For kommunens egne investeringstiltak er stort sett bare tiltak som er prioritert tatt med.

For kirkens investeringstiltak er både de som er prioritert av rådmannen (videreføring av vedtatt økonomiplan), og de som ikke er prioritert tatt med.

RANDABERG KOMMUNE

BUDSJETT 2016/ØKONOMIPLAN 2016-2019

SIDE 28

For Sunnhetsgrenden er det vist det opprinnelige tiltaket fra vedtatt økonomiplan. Dette tiltaket er ikke prioritert i rådmannens budsjettforslag. I stedet har rådmannen lagt inn og prioritert et nytt tiltak som gjennomfører investeringen to år tidligere enn vedtatt økonomiplan. Begrunnelse for tiltakene og en mer detaljert oversikt er i eget vedlegg sammen med tilsvarende oversikt over driftstiltakene.

I denne økonomiplanen er lånemidler hovedfinansieringskilden.

Kommunestyret la i sin tid inn en forutsetning om salg av tomten der den delen av Harestad

skole som skal flyttes i første byggetrinn ligger. Disse 40 mill. kr er i rådmannens budsjettforslag flyttet fra 2017 til 2018. I tillegg har rådmannen lagt inn kostnader til rivning av skolen og rydding av tomte.

I vedtatt økonomiplan la også kommunestyret inn en forutsetning om salg av tomtearealer i forbindelse med Sentrum-Øst-utbyggingen på 25 mill. kr i hvert av årene 2016, 2017 og 2018. Disse ligger fortsatt som investeringskilde i rådmannens budsjettforslag.

Andre finansieringskilder er tilskudd (hovedsakelig husbankstilskudd) og avdrag fra Lyse.

INVESTERINGSTILTAK Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
Sum investeringer fra nye tiltak	289 768	297 276	92 300	202 575
Sum fond	-150	-150	-150	-150
Sum lån	-243 888	-199 396	-4 020	-180 695
Sum tilskudd	-14 700	-69 500	-19 900	-18 500
Sum annet	-31 030	-28 230	-68 230	-3 230
Netto finansiering	0	0	0	0
Sum renter og avdrag	2 494	16 317	25 733	26 873
Sum andre driftskonsekvenser	-1 183	-4 464	2 730	3 081
Netto driftskonsekvenser	1 311	11 853	28 462	29 953
VALGTE TILTAK				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan	172 600	109 950	18 250	19 250
1290 IKT-investeringer (6001) ØP15	2 100	2 100	2 100	2 100
2210 Nytt bygg i Tarzanskogen, (4228) 2015	23 000	0	0	0
2210 Tarzanskogen (4228), byggelånsrenter 2015	200	0	0	0
2220 Harestad sk. og kulturscene (4266), byggelånsrenter 2015	900	2 700	0	0
2220 Harestad skole og kulturscene, inkl ny kalkyle (4266) ØP15	115 000	93 000	0	0
2620 Bolig vanskeligstilte (tidligere EM-bolig) (4060)	7 000	0	0	0
2620 Fire nye leiligheter Vestre Goa (4129)	10 500	0	0	0
3100 Salg tomteareal Sentrum Øst (4183) 2015	0	0	0	0
3350 Utskifting bil (4139) 2015	400	0	0	0
3600 Nærmiljøanlegg mm (5015) ØP15	150	150	150	150
9400 Ekstraordinært vedlikehold (4017) ØP15	3 000	3 000	3 000	3 000
VAR (A) Avløpsanering (4208) 2015	2 000	0	0	0
VAR (A) Renovering pumpestasjoner (4271) ØP15	0	1 000	0	0
VAR (R) Hytterrenovasjon (4204) 2015	350	0	0	0
VAR (R) Nedgravd renovasjonsanlegg (4270) ØP15	500	500	0	0
VAR (V) Asbestsanering (4187) ØP15	0	2 000	0	0
VAR (V) Vannledning Ryggveien (4269) ØP15	2 000	0	0	0
VAR (VA) Driftskontrollanlegg (4110) 2015	1 500	0	0	0
VAR (VA) Ikke-spesifiserte prosjekter VA (4028) ØP15	0	5 500	13 000	14 000
VAR (VA) Sanering Sentrum (4128) 2015	4 000	0	0	0
NYE TILTAK				
Store byggeprosjekter	53 800	78 900	0	102 000
2210 Ny barnehage ved Harestad skole (1001)	0	0	0	2 000

INVESTERINGSTILTAK Alle tall i 1000	2016	2017	2018	2019
2220 Harestad sk. og kulturscene, prisstigning 2015-2016 (4266)	3 400	0	0	0
2220 Harestad skole og kulturscene, prosjektering trinn 2 (4266)	10 000	8 000	0	0
2220 Harestad skole, riving bygg og rydding tomt (4266)	0	4 000	0	0
2610-2620 Sunnhetsgrenden umiddelbart (4224)	40 000	65 500	0	0
2610-2620 Sunnhetsgrenden umiddelbart (4224) byggelånsrenter	400	1 400	0	0
2220 Harestad skole og kulturscene, trinn 2 (4266)	0	0	0	100 000
Andre byggeprosjekter	32 650	75 150	47 650	54 650
2220 Svømmebassenget på Goa (1001)	0	9 000	0	0
2620 Ombygging Dalen (4133)	1 000	13 000	15 000	0
2630 Boliger til flyktninger (4403)	22 500	45 000	22 500	45 000
2630 Boliger vanskeligstilte (4060) ØP15	5 300	5 300	5 300	5 300
3600 Prosjektering Maritimt vitensenter (4258)	2 500	2 500	2 500	0
3910 Vedlikehold kirkene (4252) 2015	150	150	150	150
9400 Brann tekniske utbedringer (4003) ØP15	200	200	200	200
3810 Nytt svømmebasseng Randberghallen (1001)	0	0	2 000	4 000
1300 Ombygging 1. etasje kommunehuset (1033)	1 000	0	0	0
VAR	400	5 500	0	0
VAR (VA) Tungenes - Mekjarvik (4404)	0	5 500	0	0
VAR(R) Utskifting bil (4139)	400	0	0	0
Andre prosjekter	30 318	27 776	26 400	26 675
1290 Økte IKT-investeringer (6001)	2 200	1 500	1 000	1 000
2210 Rehabilitering utearealer (b.hager) (4119) ØP15	300	300	300	300
2220 Utearealer skolene (4058) ØP15	300	300	300	300
2710 Bil, jobbsentralen (5011)	400	0	0	0
3010 Områdeplaner (4310) ØP15	1 300	1 300	1 300	1 300
3020 Digitalisering av arkiv (4402)	0	400	400	0
3100 Startlån (3005) ØP15	20 000	20 000	20 000	20 000
3330 Asfaltering (4031) ØP15	300	300	300	300
3340 Gang/sykelstier (4030) ØP15	1 000	1 000	1 000	1 000
3340 Nyanlegg gatelys (4026) ØP15	1 500	1 500	1 500	1 800
3340 Rekkekrav GS-veg, grøntdrag Harestad sk. og kultsc (4030)	2 000	0	0	0
3350 Oppgradering lekeplassar (4117) ØP15	300	300	300	300
3860 Fond for kunstprosj i bygg og uterom (5072) rådm. forslag	718	876	0	375
TILTAK IKKE VALGT				
Videreførte tiltak fra siste økonomiplan				
2610-2620 Sunnhetsgrenden (4224) 2015	0	10 000	35 000	55 500
2610-2620 Sunnhetsgrenden (4224) byggelånsrenter 2015	0	100	550	1 430
3320 Veihumper Sentrum (4275) 2015	50	50	0	0
3860 Fond for kunstprosjekt i bygg og uterom (5072) kommunestyrevedtak 2015	518	386	131	0
Andre byggeprosjekter	0	0	0	0
3910 Randberg kirke renovering innvendig (6021) 2016	100	3 500	0	0
3910 Utskifting av stoler i Grødem kirke (6020) 2016	0	1 100	0	0
3910 Forbedring av lydantl og akustikk i Grødem kirke (6018) 2016	500	0	0	0
Andre prosjekter	0	0	0	0
3340 BRA-tiltak (4213) ØP15	500	500	500	500
3350 Lys turveg Grødem (4405)	700	1 200	1 000	0
3930 Grødem kirkegård minnelund (6017) 2016	0	100	1 200	0
3930 Randberg kirkegård, forskjønnelse og utvidelse (6019) 2016	0	100	500	3 500

6.3 Obligatoriske oversikter investering

BUDSJETTSKJEMA 2A Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Investeringer i anleggsmidler	133 564	269 050	276 400	72 300	182 200
Utlån og forskutteringer	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Avsetninger	308	718	876	0	375
ÅRETS FINANSIERINGSBEHOV	153 872	289 768	297 276	92 300	202 575
Bruk av lånemidler	-112 876	-243 888	-199 396	-4 020	-180 695
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0	-25 000	-25 000	-65 000	0
Tilskudd til investeringer	-500	-14 700	-69 500	-19 900	-18 500
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-3 680	-6 030	-3 230	-3 230	-3 230
Bruk av avsetninger	-36 816	-150	-150	-150	-150
SUM FINANSIERING	-153 872	-289 768	-297 276	-92 300	-202 575

HOVEDOVERSIKT INVESTERINGER Alle tall i 1000	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-	-25 000	-25 000	-65 000	-
Overføringer med krav til motytelse	-400	-2 800	-	-	-
Statlige overføringer	-	-14 200	-69 000	-19 400	-18 000
Andre overføringer	-500	-500	-500	-500	-500
SUM INNTEKTER (L)	-900	-42 500	-94 500	-84 900	-18 500
Kjøp av varer og tj som inngår i kommunal tj.prod.	131 070	267 550	272 300	72 300	182 200
Renteutg, provisjoner og andre finansutg	2 494	1 500	4 100	-	-
SUM UTGIFTER (M)	133 564	269 050	276 400	72 300	182 200
Utlån	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Avsetning til ubundne investeringsfond	308	718	876	-	375
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (N)	20 308	20 718	20 876	20 000	20 375
FINANSIERINGSBEHOV (O = M+N-L)	152 972	247 268	202 776	7 400	184 075
Bruk av lån	-112 876	-243 888	-199 396	-4 020	-180 695
Mottatte avdrag på utlån	-3 280	-3 230	-3 230	-3 230	-3 230
Bruk av ubundne investeringsfond	-36 816	-150	-150	-150	-150
SUM FINANSIERING (R)	-152 972	-247 268	-202 776	-7 400	-184 075

" Vi planlegger å investere i 30 boliger i økonomiplanperioden. Antatt kostnad er 135 mill. kr.



Skøytebane i Randaberg sentrum vest på 50-tallet. (Foto: Per Arne Nyvoll)



1

Sentral-
administra-
sjonen



"Sentraladministrasjonen" holder hus i kommunehuset i Randaberg sentrum.

Arbeidsområder

Rådmannen

Rådmannen er øverste administrative leder i kommunen og står ansvarlig overfor kommunestyret for hele den kommunale virksomheten. Rådmannen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. I samarbeid med politikere og ansatte skal rådmannen utvikle organisasjonen og tjenestetilbudet til innbyggerne. Rådmannens ledergruppe består av tjenesteførene og rådmannens stab (personal, økonomi, kommunikasjon og demokrati).

Personal og organisasjonsutvikling

Avdelingen har ansvar for alle lønnsutbetalingene i kommunen. Enheten rådgir i lønns- og personalsaker og har ansvar for at sentrale lover og lokale avtaler blir fulgt. Avdelingen har også ansvar for kontakten med fagforeningene på kommunenivå, og koordinerer kommunens arbeid innen helse, miljø og sikkerhet.

Kommunikasjon og demokrati

Tjenesteområdet er nytt fra 1. januar 2015 og består av fagenhetene servicetorg, post/arkiv, politisk sekretariat og kommunikasjon. Servicetorget saksbehandler og gir informasjon om bl.a. barnehageopptak, tildeling av leiligheter og boligtomter, skjenkebevilling, utleie Tungenes fyr og kart- og renovasjonstjenester. Dokumentsenteret har ansvar for kommunens sentrale post- og arkivfunksjoner, deriblant systemansvar for kommunens sak og arkivsystem. Politisk sekretær tilrettelegger for arbeidet i de politiske styringsorganene og for den politiske ledelsen i kommunen. Kommunikasjon har det faglige og redaksjonelle ansvar for kommunens interne og eksterne informasjonsflyt.

Økonomi

Økonomiavdelingen fører kommunens regnskap, koordinerer arbeid med innkjøp, budsjett, økonomiplan, virksomhetsplan, tertialrapporter og årsmelding. All forvaltning av økonomiske midler utføres av økonomiavdelingen.

Årsverk

Enhet	Årsverk
Rådmannen	1,07
Personal- og organisasjonsutvikling	6,60
Økonomi	7,70
Kommunikasjon og næring	10,35

Tiltak innarbeidet i budsjettet

Diverse justeringer av fellesutgifter

Dette tiltaket justerer opp diverse fellesutgifter i samsvar med utgifts utviklingen og budsjettføringer. Dette gjelder blant annet tilskudd til tros- og livssynssamfunn, kostnader knyttet til politisk representasjon, BUK og revisjonskostnader.

Overføring av skatteoppkreverfunksjonen til staten

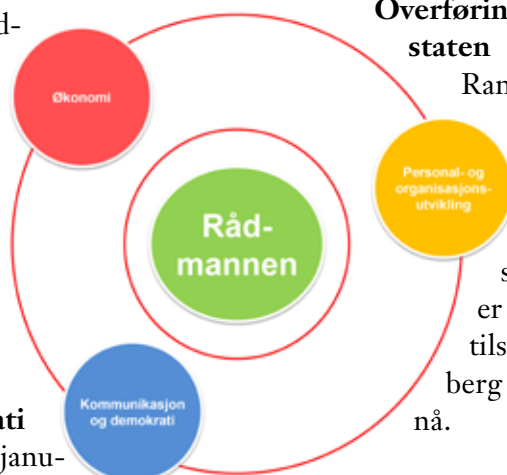
Randaberg kommune kjøper i dag disse tjenestene fra Stavanger kommune. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å overføre funksjonen til staten selv om stortinget avviste dette så sent som i sommer. I dette tiltaket er det lagt inn forventet trekk i rammetilskuddet og bortfall av utgifter Randaberg kommune har til denne funksjonen nå.

Personal og organisasjonsutvikling

Det vises til verbalforslaget i budsjettsaken 18.12.14, punkt Q, vedtak i HOL 04.03.2015, samt kommunepolitikernes signering av opprop fra NHO om å øke antall læringer. Verbalforslaget i budsjettsaken, punkt Q, lyder: "Kommunen skal jobbe aktivt for å utvide antall læringsplasser". Vedtak i HOL 4.3.2015 lyder: "En av læreplassene bør forbeholdes læringer som ikke oppfyller minstekravet". Randaberg kommune har ti læringer i budsjettet. Dette tiltaket legger inn midler til fire ekstra.

Reduksjon i seniortiltak

Rådmannen foreslår at individuelt tillegg på 18.000 kr fjernes, antall dager fri reduseres og at vilkårene for å få midler til avdelingen innskrenkes. Andre kommuner i regionen gjør tilsvarende endringer. Tiltaket skal drøftes i en partssammensatt gruppe.



Kommunikasjons- og demokrati

Oppgradering ESA, fra versjon 8.05 til 8.1.1., som m.a. muliggjør innføring av SvarUT (digital postgang), 100 000 kroner.

Ombygging kommunehuset, 1. etasje, 1 mill. kroner.

Siste store ombygging på kommunehuset skjedde i 2000/2001. Det er lagt inn 1 mill. kr i 2016 til ombyggingsarbeid av 1. etasje i kommunehuset. Pålegg fra Riksarkivet (etter tilsynet i 2014) om brannsikkert arkiv, samt at NAV akutt trenger flere kontorarbeidsplasser, gjør at en må se på endringer av hele 1. etasje. Prosjektet må også ses på som et organisasjonsutviklingsprosjekt mot en digital kommune.

Økte driftskostnader IKT

Økt IKT-bruk krever mer vedlikeholdskostnader og kostnader til oppgradering. Vi får også stadig flere som, bruker IKT aktivt, derfor øker lisens-kostnadene.

IKT investeringer i 2016

IKT-investeringer er videreført i 2016 på samme nivå som i vedtatt økonomiplan. Dette dekker

" Det er lagt inn 1,0 mill. kr i 2016 til ombyggingsarbeid av 1. etasje i kommunehuset.

bare nødvendige investeringer i servere og felles infrastruktur. Vi må gjøre nødvendige oppgraderinger av uliek fagsystemer og investere i bl.a. innkjøpssystem og nøkkelkortsystem til hjemmestykkeleien.

Sentrale prosjekt i IKT-planen er:

- Microsoft lisenser Enterprise + Academic
- Ny brannmur
- Servere og disketter etc.
- Oppgradering av nettverk
- Trådløse nettverk på alle enheter
- PCer til skolene (Harestad og Grødem)
- Større bredbåndkapasitet til skolene (egne fiberlinjer)
- E-handel
- Oppgradering til ESA 8.1.1
- Lifecare eRom
- Lifecare eLås
- Oppgradering Agresso

Oppgradering EpiServer og ny portalside Randberg kommune, 310. 000 kroner.

Innen 1. januar 2021 skal alle IKT-løsninger være universelt utformet, som betyr at nettsider må oppfylle felles standarder for bl.a. lyd, bilde, bruk av farge, språk og kodestandarder. Vår nettside oppfyller i dag ikke alle disse kravene.

Denne problemstillingen vil rådmannen jobbe med i 2016, og vurdere det i investeringsbudsjettet for 2017.



Rådmannen har lagt inn en million kroner til utbedringsarbeid på kommunehuset neste år. Her fra servicetorget og en tidligere ombygging på kommunehuset. Det er ikke godt å få arbeidsro for servicekonsulentene Berit Øverland (bak t.v.) og Kjersti Gilje Fossan, når fagfolkene fra Apply skal strekke kabler fra kjeller til loft på kommunehuset.



2

Helse og
oppvekst



Det har blitt en tradisjon at Hans Petter Hansen hvert år underholder eldre på Vardheim. Livsglederkonserten i høst var intet unntak - til stor glede for de mer enn 150 fremmøtte.

Arbeidsområder

Helse og oppvekst ble etablert fra oktober 2014, og består av syv virksomheter og et område for fellestjenester med 390 årsverk og 565 personer.

Netto driftsramme er 274 mill. kr, som skal nyttes til å yte tjenester til alle innbyggere i alle aldre.

Organisasjonskart:



Fakta om tjenesteområdet

Helse og oppvekst felles

Området består av ansvar 361 Helse og oppvekst felles, ansvar 341 Levekår felles og ansvar 339 Avdeling for tjenestepanlegging (mottak). Det er også budsjettert for en rekke felles tjenester som ikke er regnskapsført på de ulike virksomhetene.

361 Felles omfatter flere tjenester, blant annet: ledelse av området, saksbehandling, rehabilitering - kommunens koordinerende enhet, ansvar for tilsyn med fosterbarn, SLT-koordinator og felles kompetansemidler.

341 Felles omfatter flere helse- og omsorgstjenester blant annet: fastlegene, kommuneoverlege

og turnuslege. Transportutgifter for funksjonshemmede til og fra tilrettelagt arbeid, Fysioterapi – driftstilskudd til de private fysioterapeuter (3 stk.), felles kompetansemidler for helse- og omsorgstjenestene og helsekoordinator for flyktninger.

339 Avdeling for tjenestepanlegging (tidligere mottak): Mottar og saksbehandler søknader etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester

Kostnader for kjøp av tjenester utenfor kommunen. For å ha bedre kontroll på refusjon for ressurskrevende tjenester er dette nå budsjettert under den virksomhet som har utgiftene.

Heldøgn

344 Vardheim - Nødvendig helsehjelp og praktisk bistand/hjemmehjelp til 24 personer med helsesvikt. Tjenesten gis i tre ulike bofellesskap.

332 Sykehjemmet gir nødvendig helsehjelp som korttidsopphold, avlastningsopphold og langtidsopphold. Antall senger ble i b2015 redusert fra 21 til 15 plasser. Det er politisk vedtak om å gjenopprette til 21 plasser høsten 2015.

347 Natt-tjenesten ytes som nødvendig helsehjelp om natten til hjemmeboende, beboere i bofellesskap og omsorgsleiligheter på Vardheim og pasienter på sykehjem.

343 Vistestølen bofellesskap gir nødvendig helsehjelp og praktisk bistand/hjemmehjelp til 21 personer med demenssykdom. Tjenesten gis i tre ulike bofellesskap.

Fra 1. januar 2016 vil avdelingen gi tjenesten som "langtidsopphold i institusjon" - dvs. skjermet enhet for personer med demens.

338 Vestre Goa gir heldøgns pleie og omsorg i bofellesskap for personer med psykisk sykdom/rusproblematikk (bofellesskap med åtte leiligheter).

Hjemmetjeneste

Tjenestene gis i form av kommunedekkende hjemmesykepleie dag/kveld, dagsenter, fysioterapi, ergoterapi, hjelpemiddelformidling, omsorgslønn, personlig assistanse, praktisk

bistand hjemmehjelp, kreftsykepleie/kreftkoordinator, hukommelsesutredninger og kjøkkentjenester. Fra 2015 har enheten også gitt sykepleie og miljøarbeidertjenester innen rus- og psykiatrifeltet.

Boligtjenesten

Gir tjenester til voksne personer med utviklingshemming. Tjenesten ytes inn mot fire bofelleskap, Torset, Nordheiå, Sentrum og Dalen, med heldøgns pleie og omsorg. Tjenesten gis i form av oppfølging i dagliglivets gjøremål samt oppfølging i dagsenter-/ dagaktivitetstilbud og fritidstilbud. I tillegg ytes det veiledning til eksterne brukere utenfor bofelleskap samt avlastningstilbud. Totalt gir boligtjenesten tjenester til 32 brukere.

" Rundt 20 barn og unge mottar tjenester fra tverrfaglig team.

Ressursenter

Senteret består av ressurs- og avlastningssenter, tverrfaglig team, styrket barnehagetilbud og psykisk helsetjenester med psykolog og psykiatrisk sykepleier stilling (er organisatorisk tilknyttet virksomheten helsetjenester for barn).

Ressurs- og avlastningssenter yter et helhetlig og koordinert helse- og omsorgstjenestetilbud til familier som har barn med diagnoser, nedsett funksjonsevne og spesielle behov, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2. Tjenesten gis i form av døgnavlastning i institusjon ukedag og helger, skolefritidsavlastning (SFA), dagtilbud i skolens ferier, miljøtiltak i hjemmet, våken nattvakt i hjemmet for barn med alvorlige medisinske, praktisk bistand i hjemmet, systemisk veiledning av hele familien for å øke kompetanse og forståelse for diagnoser og atferdsproblemer, kompetanseøkning og veiledning av fritidskontakter for barn og ungdom med spesielle behov og ivaretagelse og veiledning av avlastningshjem.

Styrket barnehagetilbud yter tjenester i kommunale og private barnehager i henhold til vedtak etter Opplæringsloven § 5-7 og Lov om barnehager §13.

Personalet gir spesialpedagogisk hjelp i barnehage og Randaberg ressurs- og avlastningssenter til 25 barn med enkeltvedtak. I tillegg tildeles barnehagene ekstraressurser, som inkluderer

barn uten sakkyndig vurdering og enkeltvedtak. Fordeling mellom timer til enkeltvedtak og timer til ekstraressurser er om lag 50-50-fordeling. Styrket barnehage gir økonomisk kompensasjon for totalt 1,5 årsverk til private barnehager for ressurser til barn med særskilte behov.

Tverrfaglig team

Tverrfaglig team består av tre årsverk som yter tverrfaglig, systemrettet endringsarbeid i et 24 timers-perspektiv. Tiltakstjenesten har barn- og unge fra 0-18 som målgruppe, med hovednedslagsfelt i grunnskolealder. Bestillerfunksjonen av tjenestene er for skoler og barnehager lagt til virksomhetsleder. Hjemmene har anledning til å ta direkte kontakt. Tjenesten tilbys i form av kurs- og kompetanseheving, veiledning, samarbeid og praktisk bistand, samt direkte arbeid i felt på arenaene hjem, skole og fritid. Rundt 20 barn og unge mottar til enhver tid tjenester fra tverrfaglig team, i tillegg til kursvirksomhet.

Helsetjeneste barn

Svangerskapsomsorg, helsestasjon- skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, fysio-ergoterapi og psykisk helsetjeneste til barn og unge. Hovedoppgaven er forebyggende og helsefremmende lavterskeltilbud til barn og unge og deres foreldre. Avdelingen har ansvar for smittevern, herunder tuberkulosekontroll delegert fra kommuneoverlegen.



Julearbeidere på sykehjemmet, Gry Sissel Nåden Eike (t.v.) og Inger Elin Myhre.

Barnevern

Barneverntjenestens hovedoppgave er å beskytte barn mot omsorgssvikt og motvirke at barn lider fysisk eller psykisk overlast. Barneverntjenesten har blant annet ansvar for å vurdere alle meldinger som kommer, sette i gang undersøkelse når det vurderes at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter loven, og ha ansvar for iverksetting av tiltak i hjemmet, eller plassering i fosterhjem eller i institusjon når behovet tilsier det.

Fra 1. januar 2015 ble Rennesøy og Finnøy kommune en del av tjenesten. Tjenesten er organisert som en vertskommunemodell, med Randaberg kommune som vertskommune.

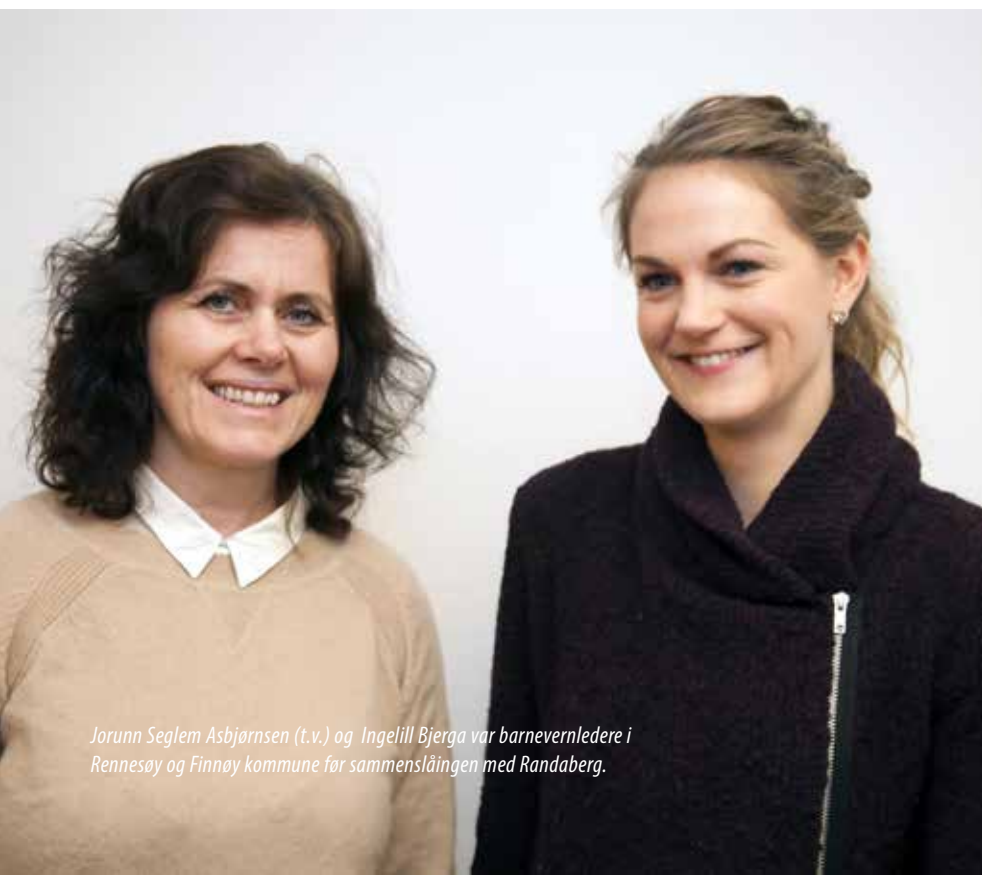
Barnehage

Tjenesten barnehager er hjemlet i lov om barnehager og består av basis barnehagetilbud for barn i alderen 0-6 år i private og kommunale barnehager etter til lov om barnehager.

Kommunen er pliktig å tilby barnehageplass til alle barn som søker innen hovedopptaksfrist, og som fyller ett år før 1. september. Forvaltning og myndighetsoppgaver som kommunen er pliktet å ivareta er et komplekst og tidkrevende arbeid, som ivaretas av virksomheten overfor både private og kommunale barnehager.

Nøkkeltall, årsverk

Enheter	Årsverk
Helse- og oppvekstsjef	1,00
361 Barn og familie, felles	4,00
339 Tjenesteplanlegging	3,60
341 Levekår felles	8,00
Årsverk totalt	16,60
Heldøgn	
332 Institusjon drift	21,60
343 Avdeling Vistestølen	28,40
344 Avdeling Vardheim	18,70
347 Natt-tjenesten	7,50
338 Vestre Goa	11,70
Årsverk totalt	87,90
Hjemmetjeneste	
333 Kjøkken/kafe	3,60
346 Avdeling Solhadle	35,73
348 Avdeling Nyvoll	8,58
Årsverk totalt	45,41
Boligtjenesten	
Virksomhetsleder	1,00
342 Avdeling Dalen	16,96
345 Avdeling Sentrum	12,34
349 Nordheiå	20,22
392 Avdeling Torset	11,82
Årsverk totalt	62,34
Ressursenter	
364 Avlastningstilbud	15,50
365 Tverrfaglig team TVT	3,00
366 Styrka barnehage	13,30
Årsverk totalt	31,80
Helsetjeneste barn	
363 Helsestasjon for barn og unge	13,30
Årsverk totalt	13,30
Barnevern	
362 Barne- og ungdomsvern	23,70
Årsverk totalt	23,70



Jorunn Seglem Asbjørnsen (t.v.) og Ingelill Bjerga var barnevernledere i Rennesøy og Finnøy kommune før sammenslåingen med Randaberg.

" Fra 1. januar ble Rennesøy og Finnøy en del av barneverntjenesten.



Barn og ansatte fra Nyvoll barnehage holder minikonserert på Vardheim i forbindelse med Livsgledeuken 2015.

Nøkkeltall, årsverk

Enheter	Årsverk
Barnehage	
280 Barnehage, felles	2,00
271 Private barnehager	46,00
270 Vistestølen barnehage	22,00
272 Grødem barnehage	7,50
273 Solbakken barnehage	22,00
274 Viste barnehage	22,00
276 Fjellheim barnehage	7,50
277 Sentrum barnehage	13,00
279 Sande barnehage	13,00
Årsverk totalt	155,00
Årsverk totalt HOPP	436,05
Årsverk minus private barnehager	390,05

Kommentarer til nøkkeltallene

Helse og oppvekst har redusert antall årsverk med 11.71 stillinger fra 2014.

De største justeringene skjedde innen heldøgns-tjenester som reduserte sykehjemssenger fra 21 til 15, og barnehagevirksomheten som reduserte barnehageplasser med to avdelinger. I tillegg ble kafédriften innen virksomheten hjemmetjenester avvirket.

I budsjettforslaget har ressurscenteret redusert bemanningen som en følge av manglende behov på avlastningssenteret, og i tillegg har Styrket barnehage tilbud justert bemanningen for å holde seg innenfor rammen.

Det er også opprettet stilling som helsekoordinator for flyktninger ved hjelp av eksterne midler fra fylkesmannen. For øvrig er det foretatt små justeringer i bemanningen ved interne overføringer.

I tabellen fremkommer ikke konsekvensen av de foreslåtte tiltak i rådmannens forslag til b2016. Her er det lagt inn følgende forslag som vil påvirke nøkkeltallene for antall årsverk innen helse og oppvekst:

Tiltak 60: Etablere ØHD-seng + 5 sykehjemsplasser – Heldøgntjenester + 4,2 årsverk
Tiltak 91: Økt bemanning Vardheim bofelleskap – Heldøgntjenester +1 årsverk
Tiltak 128: Dagtilbud hjemmeboende demente – Hjemmetjenester +1,5 årsverk
Tiltak 140: Etablere frisklivssentral tilbud – Hjemmetjenester +1 årsverk
Tiltak 121: Styrke tjenesteplanleggingskontoret – Fellestjenester + 0,8 årsverk
Tiltak 77: To hovedopptak/løpende opptak barnehage – Barnehage tjenester +5 årsverk
Tiltak 142: Bofelleskap for enslige mindreårige flyktninger – Barnevern + 2,35 årsverk

Konkret beskrivelse av disse tiltakene finnes under de enkelte tiltakene.

I samarbeidsavtalen mellom Randaberg, Rennesøy og Finnøy benyttes det en prosentvis fordelingsnøkkel, basert på innbyggertall, for å fordele kostnadene til stillingene mellom kommunene. Denne nøkkelen sier at Randaberg skal betale for 14,9 av stillingene, inkludert 2,5 stillinger til enslige mindreårige. I KOSTRA-tallene er stillingene fordelt på alle tre kommunene.

Stillinger som følge av tiltak for bosettingssak flyktninger er ikke tatt med her.



Kokkekurs på Harestad skole for enslige mindreårige flyktninger i Randaberg. Her tilbereder Bahabelom fra Eritrea kveldens rett.

Oversikt over tjenestemottakere og utvikling i volum og alder

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinner	Kvinner	Kvinner	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	56	77	65	70	69	98	87	77	125	175	152	147
50-66	31	33	37	44	50	68	63	64	81	101	100	18
67-74	17	23	26	30	34	40	38	40	51	63	64	70
75-79	14	21	19	28	31	43	23	35	45	64	42	63
80-84	9	17	17	19	26	30	38	38	35	47	55	57
85-89	7	11	19	20	27	32	31	34	34	43	50	54
90-200	5	6	5	7	28	32	33	36	33	38	38	43
Totalt	139	188	188	218	265	343	313	324	404	531	501	542
Snitt-alder	57	58	60	61	65	63	64	65	62	61	62	63

Antall tjenestemottakere har hatt en økning på 131 personer fra 2011 til 2013. Økningen er på 4 personer fra 2012 til 2013. Samhandlingsreformen startet 01.01.12. og medfører at kommunen må ta mot pasientene tidligere. Fram til 2011 kunne flere innbyggere klare seg uten hjelp fra kommunen etter utskrivning fra sykehuset.

Antall brukere med vedtak på hjemmesykepleie

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinne	Kvinne	Kvinne	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	32	38	27	28	24	26	22	26	56	64	49	54
50-66	18	22	22	24	11	16	17	20	29	38	39	44
67-74	4	4	8	12	13	12	13	20	17	16	21	32
75-79	11	10	5	8	16	18	9	16	27	28	14	24
80-84	7	9	8	9	20	16	20	19	27	25	28	28
85-89	4	8	12	15	18	21	22	21	22	29	34	36
90-200	4	4	3	3	20	22	26	27	24	26	29	30
Totalt	80	95	85	99	122	131	129	149	202	226	214	248
Snitt-alder	59	59	61	63	71	71	72	71	66	66	68	68

Antall vedtak på hjemmesykepleie har en stor økning fra 2011 til 2013, 144, og det flater noe ut fra 2012 til 2013, hvor økningen er på 20. Det er de eldste aldersgruppene økningen er størst.

Antall brukere med vedtak på hjemmehjelp

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinne	Kvinne	Kvinne	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	8	8	7	8	10	8	7	8	18	16	14	16
50-66	12	12	13	13	11	11	11	13	23	23	24	26
67-74	4	4	3	4	7	6	5	7	11	10	8	11
75-79	5	4	1	3	5	12	6	8	10	16	7	11
80-84	3	4	2	3	9	11	12	14	12	15	14	17
85-89	3	5	4	5	15	15	12	16	18	20	16	21
90-200	3	3	2	2	18	21	23	23	21	24	25	25
Totalt	38	40	32	38	75	84	76	89	113	124	118	127
Snitt-alder	65	66	63	64	74	76	78	77	71	73	73	73

Antall brukere med vedtak på dagtilbud

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinne	Kvinne	Kvinne	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	5	0	5	5	1	1	5	5	11	11	10	10
50-66	0	0	2	1	3	4	3	3	3	4	5	4
67-74	0	0	0	2	2	2	3	4	2	2	3	6
75-79	1	1	2	1	3	4	0	1	4	5	2	2
80-84	1	1	2	1	2	4	7	10	3	5	9	11
85-89	0	0	0	3	8	7	7	7	8	7	7	10
90-200	0	1	2	2	7	9	6	7	7	10	8	9
Totalt	7	9	13	15	31	35	31	37	38	44	44	52
Snitt-alder	50	52	61	65	73	75	75	76	69	70	71	73

Dagtilbud er i Randaberg kommune det samme som dagsenter. Det er en ikke lovpålagt tjeneste. Kommunen har likevel valgt å ha dagsenter, fordi det er et tilbud som bidrar til at pårørende klarer å ta vare på sine over lengre tid. Det er et lavterskeltilbud med god effekt.

Antall brukere med vedtak på psykisk helsetjeneste

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinne	Kvinne	Kvinne	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	11	12	5	1	46	42	25	11	57	54	30	12
50-66	5	3	3	3	13	13	8	4	18	16	11	7
67-74	0	0	1	0	1	1	2	3	1	1	3	3
75-79	0	0	0	0	3	1	1	1	3	1	1	1
80-84	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0
85-89	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90-200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	16	15	9	4	79	57	37	19	79	72	46	23
Snitt-alder	44	41	48	54	42	40	45	47	42	41	45	48

Antall innbyggere som får psykisk helsetjenester har gått ned fordi tre psykiatriske sykepleiere har sluttet. To av dem har gått av med alderspensjon. Tilbudet til innbyggere med psykiske vansker har vært kraftig svekket, og det er kun de som har størst behov som har fått tjenesten. Rekruttering av nye sykepleiere har vært svært vanskelig.

" Dagsenteret er et lavterskeltilbud med god effekt.

Bildene under: Livsgledekonserter på Vardheim i oktober i år, med Hans Petter Hansen, Lauritz Engelsvold og barn og ansatte fra Nyvoll barnehage.



Antall brukere med vedtak på praktisk bistand opplæring (miljøarbeidertjeneste, psykisk helse)

Brukere fordelt	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Alder/ kjønn	Menn	Menn	Menn	Menn	Kvinne	Kvinne	Kvinne	Kvinner	Alle	Alle	Alle	Alle
18-49	24	24	23	24	15	18	20	23	39	42	43	47
50-66	8	9	9	9	10	11	7	7	18	20	16	16
67-74	2	2	2	1	0	0	0	1	2	2	2	2
75-79	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
80-84	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
85-89	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
90-200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	35	35	34	34	26	30	28		61	65	62	66
Snitt- alder	47	45	46	45	44	45	42		46	45	44	43

Antall innbyggere som får psykisk helsetjenester har gått ned fordi tre psykiatriske sykepleiere har sluttet. To av dem har gått av med alderspensjon. Tilbudet til innbyggere med psykiske vansker har vært kraftig svekket, og det er kun de som har størst behov som har fått tjenesten. Rekruttering av nye sykepleiere har vært svært vanskelig.



Blid HOPP-gjeng, som hyller en god sjef og en god kollega, Elisabeth Sortland Sande. F.v. Elisabeth Sortland Sande (bak), Mona Herheim (framme), Berit Immerstein, Anne Grødem (framme), Nina Finnesand (bak) og Marit Viste.

Nøkkeltall KOSTRA

KOSTRA	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Barnehager						
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	17,3	16,2	16,9	16,4	17,7	14,9
Brutto investeringsutg. til barnehagesektoren per innbygger	1 799	199	429	578	572	356
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,1	92,6	92,3	90,0	88,5	90,2
Andel barbn ndel barn 0-5 år med barnehageplass	76,6	80,1	81,1	77,1	74,9	76,4
Andel barn 0 år med barnehagepl ift innbyggere 0 år	3,2	6,5	10,6	3,4	2,4	3,6
Andel barn i barneh med oppetid 33 timer eller mer per uke	98,5	98,7	99,4	95,0	96,0	96,5
Prosentvis fordeling av utgifter på:						
Funksjon 201 - Opphold og stimulering	75,5	76,3	77	82,1	78,3	82,7
Funksjon 211 - Tilrettelagte tiltak	13,4	13,3	13,1	9,8	14,1	9,7
Funksjon 221 - Lokaler og skyss	11,1	10,4	9,9	8,1	7,6	7,7
Korrigerede brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstimer i kommunale barnehager (kr)	40	41	44	47	46	48
Korrigerede oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet, kommunale barnehager		1 348	13 686	13 228	12 895	12 775
Kommunehelse						
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	7,7	11,8	11,6	9,8	9,5	10,2
Antall åpne fastlegelister	6	10	9	107	138	1 995
Gjennomsnittlig listelengde korrigert for kommunale timer	1 744	1 358	1 379	1 203	1 347	1 241
Årsverk av psyk sykpl. per 10 000 innbyggere (khelse+plo)	4,1	3				
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	7 043	7 390	8 229	7 465	6 355	7 430
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	1 845	1 923	2 113	2 073	1 892	2 097
Andel nyfødte med hj.besøk innen to uker etter hjemkomst	78	87	86	83	79	81
Andel barn som har fullført helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn	72	94	77	99	103	95
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	93,9	74,6				
Årsverk i alt pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	166,5	167,7	30,8			
Pleie- og omsorg						
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	24,8	24,9	25,9	28,6	28,5	30,4
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67 år og over	25,6	21,6	18,0	15,8	11,6	12,7
Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	9,4	9,8	10,6	14,0	18,7	18,5
Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	6,8	6,8	9,8	5,0	3,1	3,5
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold		100		82,8	78,4	81,9
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold.		45,8		41,6	40	42,8
Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	0,4	1,15	1,5	0,46	0,58	0,51
Korrigerede brutto driftsutgifter pr. mottaker av kommunale pleie og omsorgstjenester	453 452	481 678	526 093	375 787	427 030	394 462
Korr br. driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner)	392 525	410 211	436 139	244 826	264 071	241 477
Utgifter per beboerdøgn i institusjon	5918	5318	6597	3349	3483	3150

KOSTRA	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Barnevern						
Andel undersøkelser som førte til tiltak	64,3	52,2	49,2			43,6
Andel undersøkelser med behandlingstid over 3 måneder	9	7	14	21	22	21
Andel barn med tiltak per 31.12. med utarbeidet plan	83	95	98			83
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	4,1	4,7	5,6	3,7	3,8	4,1
Innført internkontroll i barnevernstjenesten	Ja	Ja	Ja			
Netto dr.utg. (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	82 773	96 182	102 038			110 667
Netto dr.utg (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	82 773	96 182	102 038			110 667

Kommentar til KOSTRA-tallene

Barneverntjenesten

Prioritering:

- Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten
- Netto driftsutgifter per barn med tiltak
- Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (funksjon 252)

" Dekningsgraden har vært økende over år.

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år viser at Randaberg kommune fortsatt har høy prioritet på barneverntjenesten, sammenlignet med resten av landet. Samtidig viser tallene at hvert enkelt barn i barneverntjenesten i Randaberg koster mindre enn landsgjennomsnittet.

Unntaket er som tidligere år de barn som er plassert av barneverntjenesten. 65,4 prosent av samlede netto driftsutgifter brukes til disse barna, mot 55,1 prosent på nasjonalt snitt. Dette er ingen ny utvikling, og vi har derfor i 2015 arbeidet med å se nærmere på årsakene til dette. Hovedårsakene er at Randaberg har mange barn under omsorg, vurdert ut fra antall innbyggere 0-17 år; 1,6 i Randaberg og 1,3 på landsgjennomsnittet. En annen forklaring er at Randaberg har utgifter til å følge opp enslige mindreårige asylsøkere, noe ikke alle kommuner har.

Dekningsgrad:

- Barn med melding i forhold til antall innbyggere 0-17 år
- Andel barn med barnevernstiltak i forhold til innbyggere 0-17 år

Alle KOSTRA-variablene - også de som ikke er tatt med her - viser at barneverntjenesten i Randaberg ligger over landsgjennomsnittet på alle variablene som illustrerer dekningsgrad.

Dekningsgraden har vært økende over år og omfatter økning i antall meldinger og økning i antall barn som mottar tiltak og hjelp fra barneverntjenesten i Randaberg. Vi kan med rimelig sikkerhet si at barneverntjenesten både fanger opp veldig mange av de risikoutsatte barna, samt iverksetter hjelp til barna og deres foreldre. Det er imidlertid arbeidskrevende å håndtere en så stor saksmengde, og vi må derfor fortsette arbeidet med å se på hvilke andre av kommunens virksomheter som også skal tilby foreldreveiledning.

Produktivitet:

- Andel meldinger med behandlingstid innen 7 dager
- Andel barn med tiltak per 31.12 med utarbeidet plan

Barneverntjenesten i Randaberg klarer på en god måte å følge opp de lovkrav som stilles til planer og frister. Alle meldinger ble gjennomgått og konkludert innen frist. Per 31.12.14 hadde vi tiltaksplaner i 98 % av sakene, mot 83 % i snitt for landet. Dette har lenge vært et prioritert område men det er stadig under press.

I 2015 har økende saksmengde kombinert med sykdom og vakanse satt de ansatte i barneverntjenesten under veldig stort arbeidspress for å innfri disse kravene. Samlet sett venter vi derfor at tallene for 2015 er noe dårligere enn i 2014.

Kommentar til KOSTRA-tall, forts.

Barnehage

Prioriteringer:

KOSTRA-tallene bekrefter at barnehage tilbudet prioriteres høyt. I Randaberg er det full barnehagedekning jf. regjeringens definisjon. I tillegg har flere søkere uten rett (1 år i september, oktober og søkere etter fristen) fått et tilbud om barnehageplass.

Dekningsgrad:

Andel barn 1-5 år med barnehageplass er fortsatt høyt i Randaberg, 92,3 %. Andel 0-åring med barnehageplass har økt betydelig de senere år. KOSTRA-tallene for 2014 viser at det gis et barnehage tilbud til 10,6 % av 0-åringene i kommunen, noe som er betydelig høyere enn andre kommuner. Andel barn med en heltidsplass er 99,4 %, noe som har vært et særtrekk i Randaberg i flere år.

Produktivitet:

Utgifter til lokaler (f221) er forholdsvis høyt, men synkende. Det skyldes flere nye kommunale barnehager med høye avskrivningskostnader. Korrigert brutto driftsutgifter (f201), per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager, er fortsatt lave i forhold til sammenlignbare kommuner. Barnehagene drives effektivt.

Generelt barnehager:

De siste ti årene er det gjennomført en omfattende barnehagereform. Randaberg kommune har i reformperioden gjort grep som har muliggjort at kommunen i dag har full barnehagedekning. De nybygde barnehagene har vært fullfinansiert av statlige midler.

Randaberg kommune har erstattet små barnehager med mer effektive og større barnehager. Bygging av erstatningsbarnehage i Tåranskogen for Sentrum og Grødem barnehage vil medføre ytterligere kostnadseffektivisering av driftskostnadene, samtidig som det vil frigjøre tomteareal til andre formål.

Ved full barnehagedekning, vil det ved endring i tilflytting/fracflytting kunne bli ledige barnehageplasser. I 2014 har vi redusert tilbud om barnehageplasser som følge av dette og ytterligere reduksjon i 2015. Ledige plasser i løpet av året

blir tildelt tilflyttede barn og andre søkere som ønsker en plass fortløpende. Det er politisk vedtak om at et skal innføre flere opptak. Dette er ivarettatt i rådmannens forslag.

Den pedagogiske bemanning i barnehagene har, som i de fleste kommunene i Rogaland, vært en utfordring også i Randaberg. Randaberg kommune har iverksatt flere tiltak innenfor budsjetttrammen for å rekruttere nødvendig antall barnehagelærere etter til lovens krav. Det er derfor gledelig å se at antall dispensasjoner har gått ned, og at vi fortsatt er den kommunen førskolelærere foretrekker i arbeidsmarkedet.

" Det er derfor gledelig å se at antall dispensasjoner har gått ned, og at vi fortsatt er den kommunen førskolelærere foretrekker.

Kommunehelsetjeneste

Antall fastleger ble våren 2015 redusert fra 11 til 10. Fremdeles er det god kapasitet og tilfredsstillende tilgjengelighet. Fastlegene i Randaberg har til sammen kapasitet til 16 550 listepasienter. Per i dag har fastlegene totalt i underkant av 14 000 listepasienter. Sju fastleger har åpne lister, mens tre fastleger har full liste.

Pleie- og omsorgstjenester

Når det gjelder prioritering, dekningsgrad og produktivitet for pleie- og omsorgstjenester, vises det til egen sak der utvalgte KOSTRA-tall blir presentert og analysert. Kort oppsummert har Randaberg gjort et bevisst verdivalg om å være en "hjemmetjenestekommune", der flest mulig skal få bo lengst mulig i eget hjem.

Randaberg prioriterer bolig i bofellesskap med tilhørende hjemmetjeneste fremfor sykehjemsplasser. De høye kostnadene for hjemmetjenester henger sammen med bofellesskapene på Viste-stølen og på Vardheim. Andre kommuner velger ofte institusjon for tilsvarende brukergrupper.

" Randaberg har gjort et bevisst verdivalg om å være en "hjemmetjenestekommune", der flest mulig skal få bo lengst mulig i eget hjem.

Flere av bofellesskapene for personer med utviklingshemming er små, og dermed uten stor-driftsfordeler, noe som bidrar til høye kostnader på hjemmetjenestene.

Kostnadene for institusjon omfatter både sykehjemmet på Vardheim og ressurs- og avlastningscenteret. Sykehjemsdriften står for en noe høyere andel av institusjonskostnadene enn ressurs- og avlastningscenteret. Deler av ressurs- og avlastningscenteret virksomhet er institusjonstjenester (døgnavlastning), men dagens driftsform differensierer ikke mellom institusjonstjenester og øvrig tjenestetilbud. Det er i løpet av året blitt utredet noe i forhold til spesifikke kostnader, men det er foreløpig ikke gjort endringer i regnskapet.

Målet er at prioritering, dekningsgrad og produktivitet for institusjonstjenester blir tydelig differensiert fra andre tjenester.

Helsetjenester barn

Netto driftsutgifter både for 0-5 år og 0-20 år viser en økning fra i fjor. I Randaberg omfatter tjenestene også fysio- og ergoterapi, samt psykisk helsetilbud som psykolog og psykiatrisk sykepleier-stilling. I flere kommuner er dette tjenester som ikke er organisert under helsestasjon og da heller ikke en del av KOSTRA-tallene.

Andelen nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst er en kvalitetsindikator, og dette prioriteres høyt i avdelingen. Alle får tilbud, i samsvar med nasjonale retningslinjer fra helsedirektoratet. Her ligger vi også høyere enn sammenlignbare kommuner.

Randaberg ligger lavere enn sammenlignbare kommuner når det gjelder antall barn som fullfører helseundersøkelse innen første skoletrinn, dette fordi vi manglet skolelege i perioder i 2014. Legeundersøkelsene har derfor blitt forskjøvet, noen har også valgt fastlege i stedet.

" Alle nyfødte får tilbud om hjemmebesøk innen to uker.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen

Generelt

Den økonomiske situasjonen i helse og oppvekst er preget av at det faktiske driftsnivået varierer fra måned til måned. Dette skyldes at tjenestene som ytes i all hovedsak er lovpålagte tjenester som kommunen ikke kan velge bort dersom et behov oppstår. I noen tilfeller vil også behov opphøre. Dette gjør budsjett-arbeidet vanskelig.

De seneste årene har det vært betydelige overskridelser innen helse og omsorgstjenestene, som en følge av dette. I b2015 ble det gjort grep for å rette opp ubalansen mellom regnskap og budsjett. Samtidig er det fokus på å effektivisere tjenesteytingen, utøve streng økonomistyring og ha tydelige ansvarsforhold for å ha kontroll på økonomien.

Selv om det også i 2015 oppstod betydelige behov for kostnadskrevende tiltak, som det ikke var mulig å fange opp ved utarbeidelse av budsjettet, har dette i noen grad blitt balansert med at behov har opphørt. Særlig tydelig er dette innen barnevernstjenesten, hvor det i flere år har vært en økning i kostnadsnivået mot at det nå i 2015 er redusert. Dette er budsjettmessig videreført ved at utgifter til omsorgsovertakelser er redusert med 1,5 mill. kr.

Barnehagesektoren har også et positivt regnskap, som først og fremst skyldes refusjon for barn fra andre kommuner som benytter barnehage-tilbud i vår kommune. Innsparinger tilsvarende 750.000 kr er innarbeidet i budsjett 2015 og videreføres i 2016.

I tillegg er det økt fokus på at kommunen får de refusjoner som de har rettigheter til. I sum vil dette føre til at helse og oppvekst vil ha et positivt resultat i regnskapet for 2015 (ref. 2. tertialrapport).

Det er likevel særlig to områder hvor det fortsatt er ubalanse mellom disponible økonomiske midler og behov. Det er innen heldøgns pleie og

og behov for hjelp til førskolebarn med funksjonshemninger og særlige behov. I noen grad er dette rettet opp ved hjelp av interne overføringer innen helse og oppvekst. Det er også foreslått tiltak i b2016 for å ivareta kjente behov i kommunen, samt bruk av fondsmidler i en periode.

I tillegg til å ivareta lovhjemlet rett til tjenester, er målsettingen at det i større grad skal være mulig å iverksette forebyggende tiltak - for å utsette eller forhindre at det oppstår vansker som krever kostnadskrevenende, lovpålagte tjenester og uheldig utvikling på sikt. Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid for brukere i alle aldre er nøkkelford i dette arbeidet.

Hva som er innbyggernes lovhjemlet rettighet er ikke entydig, da det som oftest vil være en skjønnsvurdering knyttet til dette. Det er da viktig at kommunen har nødvendig kompetanse og kapasitet for å foreta denne vurderingen, slik at vedtakene blir presise og ivaretar brukernes behov på en forsvarlig måte. To tilsyn har påpekt behov for å styrke planleggingskontoret. Det er ivaretatt i dette budsjettforslaget.

For å sikre brukernes rettigheter, er det ved uenighet mulighet til å klage. Fylkesmannen har det endelige vedtak dersom det ikke blir enighet mellom kommune og bruker. Det er i dag svært få klager på det tjenestetilbudet som ytes. Brukerundersøkelser viser også svært gode resultat. KOSTRA-tallene indikerer også at Randaberg kommune tilbyr gode og omfattende tjenester til sine innbyggere.

Kommentarer fra virksomhetene

Heldøgntjenester

Kommunen har ansvar for utskrivningsklare pasienter fra første dag. Dette gir faglige utfordringer for både heldøgntjenestene og hjemme-tjenester. De siste årene er det jobbet aktivt med dette under saksbehandlingen, ved å være mer bevisste på hvem som har behov for et opphold i sykehjem og hvem som kan motta helsehjelp

i eget hjem. Tidligere år har vi i perioder hatt flere ledige senger på sykehjemmet. Ledige senger er en forutsetning for å kunne ta imot de pasientene vi forventer fra SUS, samt brukere som kommer fra eget hjem.

" Vi opplever økt faglig press, både på tid og kompetanse. Det er derfor behov for å øke spesielt sykepleiekompetansen.

Vi opplever økt faglig press, både på tid og kompetanse. Det er derfor behov for å øke spesielt sykepleiekompetansen, men også den generelle fagkompetansen, i avdelingene. Det er særlig vanskelig å rekruttere nok sykepleiere. Det er en stor utfordring å opprettholde riktig kompetanse og faglig forsvarlighet under ferieavvikling i alle avdelinger.

Sykehjem

De siste årene har vi hatt god kapasitet med flere ledige senger i perioder. I 2014 var det i snitt 15,9 pasienter. Redusert belegg medførte at det var en innsparingsmulighet i driften. God kapasitet på sykehjemmet er samtidig en forutsetning for å kunne ta imot pasienter som til enhver tid har behov for sykehjemsplass, enten det gjelder behandling, rehabilitering, observasjon/kartlegging og lindrende behandling.

Sykehjemmet reduserte fra 21 til 15 senge fra 1. januar 2015. Det har til enhver tid vært fullt belegg på sykehjemmet i 2015. Til og med september i år har vi hatt 125 overliggdøgn på SUS.

Natt-tjeneste

Brukerne både i hjemmetjenesten og på sykehjem har behov for omfattende helsehjelp, også om natten. Det er fire personer på jobb hver natt.

Bemanningen og ressursbruk på natt har vært uforandret i flere år, til tross for flere og mer krevende arbeidsoppgaver.

Det er i perioder vanskelig å skaffe kvalifiserte vikarer til natt-arbeid, noe som gir utslag på overforbruk i form av overtid, når fast personell må ta vikarvakter for å gi forsvar-

" Det har til enhver tid vært fullt belegg på sykehjemmet i 2015.

Vestre Goa

Etter flere års drift er det opparbeidet et miljø som er trygt og forutsigbart nok til at avdelingen gradvis har redusert bemanning. Fra 2015 er Vestre Goa en avdeling under heldøgntjenester, med leder til stede hver dag i ukedagene. Tilstedeværelse av leder og stabil bemanning medfører at vi fra 2016 har mulighet til å redusere bemanning med ytterligere 0,6 årsverk.

Vistestølen

Avdelingen har over flere år hatt et merforbruk. Det har vist seg å være vanskelig å overholde budsjettet pga. en økning i tjenesteytingen, hvilket krever mer enn grunnbemanning. Det har vært behov for 1:1-bemanning/skjerming, ofte på flere om gangen. Ifølge "Aktiv omsorg 2020" skal personer med demenssykdom ha en pleietyngde/pleiefaktor på 1,1 årsverk per pasient. Fra høsten 2014 har vi hatt en bemanningsplan på pleiepersonell tilsvarende anbefalt pleiefaktor.

Avdelingen får stadig store faglige utfordringer, spesielt i form av utagering og behov for tett oppfølging og skjerming hos flere beboere. Det er lav dekning av sykepleiere i avdelingen, og det arbeides med å rekruttere flere sykepleiere.

I løpet av 2015 har vi økt behov for ressurskrevende tjeneste. Bemanning er økt med 2,9 årsverk for å kunne gi forsvarlig tjeneste. Behovet er grundig vurdert, og støttes av spesialisthelsetjenesten.

" Vistestølen endres fra bofellesskap til institusjon fra 1. januar 2016.

Det er sett på flere muligheter for å redusere omfanget, og hente inn egne ressurser. Så langt

har vi ikke klart det innenfor eksisterende rammer, og av den grunn er det stort overforbruk i 2015. Behovet er lagt inn som nytt tiltak i b2016.

Vistestølen bofellesskap endres fra bofellesskap til institusjon fra 01.01.16 (vedtak kommunestyret 10.09.15). (Se egen sak om dette).

Vardheim

Bofellesskapet erstatter langtids sykehjemsplasser. Vi ser et økende behov for plasser i bofellesskap med heldøgns helsetjenester. Brukerne har behov for tett oppfølging, og helsehjelp i bofellesskap

skap gjør det mulig å kunne bo der livet ut. Beboere i bofellesskap blir i liten grad lagt inn på sykehjemmet for behandling og observasjon.

Hjelpebehovet til beboerne på Vardheim har økt betraktelig de siste årene. Brukergruppen er i høy grad sammenlignbar med institusjonspasienter med tanke på omsorgsnivået de trenger. Økende behov for helsehjelp gjør at det er svært vanskelig å yte forsvarlig tjeneste med de bemanningsressursene vi har i dag.

Vardheim har per i dag en pleiefaktor på 0,76. Det er under anbefalt norm (1,0) for brukere

" Hjelpebehovet til beboerne på Vardheim har økt betraktelig de siste årene.

med omfattende hjelpebehov. Det er misforhold mellom timer som er tildelt i vedtak og årsverk ansatte til å utføre vedtakene. Dette gir store konsekvenser både kvalitetsmessig og økonomisk. Det er lagt inn tiltak for å styrke bemanningen i b2016.



Karen Helena Valen, eller "Hella" blant venner, i leiligheten sin på Vardheim.

Kommentarer fra virksomhetene, forts.

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten forventes å gå med et underforbruk på ca 1,2 mill. kr som i hovedsak skyldes at en har gått med to ubesatte, 100 prosent miljøterapeutstillinger i Nyvoll, psykisk helse og rus. Disse årsverkene er nå besatt, og forventer utjevning av underforbruk til neste år.

" Hjemmetjenesten forventes å gå med et underforbruk på ca. 1,2 mill. kroner.

Det er til enhver tid fokus på faglig forsvarlighet, effektivitet og økonomi, og vi ser økning i antall vedtak og brukere som håndteres innenfor de eksisterende økonomiske rammene. Vi ser også positiv utflating i antall vedtakstimer, som kan relateres til tjenesten hverdagsrehabilitering. Dette på tross av at antall vedtak øker.

Hjemmetjenesten yter i tillegg til omsorg, også rehabilitering og behandling. Det er derfor økte kostnader i forbruk av medisinsk utstyr. Det er også gjort intern forflytning av ressurser som gir gevinst i økte dagsenterplasser. I budsjettåret 2015 ble det lagt inn et innsparingstiltak ved å legge ned kafeen på Vardheim. Kjøkken har redusert med 79 prosent stilling.

Behovet for dagaktiviteter for hjemmeboende demente er sterkt økende. Dagaktiviteter er et egnet tilbud for å utsette behov for heldøgntjeneste. Eget tiltak er innarbeidet i dette budsjett for å opprette et dagtilbud fra 2016.

Boligtjenesten

Boligtjenesten samlet sett forventes å gå med et lite overforbruk, på rundt 40.000 kr før refusjon, ressurskrevende tjenester. Dette er et godt resultat med tanke på at det gjennom hele året har vært full drift av Vistnesveien Dagsenter uten avsatte midler til dette. Hovedårsaken til budsjettbalansen er et vesentlig mindre forbruk på avdeling Nordheiå.

I budsjett 2015 er det lagt inn forventet refusjon for ressurskrevende tjenester på 12,8 mill. kr. Det forventes en høyere refusjon enn beregnet, som følge av økt aktivitet på nær 3 mill. kr. Resultatet for boligtjenesten i 2015, inkludert refusjon ressurskrevende tjenester, forventes derfor ved årsslutt å gi et betydelig overskudd.

Avd. Nordheiå

Forventes et mindre forbruk på rundt 450.000 kr. Hovedårsak er at det er en ung brukergruppe som fortsatt er en del hjemme hos foreldre på besøk, overnatting og ferieturer. Dersom dette varsles avdelingen i forkant, kan det reduseres i driften ved ledige vakter enten grunnet vakante stillinger, sykdom eller ferieavvikling. Det har i 2015 vært mye ledig som følge av langtidsfravær, som skyldes både sykefravær og svangerskapspermisjon. Dette har medført en høy fleksibilitet og dermed igjen en høy innsparingsmulighet.

Nordheiå har økt oppfølgingen innenfor eksisterende ressurser til to stk. fra sommeren 2014. Disse ble da ferdige med videregående skole og får nå oppfølging fra personalet i dagaktivitetstilbud. Nordheiå reduserte årsverkene i 2014 med 0,5 årsverk, og til budsjett 2015 kom en ytterligere reduksjon med 0,3 årsverk.

Avd. Torset

Det forventes et merforbruk på rundt 570.000 kr. Dette skyldes i hovedsak at det i budsjettvedtaket for 2015 ble besluttet at Vistnesveien Dagsenter skulle avsluttes, og det skulle lages til et alternativ tilbud som skulle etableres i eksisterende kommunale bygg. Det ble i utgangspunktet innvilget tre måneder til å lage til et alternativ tilbud. Det ble ikke satt av penger i budsjettet til å drifte dette.

Det ble fremlagt et forslag til alternativ dagaktivitetstilbud med hovedvekt i Randaberghallens lokaler. Dette ville medføre en del usikkerhetsmomenter, da det hvert år ville bli ny tildeling av lokalene etter innkomne søknader fra skoler, frivillige lag og organisasjoner.

I tillegg ble det en større utfordring med stengt tilgang til hallen åtte uker sammenhengende om sommeren, da hallen har stengt i skolens sommerferie. Det ville bli et tilbud med ganske stor uforutsigbarhet, som for noen av brukerne betydde en stor utfordring og påkjenning og som ikke var faglig tilrådelig.

Driften ble besluttet å fortsette i Vistnesveien 5 ut året 2015, fortsatt uten avsatte midler til driftsutgifter.

Våren 2015 ble det besluttet at nytt dagaktivitetstilbud skal etableres i kommunal bygg i Torvmyrveien 4D, når administrasjonen for barnevern og PP-tjenesten flyttes til Randaberg Arena. Det var forventet klart for drift januar 2016. Grunnet forsinkelser med nytt bygg på Randaberg Arena, ser det nå ut til å kunne bli klart for dagaktivitetsdrift fra mars/april 2016. Det er sendt forespørsel til huseier om forlenning av leieavtalen i Vistnesveien 5 for tilsvarende periode, ut første kvartal 2016.

Private barnehager

I Randaberg er det fire private barnehager. Tre barnehager er eid av foreldrene og én barnehage er et privateid AS. Barnehagene ivaretar 279 enheter (216 barnehageplasser). Alle fire barnehagene er 3-avdelings barnehager som tilbyr barnehageplasser til barn i alderen 0-6 år.

De private barnehagene skal være fullfinansiert av tilskudd fra kommunen. Ifølge forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager har de rett til kommunalt tilskudd som tilsvarer 100 % av det kommunen bruker på egne barnehager. Dette er inklusive barnehagesektorens del av felleskostnadene i kommunen.

Fra 1.1.2016 gjelder en ny forskrift, der kostnadene til pensjon og kapital skal regnes ut på en ny måte. Kommunens pensjonsutgifter skal ikke være med i beregningsgrunnlaget, men isteden legges som et prosentpåslag av brutto lønnsutgifter på 13 %. Kapitalutgiftene til private barnehager skal nå gis ut fra barnehagebyggets byggeår, der satsene gis av departementet. Det skal fortsatt brukes to år gamle regnskap til grunn, justert for prisstigning. Det innebærer at fra 2016 vil satsen være ferdig beregnet innen oktober måned, noe som gir stor forutsigbarhet for alle parter.

Økt foreldrebetaling til ny makspris utgjør 178.200 kr i økt inntekt til de private barnehagene i tillegg til offentlig tilskudd. Den nasjonale ordningen som skal sikre at ingen familier skal betale mer enn seks prosent av inntekten for en barnehageplass, ble innført i 2015. Gratis kjerne-tid for 4 og 5 åringer, med familier med inntekt under 405.000 kr, ble innført i august 2015. Private barnehager får i sin helhet kompensert for søskenmoderasjon og gjennomføring av redusert

foreldrebetaling på grunn av lav inntekt og gratis kjerne-tid.

Kommunale barnehager, samt styrket barnehagetilbud

Barnehageplasser

Fra 2009 ble det lovhjemlet rett til barnehageplass som medfører at førskolebarn som fyller ett år innen 31.august, og som har søkt innen fristen for hovedopptak, har en subjektiv rett på barnehageplass. Randaberg kommune innfrir denne retten. I tillegg tilbys også flere barn som ikke innehar denne rettigheten, både av barn som er ett år etter 1. september og tilflyttede barn i alderen 1-5 år. Som følge av kommunens anstrengte økonomi, ble det en innstramming på tilbudet til søkere høsten 2015. Vi foreslår nå å tilbakeføre disse for å kunne innføre flere opptak og en utvidet rett til en barnehageplass.

Økonomisk viser KOSTRA-tallene at kommu-

" De private barnehagene skal være fullfinansiert av tilskudd fra kommunen.

nen har en driftseffektiv barnehage-tjeneste og en dek-

ningsgrad som er i toppsjiktet. Brukerundersøkelse, evaluering av kvalitetsplan og tilsyn med barnehagene tyder på at kvaliteten er ivarettatt. Barnehagedriften utgjør den største del av Helse og oppvekst sitt netto budsjett. Tilbudet omfatter i dag 92 % av barn i alderen 1-5 år i kommunen, samt 10 % av 0-åringene.

Styrket barnehagetilbud

Styrket barnehage har i 2015 hatt en krevende økonomisk situasjon, på grunn av lave (ingen) refusjonsinntekter fra andre kommuner og høye refusjonskrav for nye barn fra Randaberg som mottar tilbud i andre kommuner. De nye refusjonskravene var ikke kjent da budsjett ble lagt i fjor. Dette er i b2016 i noen grad rettet opp ved interne overføringer innen ressurs-senteret.

" Ingen familier skal betale mer enn seks prosent av inntekten for en barnehageplass.

Kommentarer fra virksomhetene, forts.

Det er også i 2015 registrert et økende behov for barn med behov for styrket barnehagetilbud i form av spesialpedagogisk hjelp og styrket bemanning. Det har ikke vært mulig å finne tilstrekkelige økonomisk dekning for dette innen rådmannens budsjetttramme. Av den grunn er dette finansiert med tidligere avsatte bundne fondsmidler de siste tre årene. Ordningen er videreført i 2016 for å ivareta vedtatt hjelp.

Dersom behovet ikke endrer seg, vil det være nødvendig å søke dette innarbeidet i framtidige budsjett. Samtidig vil det være nødvendig å redusere omfanget for å tilpasse forbruket til tilgjengelige ressurser. Dette vil være et prioritert område også i 2016. Etableringen av Ressurs-senteret i Tarzanskogen vil være en viktig faktor i dette arbeidet.

Det er et mål å få til synergieffekter mellom Ressurs- og avlastningssenteret, tverrfaglig team, tjenester for psykisk helse og styrket barnehagetilbud som vil utgjøre dette senteret.

Barneverntjenesten

Aktiviteten for barneverntjenesten i Randaberg i 2015 kan kort oppsummeres med: fortsatt økning i meldinger og hjelpetiltakssaker, stabilt tall på barn i fosterhjem og nedgang i institusjonsplasseringer. Aktivitetsnivået holder seg høyt. Samlet sett har barneverntjenesten trolig flere saker enn i 2014, men kostnadene reduseres fordi det er færre plasseringer.

De største utgiftspostene i barneverntjenesten er lønn til egne ansatte, lønn til fosterhjem og kjøp av institusjonsplasser. Barneverntjenesten sitt budsjett ble i 2015 styrket for å kunne dekke kostnader til daværende antall plasseringer, samt den betydelige økningen i kommunale egenandeler for institusjonsplasseringer. Når en da i løpet av 2015 erfarer at antallet plasseringer i institusjon går ned, betyr det samlet sett reduserte utgifter til institusjon på ca. 2,2 millioner. Sykmeldinger og vakanse bidrar også til et positivt resultat på lønnsutgiftene til egne ansatte. Dette er ikke ønskelig, fordi det medfører økt

arbeidsbelastning for de andre ansatte.

I 2015 erfarer vi en svikt i refusjonsinntekter fra Bufetat på ca. 900.000 kroner. Dette er refusjoner for utgifter til fosterhjem overskytende kommunal egenandel. Det er lite forutsigbare inntekter, som styres av tallet på plasseringer i fosterhjem og om Bufetat innvilger kommunens søknader om refusjon. De siste to årene har Bufetat skjerpet inn kravene til å innvilge refusjon, hvilket er hovedforklaringen til svikten i 2015. I budsjett for 2016 er refusjonsinntektene nedjustert og dekket opp for innenfor rammen.

Til tross for inntektssvikt i refusjoner på ca. 900.000 kr vil barneverntjenesten samlet sett i 2015 komme ut med et positivt resultat på ca. 1,7 mill. kr. I b2016 er det justert for dette ved at 1,5 mill. kr trekkes ut av rammen til barneverntjenesten.

" Aktiviteten i barneverntjenesten kan kort oppsummeres med fortsatt økning i meldinger og hjelpetiltakssaker.

Helsestasjons- og skolehelse-tjenesten

Randaberg ligger godt an i forhold til antall fødsler pr. helse-søster i full stilling. Normtall fra Helsedirektoratet anslår

at man bør følge opp maks 65 fødsler per år, forutsatt merkantil stilling. I Randaberg har vi ca. 50 fødsler per full stilling. Dette er et kvalitetsstempel, som skyldes bevisst satsing på tidlig innsats. Det er blant annet mulig å ha lengre konsultasjoner der det er behov, som også frigjør tid til grupper. I januar 2015 startet vi opp med baby-DUÅ – et gruppetilbud til alle det første leveåret. Åtte grupper à 2 timer med 2 helse-søstre og 1 psykolog/psyk sykepleier. Dette har erstattet barselgruppene, samt 1-2 individuelle konsultasjoner. Målet er å styrke samspillet foreldre/barn, samt gi gode redskap til å takle de ulike utfordringer som kommer. Det er et verdifullt ledd i kommunens satsing på tidlig innsats. Vi har undersøkt og fulgt opp nedstemte mødre i flere år, baby-DUÅ styrker dette arbeidet.

" I Randaberg har vi ca. 50 fødsler per full helsesøsterstilling - som er et kvalitetsstempel og som skyldes bevisst satsing på tidlig innsats.



Senior Kari Lise Johansen, 62, ansatt på Vardheim bofellesskap "sponsa" i vår et foredrag med Per Fugelli. 18 ansatte fikk møte den populære professoren under en fagdag på Tungenes fyr.

Kommentarer fra virksomhetene, forts.

I Regjeringens forslag til statsbudsjett 2016 er det sterke føringer på at helsestasjon og skolehelsetjenesten blir styrket. Det er i budsjettforslaget lagt inn en 100 prosent helsesøsterstilling i 2016 i sak om bosetting av flyktninger. Helsestasjonen fikk styrket jordmortilbudet med en 20 prosentstilling i 2015.

I 2016 vil blant annet arbeidet med flyktninger og andre, både på helsestasjon og i skolene, styrkes. Grunnskolen mangler 2,3 årsverk og videregående mangler 0,6 årsverk ift. minimum normtall fra Helsedirektoratet.

Ressurs- og avlastningscenter for familier og barn med spesielle behov

I løpet av 2015 har vi imøtekommet omsøkt behov fra familier med store og langvarige hjelpebehov. Vedtakene er vurdert ut fra et helhetsperspektiv på familien, i tverrfaglig samarbeid med flere instanser i kommunen.

Målet er å forebygge at familier får store vansker på grunn av store omsorgsoppgaver, som kan utløse et behov for bolig som igjen kan utløse langt større kostnad for kommunen.

Det er et mål å holde samme driftsnivå i 2016. Det målet er en viktig intensjon, samtidig kan man aldri forutse behov underveis i løpet av et år.

Det å imøtekomme noe behov framfor å avslå søknader, innebærer en større risiko for både familiene og for kommunen for øvrig, da kostnadene kan bli dyrere dersom familier faller sammen.

Forebygging innen dette arbeidsfelt er å være i beredskap.

Beskrivelse av tiltak innarbeidet i budsjettet

For å ivareta behov for tjenester som allerede er oppstått og behov som anses som nødvendige for å gi et forsvarlig tjenestetilbud til innbyggerne er følgende forslag innarbeidet i rådmannens forslag:

Virksomhet	Beskrivelse av tiltak	Kostnad	Nr.
Heldøgn			
332 Sykehjem	ØHD-seng 2016 + 5 senger	1 890 000	60
343 Vistestølen	Vistestølen fra bofellesskap til institusjon	385 000	113
344 Vardheim	Øke bemanning med 1 årsverk i bofellesskap	650 000	91
Boligtjeneste			
Boliger	Studentavtaler	235 000	99
Hjemmetjeneste			
346, tj 2340	Transportutgifter dagsenter	185 000	106
346, tj 2540	Kreftkoordinator	25 000	109
346, tj 2340	Dagtilbud hjemmeboende demente	698 000	128
346, tj 2411	Fysioterapeut , Frisklivssentral	529 000	140
346, tj 2540	Sykepleier bemanning ved ferieavvikling	180 000	105
Felles			
	Legevaktsamarbeid med Stavanger	150 000	110
	Kjøp av omsorgsplass	1 095 000	122
Tj.planlegging			
	80% stilling - saksbehandler	450 000	121
Pr. barnehager			
	Økt tilskudd private barnehager	391 000	
Barnehage felles			
	To opptak/ løpende opptak	950 000	77
Barnevern			
	Enslige mindreårige inkl. bolig	874 000	142
Levekår felles			
	Ressurskrevende tjenester, justering av inntekter og utgifter	-1 800 000	62
Felles			
	Driftsreduksjon i helse og oppvekst	-1 000 000	161
Barneverntj.			
	Redusert institusjonsbruk i barnevernet	-1 500 000	141
Generelt			
	Ikke kompensert prisstigning	-975 000	
	Sum	3 412 000	

" I 2016 vil blant annet arbeidet med flyktninger og andre, både på helsestasjonen og skolene, styrkes.

Tiltak som ikke er innarbeidet i budsjettet

Barnevern: 650.000 kr.

Ny lederstilling i barneverntjenesten.

Fra 1. januar 2015 overtok Randaberg ansvar for barneverntjenesten i Rennesøy og Finnøy. Dette betyr blant annet stor økning i tallet på ansatte, ansvar og arbeidsområde med påfølgende behov for å gjøre organisatoriske endringer.

Tjenesten ble i løpet av 2015 organisert i fire ulike team: Undersøkelse, tiltak, omsorg og enslige mindreårige. Erfaringene i 2015 tilsier at en fremover mener det er mest hensiktsmessig å organisere seg i tre team, ved at tiltak slås sammen med omsorgsteamet. To lederstillinger forsøkes løst ved omdisponering av eksisterende ressurser.

For å få på plass den siste teamlederstillingen, må det trolig tilføres midler. Den legges ikke inn som tiltak nå fordi vi vil følge med i den økonomiske utviklingen fremover og se om det kan gi åpning for å løse dette innenfor rammene i 2016. Hvis ikke, vil den bli lagt inn som tiltak i neste års budsjett, 2017.

Styrket barnehage tilbud: 650.000 kr.

1) Tjenesten Styrket barnehage tilbud har gjennom flere år hatt et økende behov for tjenester. Dette behovet har en imøtekommet de siste årene etter sakkyndige tilrådning og ved hjelp av bruk av tidligere avsatte fondsmidler, med en forventning om at dette kun var et nivå for tjenester som ville vedvare i en tidsbegrenset periode. Dette har til nå ikke korrigert seg. Tvert imot har det i 2015 kommet flere nye behov for barn som benytter seg av tilbud i Stavanger kommune, og som vi ikke var kjent med da b2015 ble utarbeidet. I 2015 er dette løst ved hjelp av interne overføring innenfor tjenesteområdet. Behovet er ivarettatt ved å videreføre ressursendringen i b2016 og ved at 750.000 kr er overført fra andre tjenester innen ressurscenteret sitt ansvar 364, samt fortsatt bruk av fondsmidler. Det har ikke vært mulig å få innarbeidet dette i rådmannens budsjettforslag. Tidligere avsatte fondsmidler er nå brukt opp, og ved et fortsatt

behov i samme størrelsesorden, må det settes inn nye tiltak i 2017 dersom det ikke innarbeides i b2016.

2) Flerspråklig veileder i 50 % stilling. Det er et økende antall flerspråklige barn i kommunen. I 2013 var det 59 barn, i 2014 81 barn og 91 barn så langt i år. Barna er fordelt på 30 ulike språk. Det ser ut som tallet vil øke mer med bosetting av flyktninger. Tre nyankomne barn har ikke fått plass i barnehage, og tre nye er ventet til kommunen før jul.

Det er økende behov for veiledning til barnehagene ang. arbeid med flerspråklig barn. 50 % stilling til flerspråklig veileder søker vi å få dekket med friske midler vi økt bosetting av flyktninger, 350.000 kr i 2016, 2017 og 2018.

Må sees i sammenheng med politisk sak om bosetting av flyktninger. Det har ikke vært mulig å innarbeide dette i denne sak i b2016.

" Det er et økende antall flerspråklige barn i kommunen. I 2013 var det 59 barn, i 2014 81 barn og 91 barn så langt i år. Barna er fordelt på 30 ulike språk.



Fairtrade-blomster for Fairtrade-kommunen Randaberg.

Tiltak som ikke er innarbeidet i budsjettet, forts.

Velferdsteknologi: 250.000 kr.

Politisk sak om strategiplan for velferdsteknologi i Randaberg kommune ble vedtatt i Hovedutvalg for oppvekst og levekår 28. oktober. Tiltakene skulle søkes innarbeidet i b2016.

Innkjøp av teknologi som skal prøves ut i prosjekter eller iverksettes som et tjenestetilbud vil gi økte kostnader innenfor aktuelle tjenesteområder.

Det vil fra og med 2016 være behov for midler til satsingen på trygghetspakke, elektronisk samhandling, videotelefoni, mobile enheter, formidlingsportal og treningsprogrammer. Dette er prosjekter som er planlagt med oppstart fra 2016. Tidsplan for den videre satsingen er skissert i handlingsmatrisen.

Bruk av velferdsteknologi som en del av det kommunale tjenestetilbudet, vil i tillegg kunne delfinansieres med at bruker betaler egenandel for praktisk bistand og opplæring som beskrevet i «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester».

Egenandel må vurderes før ny teknologi skal tas i drift. Det er foreslått å sette av 250.000 kr årlig i økonomiplanperioden.

Investeringer

Prosjekt i "Tarzanskogen"

Kommunestyret har vedtatt utbygging av en erstatningsbarnehage for Sentrum og Grødem barnehage, to barneboliger og ressurs/ avlastningscenter. Tiltaket er tidligere innarbeidet i økonomiplan.

Reguleringsplan er vedtatt og anbudskonkurranse er lyst ut. Kostnadskalkyler som er utarbeidet viser så langt at 58 mill. kr i budsjetterte midler er tilstrekkelig. Dersom Husbanktilskudd for barneboliger innvilges, vil dette redusere kommunens låneopptak med om lag 2,7 mill. kr.

Ved etablering av prosjektet vil tomten i sentrum, hvor Ressurs- og avlastningscenteret og Sentrum barnehage er i dag, og tomten på Grødem hvor Grødem barnehage holder til i dag, frigjøres til annet bruk.

Sunnhetsgrenden

Det har i flere år vært arbeidet med planer for nytt helse- og velferdssenter i Randaberg. Nytt bygg skulle erstatte dagens Vardheim og sykehjem. Etter arkitektkonkurranse i 2013 ble Sunnhetsgrenden valgt. Skisseforslag I ble i 2013 omarbeidet til skisseforslag II og vedtatt av kommunestyret 19.6.14. Skisseforslag II viser utbyggingsmuligheter gjennom tre byggetrinn.



Ny velferdsteknologi skal prøves ut i Randaberg. Hjemmesykepleiere og brukere møtes via TV-skjermen i stua.

Byggetrinn 1 består av bofellesskap og sykehjemsplasser for til sammen 34 brukere. Videre inneholder byggetrinn 1 parkeringskjeller, garderober for ansatte, og areal som gir muligheter for frisklivssentral, aktivitetsrom, frisør/fotpleie, mm.

Bofellesskap og sykehjemsplasser for 34 brukere er en netto økning på 19 plasser med heldøgnsomsorg (dagens sykehjem har 15 plasser). Dette samsvarer med anslått behov for de neste åtte-ti årene. I økonomiplanen for 2013-17 er det bevilget 112 mill. kr til byggetrinn 1.

Skisseforslag II viser en bygningsmasse plassert i parken mellom Torvmyrveien og Vardheim. Det er tegnet inn bofellesskap med ni leiligheter og 25 sykehjemsplasser. Når saken ble politisk behandlet, ble resultatet en økning av sykehjemsplassene fra 25 til 30. Tilskudd fra Husbanken differensierer mellom sykehjemsplass og bofellesskap, der tilskuddet til sykehjemsplasser er noe høyere enn til bofellesskap.

I vedtatt budsjett ligger Sunnhetsgrenden inne med midler i 2017-2019. Rådmannen foreslår å framskynde byggestart fra 2017 til 2016, med ferdigstillelse og oppstart i 2017 og full drift fra 2018.

Bofellesskap Dalveien + Sentrum

Prosjektering/planlegging av ombygging på Dalen gir plass til både Dalen og Sentrum i 2016. Selve investeringen i 2017-2018. Kalkyle på kostnaden blir gjort i prosjekteringsfasen. Ombyggingen forventer å gi driftseffektivisering. Dette vil også bli utredet i prosjekteringen. Foreløpige antatte tall for investering og effektiviseringsgevinst er lagt inn. Driftskostnader er foreløpig usikre og vil av den grunn innarbeides i b2017, etter at driftsform og konsekvenser av denne er klarlagt.

Ombygging Torvmyrveien 4D + Helsestasjon. Tidligere Vistnesveien dagsenter skal etableres i Torvmyrveien 4D når barnevernstjenesten og PP-tjenesten flytter til Randaberg Arena. Fysiske tilpasninger vil bli finansiert med midler avsatt til nybygg i Randaberg Arena, 2. etasje, og budsjettmidler avsatt til ombygging under Tekniske tjenester.



Frivillige gjør en stor innsats for eldre i Randaberg. Her er Ester Roverud på trilletur fra Vardheim sammen med Aslaug Sjøthun (90).

" I vedtatt budsjett ligger Sunnhetsgrenden inne med midler i 2017-2019. Rådmannen foreslår å framskynde byggestart fra 2017 til 2016, med ferdigstillelse og oppstart i 2017 og full drift fra 2018.

Solbakken barnehage på 80-tallet.



Litt nostalgi. Bildet er fra en foreldrekafe i "gamle" Solbakken barnehage fra 80-tallet. Vardheim ser vi i bakgrunnen.





2015 er et historisk viktig år. 75 år er gått siden Norge ble okkupert av Tyskland (9. april 1940), og det er 70 år siden frigjøringen og slutten på andre verdenskrigen (8. mai 1945). I sommer møtte vi naboene Rakel Enge og Knut A. Bø (85 og 84 år) fra Bø, som begge fikk krigen tett på fra okkupasjonen i 1940 og til freden kom fem år senere.



3

Kultur

Arbeidsområder

Randaberg skal ha et mangfoldig og profilert kulturliv som gir innbyggerne stolthet, utvikling og opplevelse. Kulturlivet skal være en sentral faktor i utviklingen av kommunen. Dette er sentrale målsettinger i gjeldende kommuneplan for Randaberg. Byggingen av Harestad skole og kulturscene og utviklingen av et maritimt vitensenter – «Vitenvågen» - i Tungevågen er gode eksempler på hvordan kultur bidrar i formingen av landsbyen Randaberg. Inkludering og mangfold er viktige nøkkelord for tjenesteområdet.

Avdeling fritid får en sentral rolle i arbeidet

med å sikre at kultur- og fritidsarenaene i kommunen blir en ressurs i arbeidet med å ta i mot flyktninger og bidra til integrering i den grønne landsbyen.

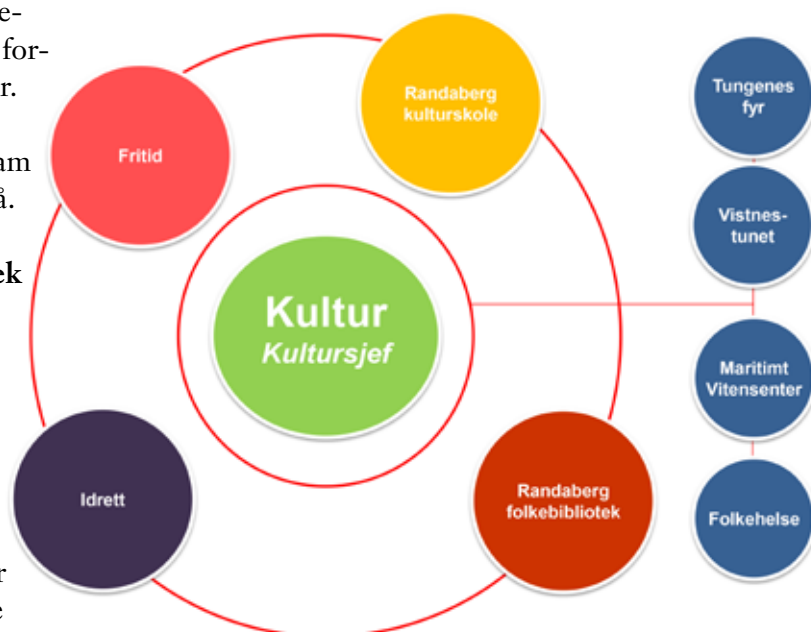
En utfordring framover for **Randaberg kulturskole** blir å tilpasse den nye nasjonale rammeplanen «Mangfold og fordypning» til lokale forhold innenfor eksisterende rammebetingelser. Planen introduserer et kvalitetssystem for skoleslaget og vektlegger tre opplæringsprogram til grunnnivå, breddenivå og fordypningsnivå. Planen peker i tillegg på kommunens ansvar som skoleeier. For **Randaberg folkebibliotek** blir den største utfordringen neste års overgang til ny utlånsteknologi, som åpner for et «meråpent bibliotek» gjennom større grad av selvbetjening. I skrivende stund er nye retningslinjer for brukstid i **Randaberghallen** under behandling. Hovedutfordringen er på en best mulig måte å forene både bredde og elite idrettens muligheter for videreutvikling. Samtidig skal vi tilrettelegge for at hallen blir mest mulig åpen for den øvrige befolkningen i Randaberg.

Nøkkeltall, årsverk

Kultur	Årsverk
202 Randaberg kulturskole	6,9
500 Kultur (Allment kulturarbeid, kulturminnevern, folkehelse, Vistnestunet, Tungenes fyr)	2,7
510 Idrett/Randaberghallen	5,5
550 Randaberg folkebibliotek	3,8
560 Fritid	6,4
Årsverk totalt	25,3

Nøkkeltall, KOSTRA

KOSTRA	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
Kultur	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	2171	2399	2440	1723	2304	2037
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	4,4	4,6	4,5	3,5	4,5	3,8
Netto dr.utg. til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	314	38	319	143	202	198
Netto dr.utg. til idrett og kommunale idr.bygg per innbygger	723	858	917	500	740	642
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	322	315	313	241	263	275
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger	6,8	6,0	5,6	4,2	5,1	4,5
Besøk i folkebibliotek per innbygger	5,7	6,4	5,8	4,5	5,9	4,2
Netto dr.utg. til komm. musikk- og kultursk, per innb 6-15 år	2424	2624	2731	2124	2550	2266
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	21,9	21,9	23	15,6	15,9	14,1
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger	71	92	104	30	84	72
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger	0	2	0	66	154	93



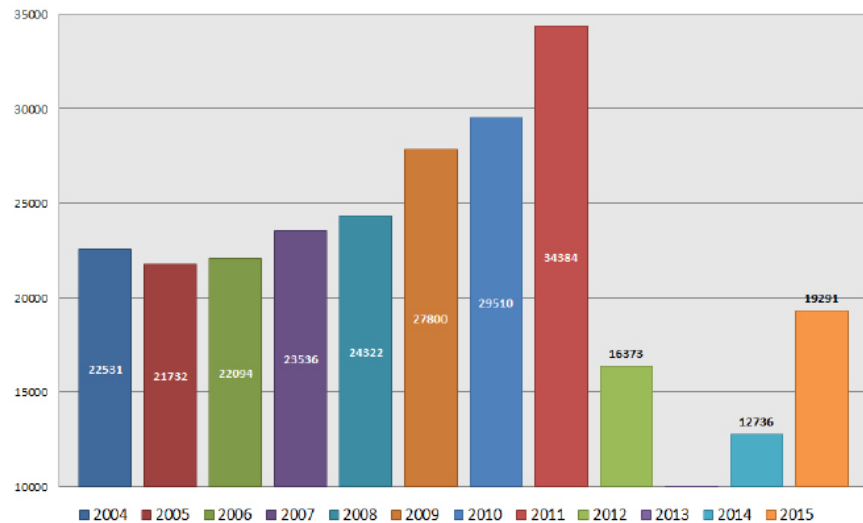
Prioriteringen av kultur målt i prosentandel av kommunens budsjett som brukes til kultur er lik gjennomsnittet for Rogaland, og høyere enn snittet for vår KOSTRA-gruppe og landet totalt. Prosentandelen har vært stabil de siste årene, etter at den gikk ned fra 5,2 prosent i 2010 til 4,6 prosent i 2011. Vi har fulgt spesielt nøye med på bibliotekstatistikken. Nasjonalt har det en nedadgående trend i utlånet, mens besøkstallet har vært ganske stabilt. Vi ser den samme trenden i Randaberg, men vi ligger likevel godt over gjennomsnittet både sammenlignet med vår KOSTRA-gruppe og landet under ett. Utlånet ligger også høyere enn Rogalands-snittet, mens besøkstallet er omtrent på samme nivå som gjennomsnittet i fylket. KOSTRA-tallene viser for øvrig at idrett og aktivitetstilbud for barn og unge prioriteres høyt i Randaberg. Vi ligger også relativt høyt når det gjelder satsning på museum, og lavt sammenlignet med andre når det gjelder midler til kunstformidling.

" KOSTRA-tallene viser for øvrig at idrett og aktivitetstilbud for barn og unge prioriteres høyt i Randaberg.

fyr er nok noe av denne oppgangen knyttet til at det for 2013 er notert et unormalt lavt besøk, hvor bl.a. noe skyldes en periode med byggearbeider i kafeen hvor stedet var stengt. Oppgangen ved

Vistnestunet avspeiler en helt reell publikumsoppsving.

Figur. Offentlig bading per år.



Tab. Nøkkeltall Randaberg kulturskole.

Elevutvikling/dekningsgrad	01.10.13	01.10.14	01.10.15
Antall elever i grunnskolen	1498	1480	1481
Elevantall i kulturskolen inkl. elevplasser uten kontingent (musikterapi gitt til skoler og ATO-avd.)	348	350	335
Dekningsgrad	23,2	23,2	22,6
Elever på venteliste	30	24	24

Antall elever som får undervisning via musikkgrupper i de kommunale barnehagene er ikke medtatt i elevantall. Den moderate nedgangen i elevantallet skyldes i hovedsak færre elever til gitar og gruppeundervisning.

Tab. Besøkstall Tungenes fyr og Vistnestunet.

	Barn	Voksne	Totalt
Tungenes fyr 2011	3020	15859	18879
Tungenes fyr 2012	2098	15364	17462
Tungenes fyr 2013	2423	8259	10682
Tungenes fyr 2014	3483	14435	17918
Vistnestunet 2011	2176	616	2792
Vistnestunet 2012	2891	1348	4239
Vistnestunet 2013	2798	1638	4436
Vistnestunet 2014	3582	2095	5677

Ved begge de to anleggene har det vært en besøksoppgang i 2014. Når det gjelder Tungenes

Nedgangen i besøkstallet for 2012-2014 er knyttet til perioden med rehabilitering. Besøkstallet fram til og med september 2015 tyder på at vi ikke er på samme nivå som toppåret 2011 ennå.



Berfin Sagici (t.h.) og Robin Christoffer Lindalen Østbø, begge 15 år, hadde i sommer oppdrag via Småjobbsentralen i hagen til Knut Vignes (bak) i Dalveien.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og mål-oppnåelse

Hovedutfordringen for tjenesteområdet er å oppnå budsjetterte innsparinger innen lønn. Vakanser og refusjoner gjør at tjenesteområdet totalt sett ligger an til å gå i balanse ved årsslutt, og samtidig oppnå målsetningen om en ytterligere innsparing på rundt 125.000 kr slik rådmannen legger opp til. Dette skjer gjennom blant annet reduserte innkjøp av varer og tjenester og reduksjon i reiser/kurs.

I skrivende stund er retningslinjer for fordeling av brukstid i Randaberghallen under behandling. Eventuelle økonomiske konsekvenser av dette må rådmannen komme tilbake til etter at retningslinjene er ferdig behandlet.

" Det er en forholdsvis stor utgift knyttet til bruken av Randaberg Arena i forbindelse med 17. mai.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Endrede driftsutgifter Folkehallene 2016

Randaberg sin eierbrøk i Sørmarka IKS er på 4,02 prosent i Multihallen (Sørmarka Arena) og 5,1 prosent i Storhallen IKS (Sandneshallen og Randaberg Arena). Vedtatt økonomiplan bygger på økonomiplan for Folkehallene for 2015-2018.

I Folkehallene sin økonomiplan for 2016-2019 legges det opp til mindre bidrag fra kommunene enn i vedtatt økonomiplan.

Endring Tungenes fyr

Randaberg kommune leier i dag lagringsplass til museumsgjenstander i Tungevågen. Dette kan flyttes til garasjen i Sjøbruksmuseet og Hønshuset som er kommunalt eie. Dermed kan leieavtaler sies opp.

I tillegg foreslås økning i utleieprisene for

private selskapet etc ved Tungenes fyr.

Flytte 17. mai utendørs - kutte leie/golvlegging Randaberg Arena

Det er en forholdsvis stor utgift knyttet til bruken av Randaberg Arena i forbindelse med 17. mai, som kan spares uten at dette nødvendigvis går på bekostning av kvaliteten på arrangementet. Synergieffekter knyttet til andre arrangementer forsvinner neste år både Landsbyrittet og Landsbyfesten er planlagt til nest siste lørdag i april.

Utmelding Rogaland Arboret

Randaberg kommune deltar i en rekke regionale samarbeid innenfor kultur, idrett, reiseliv og friluftsliv. Det er naturlig at en del av tjenesteområdets samlede innsparinger også dekkes innenfor dette. Tiltaket legger opp til utmelding av Rogaland Arboret fra 2017.

Lønnsmerutgifter innenfor tjenesteområde kultur

Tjenesteområde kultur har en stabil arbeidskraft, med relativt få nyansettelser. Dette innebærer at lønnsmerutgiftene i tilknytning til ansennitet og kompetanse er en del høyere enn mindretutgifter som følge av ansettelser av nye folk med lavere lønn. Dette blir ikke kompensert for gjennom rammen, og søkes derfor kompensert for gjennom tiltak.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Drift av kulturscene Harestad skole og kulturscene (utenom bygg/eiendom)

Drift av kulturscenen som åpner i 2017 krever personell til å håndtere booking, oppfølging av det scenetekniske, og vertskapsfunksjoner under arrangement på en profesjonell måte.

" Det foreslås en økning i utleien til private selskaper etc. ved Tungenes fyr.



Velkommen til gards! Museumspedagog Unn Iren Skretting Thorsen ønsker velkommen til Vistnestunet museumsgård under et arrangement i mai i år.

Dette er det ikke kapasitet til å håndtere innenfor dagens kulturadministrasjon. I tiltaket er det lagt til grunn en 100 prosent stilling, som ikke nødvendigvis må knyttes til bare én person.

Videreutvikling og styrking av kulturskolen 2015

I 2008 ble det vedtatt en plan for videreutvikling av Randaberg kulturskole (arkivsak 8/1533). Det er spesielt to tiltak som kulturskolen vil fremme:

- Utvidelse av stilling som musikkterapeut (24 prosent musikkterapi rettet mot barn i barnehage og 5 prosent stilling til kulturtilbud tilrettelagt for voksne demente) og
- inspektørstilling.

Investeringstiltak

3860 Fond for kunstprosjekt i bygg og uterom (5072) 2015

Kommunestyret vedtok 5. februar 2014 retningslinjer for kunst i offentlige bygg og uterom. Etter retningslinjenes punkt 1.5. skal det avsettes årlig minimum 0,5 prosent av kommunens investeringsbudsjett til nybygg. I samme sak ble det vedtatt at 1 mill. kr de første årene skal øremerkes Sunnhetsgrenden.

Øvrige kommende prosjekter som det er naturlig å prioritere innenfor denne ordningen er Nye Harestad skole og kulturscene og ny barnehage.

3600 Nærmiljøanlegg mm (5015) 2014

På denne posten settes det av et årlig beløp til nærmiljøanlegg i regi av velforeninger og andre lag og foreninger, samt til nærmiljøanlegg i kommunal regi.

Eksempel på slike anlegg kan være ballbinger/løkker, skateanlegg og tilrettelegging av turveier og andre anlegg for friluftsliv og utendørs aktivitet som stimulerer til økt fysisk aktivitet og bedre folkehelse i Randaberg.

I noen tilfeller vil midlene benyttes som egenkapital ved søknader om spillemidler til nærmiljøanlegg.

3600 Prosjektering Maritimt vitensenter

Maritimt vitensenter i Tungevågen med interaktive utstillinger om havbruk, maritim industri og Kystverkets historie. Det er gjennomført arkitektkonkurranse, og Vitenlandskapet av Rorbæk og Møller vant konkurransen.

Prosjektet er inne i en fase der det må arbeides parallelt med ekstern medfinansiering og prosjektering av anlegget. I tiltaket foreslås det å sette av 7,5 mill. kr til prosjektering fra 2016-2018.



Krigsveteran Sverre Sølverson med hjelmen han brukte under landgangen i Normandie under andre verdenskrig.



Sommeraktivitet - dansemoro i Randabergshallen. Dyp konsentrasjon for å øve inn trinn og bevegelser før foreldre-forestillingen starter.



Det er gjennomført arkitektkonkurranse for Maritimt Vitensenter i Tungevågen. Vitenlandskapet (det øverste bildet), tegnet av Rørbæk og Møller Arkitekter fra København, vant konkurransen. Bildene under og i midten er fra konkurranse-seremonien i Tungevågen i mars i år.



4

Nav



Første måltid i ny leilighet i Kyrkjeveien for Rigat og Akberet, begge enslige mindreårige flyktninger fra Eritrea. Miljøterapeut i barneverntjenesten, Kristin Ydstebø, har tilberedt måltidet for de unge jentene.

Arbeidsområder

NAV arbeider med hjemmel i lov om sosiale tjenester, introduksjonsloven, folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen. I tillegg til å jobbe etter Randaberg kommunes verdior, «nær, åpne og aktiv», jobber medarbeiderne i NAV Randaberg etter NAV sine verdier «Tilstede – tydelig – løsningsorientert»

I NAV Randaberg er vi tydelige. Det skal være tydelig hva NAV har ansvar for, hva vi ikke har ansvar for og hva som er den enkeltes plikter og rettigheter. Det skal være tydelig hva NAV kan bidra med og hva vi krever av omgivelsene våre, enten de er brukere, samarbeidspartnere eller kolleger.

I NAV Randaberg er vi til stede. NAV skal være til stede i flere kanaler – på NAV-kontoret, i telefonen og på internett. Vi skal også være til stede i dialogen med brukere, samarbeidspartnere og kolleger. Vi skal høre hva de sier, vi skal spørre til vi forstår og vi skal bidra med konstruktive innspill.

I NAV Randaberg er vi løsningsorientert. Alle skal merke at NAV jakter på muligheter og at vi går nye veier for å hjelpe den enkelte. Sammen med brukere, samarbeidspartnere og kolleger skal vi finne fram til gode løsninger. Å finne gode løsninger krever samarbeid med helsevesenet, utdanningssektoren, arbeidsgivere og frivillige organisasjoner.

NAV Randaberg sin rolle kan kort beskrives som oppfølging av brukere og bistand i form av kartlegging, planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak som fører til målet om arbeid. Andre NAV-enheter har ansvar for å fatte vedtak og utbetale ytelser. NAV Randaberg sin rolle kan illustreres med NAV sin oppfølgingsmodell (figur til høyre).



Nøkkeltall, årsverk

Kommunale årsverk

Enheter	Årsverk
Jobb og veiledningssenter	7,8
Jobb og avklaringscenter	4,0
Arbeidspraksis, oppfølging, Jobbsentralen	1,5
Totalt	13,3

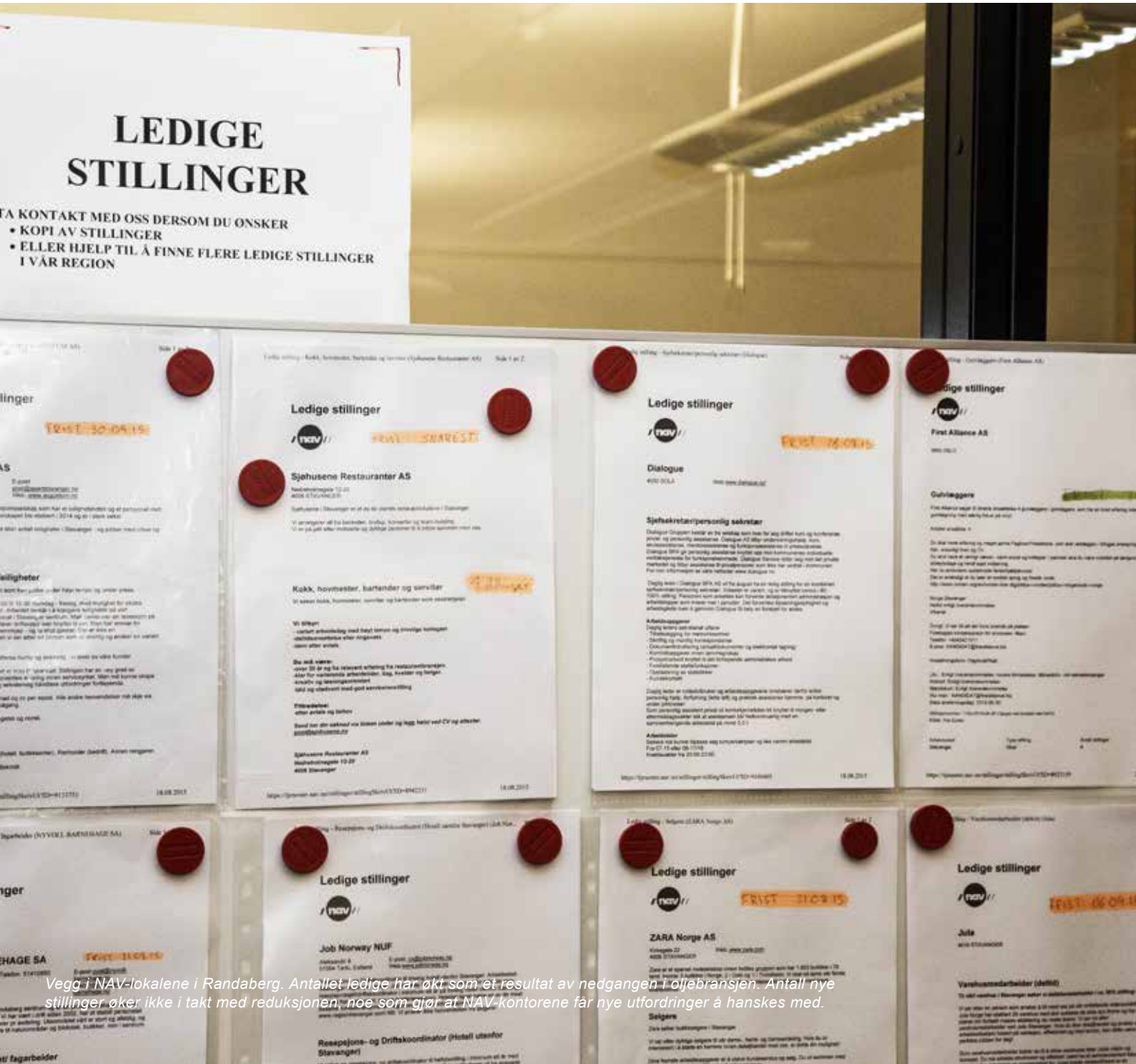
Det er budsjettet for 13,3 kommunale årsverk, samt kommunes andel av lønnskostnader til NAV-leder. NAV Randaberg har en felles leder for den statlige og den kommunale delen av NAV-kontoret.

Totalt er det 24,7 årsverk på kontoret, av disse er 9 statlige stillinger og 16 kommunale stillinger. Utgiftene til NAV-lederen deles mellom kommune og stat.

" I NAV er vi tydelige. Det skal være tydelig hva NAV har ansvar for, hva vi ikke har ansvar for og hva som er den enkeltes plikter og rettigheter.

Nøkkeltall, KOSTRA

KOSTRA	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Sosialtjenesten						
Samlet stønadssum (bidrag + lån)	9 543 756	9 759 420	12 058 198	11 052 054	17 676 090	13 170 675
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	6 966,0	6 416,0	7 494	1 169	902	1 275
Gj.snittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	5,2	4,9	4,9	:	:	..
Gj.snittlig stønadslengde mottakere 25-66 år	5,7	5,8	5,8	:	:	
Soshj.mottakere med stønad i 6 md eller mer	111,0	122,0	121	:	:	111



Vegg i NAV-lokalene i Randaberg. Antallet ledige har økt som et resultat av nedgangen i oljebransjen. Antall nye stillinger øker ikke i takt med reduksjonen, noe som gjør at NAV-kontorene får nye utfordringer å hanskles med.

Brukerundersøkelsen

NAV ønsker å gi best mulig service til brukerne, og kartlegger i brukerundersøkelsen hva NAV er gode på og hva NAV må bli bedre på. Formålet med undersøkelsen er å gi brukerne anledning til å gi tilbakemelding om NAV-kontoret og å få informasjon som brukes i utviklingen av kontoret.

Spørsmålene dreier seg i hovedsak om hvordan bruker opplever service og tilgjengelighet ved sitt NAV-kontor. Resultatene for NAV Randaberg viser gode resultater på alle spørsmål angående veiledning og service i brukerundersøkelse for 2015.

Introduksjonsprogram

Flyktninger bosatt etter avtale med IMDi, samt familieinnvandrede over 18 år som har behov for grunnleggende kvalifisering til ordinært arbeid eller ordinær utdanning, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram. Programmet kan vare inntil to år, med forlengelse inntil tre år hvis særskilte grunner tilsier det. Praksis i bedrift inngår som en viktig del av programmet. Randaberg kommune kjøper tjenester av Johannes læringscenter i Stavanger kommune, Sandnes læringscenter og SMI human til grunnskoleopplæring og introduksjonsprogram.

Det er planlagt for en kraftig økning i bosetting og antall flytninger i introduksjonsprogram vil øke i 2016 og årene framover. Bosetting av flyktninger er kun den første fasen av en viktig og krevende prosess for flyktninger og kommunen. Etter bosettingsprosessen er gjennomført har kommunen forpliktelse knyttet til opplæring og integrering av flyktninger. Dyktige medarbeidere i NAV Randaberg kan vise til gode resultater på dette område. I 2014 kom 65 prosent av brukere som fullførte introduksjonsprogrammet i jobb eller utdanning. IMDi sitt måltall for 2014 var 55 prosent, mens gjennomsnittet for landet var på 44 prosent. Randaberg lå her på en delt 19. plass i landet.

Kvalifiseringsprogram

Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud til brukere om opplæring og arbeidstrening, og skal gi brukere den oppfølgingen de trenger for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet.

Programmet gir også en mulighet for å avklare andre rettigheter til inntekt som brukere kan ha dersom de ikke klarer vanlig arbeid. Det er hva brukeren kan og ønsker, som bestemmer innholdet i kvalifiseringsprogrammet. Sammen med veileder i NAV vil brukeren kunne planlegge innholdet i programmet som først og fremst skal inneholde:

- Arbeidsrettede aktiviteter
- Opplæringsaktiviteter
- Tett individuell oppfølging og veiledning

NAV Randaberg planlegger for ti deltakere i kvalifiseringsprogram i 2016.

Fokus på unge

De fleste ungdommer vet at 10-årig grunnskole ikke holder. Likevel dropper en av tre ungdommer ut av videregående skole før de har fullført utdanningen sin. De aller fleste av disse vil finne veien til NAV. Mange av dem vil slite resten av livet med å finne sin plass i arbeidslivet. Prognoser fra NAV viser at arbeidsmarkedet i årene framover vil bli vanskeligere for de uten videregående skole.

"NAV Randaberg har registrert 280 personer med nedsatt arbeidsevne ... blant disse er 58 personer i alderen 18 til 30 år."

NAV Randaberg har registrert 280 personer med nedsatt arbeidsevne. 227 av disse mottar arbeidsavklaringspenger. Blant disse er det 58 personer i alderen 18 til 30 år.

Tjue år etter "Reform -94" og lovfestet rett til videregående opplæring er det fortsatt tusenvis av ungdom som hvert år slutter på skolen uten å ha et godkjent vitnemål i hånden. Mens andre land i Europa sliter med dårlig økonomi og høy ungdomsledighet, har vi det ganske bra i Norge. Vi har høy sysselsetting, og gode velferdsordninger for de som faller utenfor arbeidslivet.

Mens stadig flere unge mottar trygdeytelser, øker andelen alderspensjonister. Presset på velferdsordningene øker. Vi får i likhet med resten av Europa, færre yrkesaktive bak hver pensjonist, og vil i årene framover mangle arbeidskraft. For å finansiere velferdsordningene våre må vi ha flere i arbeid. Det kan skje på flere måter. Vi kan øke arbeidsinnvandringen, vi kan prøve å få de eldre til å jobbe lenger, eller vi kan prøve å få

flere av de som står utenfor arbeidslivet i jobb igjen. Vi må få de som står utenfor i arbeid. På dette området lykkes vi ikke godt nok. Vi må sikre at de unge fullfører videregående skole, og at de kan lese, skrive og regne.

Kompetansekravene i arbeidslivet er i stadig endring. Det fordrer at de som er i arbeid, klarer å videreutvikle sin kompetanse. Det kan være vanskelig dersom en ikke har grunnleggende ferdigheter i bunn. Når ungdom kommer til NAV Randaberg, ber vi dem fullføre videregående skole. Våre kurs og tiltak er ikke ment å være en erstatning for tapt grunnleggende skolegang. Til det er de for korte og for få. Vi prøver derfor å snu de unge i døra. Ikke alle lar seg motivere tilbake til skolebenken. De er skoleleie og har ofte andre utfordringer i tillegg.

Håndtering av trusler og vold

NAV Randaberg har egne rutiner for håndtering av trusler og vold. Vi ser det som viktig at de ansatte føler seg trygge i arbeidssituasjonen, og at det er klart for våre brukere at alle direkte trusler blir anmeldt til politiet. Vi har ellers tatt i bruk utestengelse av brukere når brukeren har hatt utilbørlig oppførsel, men ikke fremsatt direkte trussel. Brukeren blir da fysisk utestengt fra kontoret i tre måneder, og må forholde seg til NAV Randaberg per telefon eller elektronisk. Alle avvik rapporteres direkte til både de kommunale og statlige avvikssystemene.

Gjeldsrådgiving

Økonomi har en sentral plass i et hvert menneskes liv. Tilgang på penger og hvordan vi anvender dem, påvirker ikke bare våre materielle vilkår, men også vår selvfølelse, hvem vi omgås og hvordan våre relasjoner til omverdenen blir. Å føle mestring er viktig for alle, og å mestre egen økonomi er helt sentralt. Økonomiske problemer kan forårsake sosiale problemer, og omvendt. Kontroll og grep om husholdøkonomien skaper god selvfølelse og kan bidra til å forebygge sosiale problemer. Økonomisk rådgiving handler om å heve brukerens økonomiske bevissthet, øke brukerens kunnskap om egen økonomi og å gi gjeldsrådgiving. Økonomisk rådgiving forutsetter at bruker og veileder møtes en eller flere ganger avhengig av

behov for rådgiving. Det er alltid viktig å legge til rette for et godt møte for å understøtte rådgivningsarbeidet. Økonomisk rådgiving er også forebyggende virksomhet.

Antall personer som tar kontakt med NAV Randaberg for gjeldsrådgiving har økt med over 100 prosent det siste året. Til tross for en betydelig økning i antall saker er det ingen forslag om økning i ressursene for 2016 lagt fram til rådmannens budsjettforslag. NAV Randaberg har foretatt en intern justering av arbeidsoppgaver og prioriteringer. Det er fortsatt kort ventetid for veiledning hos gjeldsrådgiverne, og de fleste som tar kontakt får en veiledningssamtale i løpet av 14 dager.

Økonomisk sosialhjelp

" Det er fortsatt kort ventetid for veiledning hos gjeldsrådgiverne, og de fleste som tar kontakt får en veiledningssamtale i løpet av 14 dager.

Gj.snittlig utbetaling per stønadmåned	
År	Beløp
2011	7188
2012	6966
2013	6416
2014	7494

Gjennomsnittlig utbetaling per stønadmåned økte i 2014. Samtidig øker de totale utgiftene til sosialhjelp. Årsaken til dette er at flere brukere mottar supplerende økonomisk sosialhjelp enn tidligere.

Ytelser fra folketrygden er like i hele landet, men husleiekostnadene i vår region er blant de høyeste i landet. NAV Randaberg jobber helhetlig og på tvers av ansvarsområdene til stat og kommune. Vi avdekker ofte behov for supplerende økonomiske sosialhjelp. I mange tilfeller har brukere behov for hjelp over lang tid. Gjennomsnittlig stønadslengde i 2015 vil nok fortsette å ligge på over fem måneder på grunn av dette.

Aktivitetsplikt

Regjeringen ønsker en økt bruk av vilkår om aktivitet, og lik praksis mellom kommunene. Det er vedtatt en lovendring som innebærer at NAV-kontorene får plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad, med mindre tungtveiende grunner taler mot det. Lovendring er vedtatt, men tidspunkt for innføring er ikke fastsatt. Det er ingen økning i bevilgningene til kommunene i statsbudsjettet som kompenserer

for dette. Forslaget er ute til høring og Randaberg kommune støtter dette forslaget. NAV Randaberg har hatt en dialog med RANSO om mulighetene for å tilby flere brukere aktiviteter. Utfordringen ligger i å skaffe oppdrag som passer til målgruppen, det vil si arbeidsoppgaver som kan utføres av ufaglært arbeidskraft og som har en viss fleksibilitet i forhold til tidsfrister.

Det har ikke vært mulig for RANSO å utarbeide et konkret tilbud og priser til kommunene på bakgrunn av lovendringen, men kan utarbeide et forslag dersom det skulle være aktuelt. RANSO antyder at prisen for et tilbud på tiltak til brukere i målgruppen vil kunne være lavere enn prisen kommunene betaler for en VTA-plass (Varig Tilrettelagt ARbeid). Dette fordi RANSO regner med at brukere i målgruppen ikke vil trenge like tett oppfølging som VTA-brukere, og at det muligens er et høyere inntektspotensial hos målgruppen. I og med at tidspunktet for iverksettelsen av lovendringen ikke er fastsatt er det ikke innarbeidet en økning i ressurser i rådmannens budsjettforslag.

Utfordringer knyttet til prosjektmidler

NAV planlegger å motta 1,1 mill. kr i prosjektmidler i 2016. Midlene skal brukes til tre viktige prosjekter:

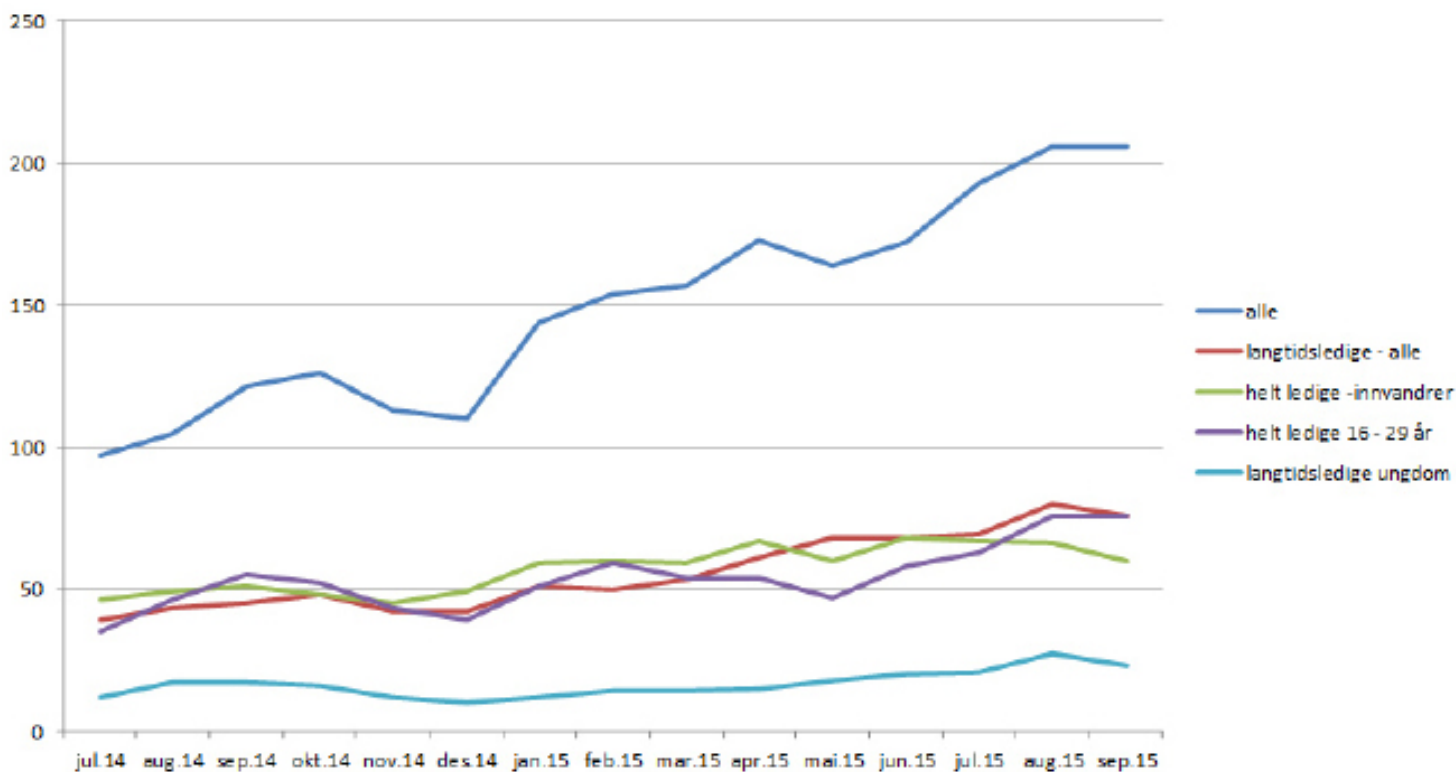
- Unge i arbeid
- Bolig prosjektet «Liv mellom husene i det grønne landsbyen» og
- Utarbeidelse av ruspolitisk handlingsplan

Ruspolitisk handlingsplan vil legges fram til politisk behandling i 2016, og utgiftene knyttet til utarbeidelse av planen vil derfor opphøre samtidig som prosjektmidler går ut.

Unge i arbeid-prosjektet startet opp i 2014 og midlene vil vare fram til 2016. Vi har sett resultater av prosjektet.

Mens arbeidsledigheten øker i Randaberg og Rogaland har vi ikke sett en økning i langtidsledighet blant ungdommer siden vi startet opp med prosjektet.

Figur2: Utviklingen i arbeidsledighet i Randaberg (se under).



" Vi har ikke sett en økning i langtidsledigheten blant ungdommer siden vi startet opp prosjektet "Unge i arbeid".

Dette er gledelig. Det er samtidig bekymringsfullt at det foreløpig ikke er funnet muligheter i økonomiplanen til å fortsette med prosjektet utover 2016.

Boligprosjektet «Liv mellom husene i den grønne landsbyen» startet i 2015. Vi forventer å motta tilskudd i 2016 og 2017. Randaberg kommune har avdekket et behov for økt arbeidsinnsats og koordinering av det boligsosiale arbeidet på tvers av tjenestoområder. Vi ser dette blant annet i sammenheng med liten «utskiftning» av leietakere av kommunale boliger, samtidig som kommunen vokser i antall innbyggere og at behovet på kommunale boliger øker.

Flyktninger en økende gruppe, der det også er et omfattende veiledningsbehov. Tilskuddet brukes til en stilling i NAV. Hovedoppgaver er kartlegging, koordinering og oppfølging. Det er foreløpig ikke funnet muligheter i økonomiplanen til å fortsette med prosjektet utover 2017.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Bosetting av flyktninger

Planlagt bosetting av flyktninger i 2016 får konsekvenser for utgiftene til NAV og inntekten kommunen får (integreringstilskudd og andre tilskudd). Dette tiltaket justerer opp inntekter og utgifter til NAV og integreringstilskuddet på ansvar 800.

Prosjektmidler

Tre prosjekter er innarbeidet i budsjettet. Prosjektene er finansierte av tilskuddsmidler:

- Unge i arbeid
- Bolig prosjektet «Liv mellom husene i den grønne landsbyen» og
- Utarbeidelse av ruspolitisk handlingsplan

Bil til jobbsentralen

Jobbsentralen er en lavterskeltilbud til NAV sine brukere som trenger hjelp til å starte prosessen med å komme inn i arbeidsliv. Jobbsentralen disponerer en bil som er gammel og klar for utskifting. Det er innarbeidet midler til en nyere brukt bil i rådmannens forslag.



Jobbsentralen pakker valgmateriale før kommunestyre- og fylkestingsvalget i september. Torgim Seland (t.v.) og John Viste fra Jobbsentralen, sammen med Sadiyo, 29 år fra Somalia.



5

Tekniske
tjenester



I 2014 samlet Randaberg kommune inn totalt 3113 tonn avfall. Av dette var 977 tonn restavfall, 568 papiravfall, 1176 tonn våtorganisk avfall, 119 plastavfall og 114 tonn glass og metallavfall. Mengden avfall øker hvert år, noe som gjør det til travle arbeidsdager for renovasjonsgjengen i kommunen.

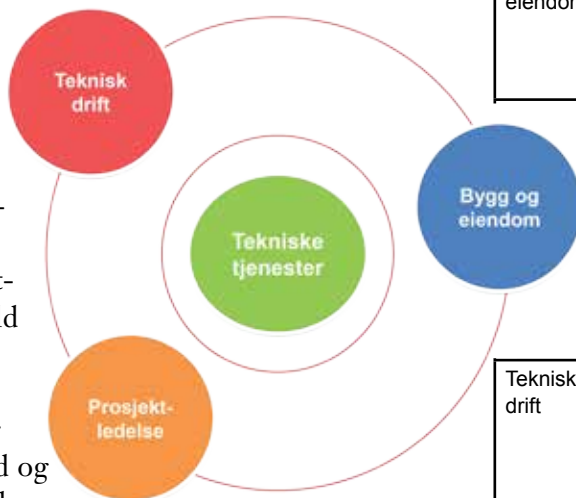
Arbeidsområder

Tekniske tjenester består av avdelingene Bygg og eiendom og Teknisk drift, samt kommunens prosjektledelse. Arbeidsområdet omfatter forvaltning, drift, vedlikehold og investering.

Bygg og eiendom har ansvar for vedlikehold og renhold av kommunale bygg, samt vedlikehold og kontraktsforhold for boliger og framleieboliger.

Teknisk drift sitt ansvarsområde er vei, vann, avløp, park og renovasjon. Arbeidsoppgaver er knyttet både til myndighetsutøvelse og som anleggseier.

Prosjektledelsens ansvar gjelder de store byggeprosjektene, som skole, bofellesskap og barnehage.



Nøkkeltall, årsverk

Enheter	Årsverk
480 Teknisk drift	23,55
440 Vedlikehold	7,00
441 Renhold	25,08
352 Bolig	1,50
481 Prosjektledelse	3,00
Årsverk totalt	60,13

Nøkkeltall, drift

Enheter	Driftstiltak	Mengde
Bygg og eiendom	- Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunal bygningsmasse - Renhold av kommunal bygningsmasse; skoler, barnehager, noen idrettsbygg, kontorbygg og fellesområder i bofellesskap.	ca. 60.000 m ²

Enheter	Driftstiltak	Mengde
Bygg og eiendom	Forvaltning og drift av kommunale boliger, samt framleie av private leiligheter til boligsøkende.	Kommunale boliger: 181 stk Leiekontrakt: 232 stk Framleieboliger: 37 stk (49 framlktr)
	Utearealer skoler og barnehager	Kommunale bh: 7 stk Skoler: 3 stk
	Kommunale veier, miljø- og trafikksikkerhetstiltak	Kommunale veier: 40 km Kommunale g- og sykkelveier: 25 km Sandfang: ca. 1 000 stk Belysningsanl. for veiene og gs-veiene (ca 2 900 lyspunkt)
Teknisk drift	Park, bad- og friluftsliv	Kommunale lekeplasser: 85 stk Turveier Friområder og balløkker Kirkegårder: 2 stk
Teknisk drift	Produksjon og distribusjon av vann	Vannledning: 80 km Trykkkningsstasjoner: 3 stk Utjevningsbasseng: 1 stk Vann kjøpt av IVAR IKS (2014): 1,6 mill.m ³
Teknisk drift	Avløpsrensing og avløpsnett/ innsamling av avløpsvann	Avløpsledninger (spill vann og overvannsledninger): 130 km Avløpspumpestasjoner: 12 stk Avløpsvann levert IVAR IKS (2014): 0,9 mill m ³
Teknisk drift	Tømming av slamavskillere, septiktanker	Ca. 500 anlegg
Teknisk drift	Innsamling av husholdningsavfall (nøkkeltall fra 2012)	Mengde restavfall: 980 tonn Mengde våtorganisk avfall: 1 200 tonn Mengde papp-/ papiravfall: 570 tonn Mengde glass/metall emballasje: 115 tonn Mengde plastemballasje: 120 tonn Antall tømminger nedgravde: 1 126
	Naturforvaltning Miljø	Antall renseparker: 2 stk. Deltagelse i frivillige tiltak i landbruket og avløpsgruppe i Jæren vannområde
	Forebygging av branner og ulykker	Tjenestene inngår i interkommunalt samarbeid, Rogaland Brann og redning IKS. Deltakelse i Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA). Har stabsfunksjon etter ELS-samarbeid. (EnhetligLedelsesSystem).
	Beredskap mot branner og andre ulykker	Pipeløp: 2 831

Nøkkeltall, KOSTRA

KOSTRA	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2012	2013	2014			
	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Eiendomsforvaltning for utvalgte kommunale formålsbygg - nivå 2						
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratm per innbygger	4,5	4,5	4,5	4,3	4,4	4,5
Energikostnad for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	158	108	114	113	108	115
I. Avfall og renovasjon - nivå 2						
Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	394	410	396			
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2 599	2 469	2 468	2 443	2 443	2 487
I. Avløp - nivå 2						
Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	2 580	2 580	2 688	3 360	2 936	3 602
Årsgebyr for septiktømming (gjelder rapporteringsåret+1)	770	500	500	1338	1266	1470
Estimert gjennomsnittsalder for spillvannnett med kjent alder	23	24			27	30
Andel fornyet spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år	0,44	0,62			0,48	0,54
I. Vann - nivå 2						
Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsåret+1)	1 362	1 702	1 702	2 630	2 510	3 248
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år	3,34	1,89			0,54	0,63
Beregnet gjennomsnittsalder for vannledningsnett med kjent alder	29	30			30	34
Estimert vannlekkasje per meter ledning per år (m3/m/år)	5,2	5,4			6,0	5,5
Total vannleveranse (spesifikk totalleveranse) per tilkn. innbygger (m3/tilkn.innb/år)	175	184			170	172
M. Samferdsel - nivå 2						
Gang- og sykkelvei i km som er et kommunalt ansvar pr. 10 000 innb., konsern	24	24	28			
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt	945	801	738	750	730	752
Kostnader i kr til gatebelysn. pr. lyspunkt , kommunal vei og gate	455	652	632			
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innbygger	14	14	14			
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innbygger	26	112	104			
N. Bolig - nivå 2						
Netto driftsutgifter til kommunalt disponerte boliger per innbygger i kr	-135	-474	41	-127	-186	-108
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	20	20	20	17	16	20
Kommunalt eide boliger som andel av totalt antall kommunalt disp. boliger	84	83	85	74	87	78
Herav: lønnsutgifter per eid kommunal bolig	3 465	3 831	4 781	9 042	5 275	6 451
Antall A-objekter	30	29	29	1 313	1 933	21008
Antall piper pr. innbygger	0,27	0,27	0,27	0,35	0,29	0,35
Årsgebyr for feing og tilsyn (gjelder rapporteringsåret +1)	223	290	294	361	283	415
Andel A-objekter som har fått tilsyn	136,7	89,7	82,8	82,9	87,4	81,6
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger	426	587	617	599	605	695
Antall boligbranner pr. 1000 innbyggere	0,19	0,38	0,47	0,53	0,40	0,5

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Gjennom FDVU-program (Forvaltning, Drift, Vedlikehold og Utvikling) har tjenesteområdet fått en god oversikt over tilstanden til de kommunale byggene, og oppgaver som skal utføres. Oversikten er lagt til grunn for vedlikeholdsplan for byggene, planen viser at det er behov for betydelige midler for å sette byggene i god stand. Rådmannens budsjettforslag styrker derfor vedlikeholdsbudsjettet noe i økonomiplanperioden, og vil prioritere tiltak fra vedlikeholdsplanen så snart budsjettet er vedtatt. Fagområdet parker, bad- og friluftsliv omfatter områder som kommunale lekeplasser, friområder, turstier, badeplasser, utearealer (ved skoler, barnehager og kommunehuset), torget, blomster ved portalene og skolene, kirkegårdene og parken i sentrum. Områdene er synlige, og det er stadig økning av arealer som skal vedlikeholdes. Velforeninger på Grødem har søkt om at det sette opp lys langs turveien på Grødem, fra Skiftesvik til Ryggstraen. Rådmannen har kalkulert lysanlegget, men har ikke prioritert tiltaket i budsjettet.

Gatelys langs gang- og sykkelveier og veier prioriteres, og her er budsjett for gatelys betydelig styrket. Dette skyldes krav om å skifte ut alle armaturer med kvikksølv i økonomiplanperioden, budsjett for utskiftning er basert på kostnadsoverslag fra Lyse. Vann, avløp, slam, renovasjon og feiing er selvkostområder, det vil si at abonnentene skal betale den merkostnaden kommunen har ved å tilby tjenesten. I Randaberg kommune er tjenestene 100 % gebyrfinansiert, abonnentene betaler for hele tjenestene. Beregning skjer etter retningslinjer for beregning av selvkost på kommunale betalingstjenester, rundskriv H-3/14. Retningslinjene ble gjort gjeldende fra 01.01.2015. Tidligere ble effektiv rente på norske statsobligasjoner med tre års gjenstående løpetid + 1 % benyttet, men i nye retningslinjer er det endret til 5-årig SWAP-rente + ½ %. Denne endringen medfører høyere kapitalkostnader for investeringene innen selvkostområdet enn det som lå i økonomiplanen for 2015 – 2018.

" Gatelys langs gang- og sykkelveier og veier prioriteres.

selvkostområdet enn det som lå i økonomiplanen for 2015 – 2018. Endringene i kommunens gebyrer for vann, avløp, renovasjon, slam og feiing varierer fra -7,3 % til 74,6 %, sistnevnte gjelder slamtømming som endres fra 500 kr til 873 kr per år. Det gjennomføres kalkyler ved budsjettering og etterkalkyle ved regnskapsavslutning for selvkostområdene. Fremført overskudd skal settes av til bundne driftsfond og benyttes til tjenesten i løpet av de neste 5 årene (generasjonsprinsippet), og fremført underskudd skal dekkes inn av gebyrer i løpet av fem år. Tidligere har det vært fremført overskudd for slam og det ble satt av midler til bundet selvkostfond. Fondet er brukt til finansiering av tjenesten, gebyret ble derfor tidligere satt ned fra 750 til 500 kr. Nå er fondet nesten brukt opp, og dermed går gebyret opp. Det foreligger beregninger som viser gebyrnivå for vann, avløp, renovasjon, slam og feiing for hele økonomiplanperioden. For renovasjon er det foreslått at ordningen med bleiedunk fases ut fra 2016. Ordningen ble innført da restavfallet ble tømt en gang i måneden, og da kunne familier med bleiebarn kjøpe en dunk som kun skal benyttes til bleier. Dunken ble tømt sammen med dunken for restavfall. Nå er tømmerutinene endret slik at restavfallet tømmes hver 14. dag, og rådmannen anser at behov for bleiedunk ikke er til stede på samme måte som tidligere. Det vil derfor ikke selges bleiedunker fra 2016, men vi vil tømme dunkene som er solgt i noen få år til. Kjøp fra IVAR IKS inngår i gebyrgrunnlaget for vann, avløp og renovasjon, de er ikke vedtatt enda. Våre beregninger for vann og avløp er basert på deres forslag til gebyrer i 2016 og økonomiplan for 2014 – 2018, og forslag til priser for renovasjon for 2016. Dette er innarbeidet i kommunens økonomiplan for 2016 – 2019. Rådmannen legger opp til store investeringer i hele økonomiplan-perioden, og prosjektene er fordelt på ulike prosjektfaser. På denne måten er det alltid prosjekter under prosjektering og utførelse. Det er spesielt viktig med fordeling i prosjektene slik at kommunens byggeledere hele tiden har prosjekter å følge opp. Nærmere beskrivelse av de ulike prosjektene finnes i tabell 5 og 6. Det er utarbeidet forslag til reglement for de større byggeprosjektene, og det vil legges frem for kommunestyret. Reglementet vil gi en god styring av prosjektene og forutsigbar rapportering til formannskapet og kommunestyret.

Driftstiltak

Ansvar	Tjeneste	Tiltak	Kommentar	År
480	3350	Driftskostnader nye lekeplasser	Randaberg kommune blir grunneier av lekeplasser i nye boligfelt. Som ved andre offentlige lekeplasser har kommunen ansvar for lekeplassutstyret, mens velforening har ansvar for vedlikehold av det grønne. Foreslåtte kostnader er knyttet til pålagte årlige kontroller av lekeplassutstyret. Annet vedlikehold forutsettes inntil videre dekket av eksisterende driftsbudsj.	2016 - 2018
352		Prisjustering husleieinntekter	Alle kommunens inntekter bør i utgangspunktet økes med 2,7 % for å dekke opp for generell prisstigning og lønnsvekst (kommunal deflator). Men inntekter for husleie er knyttet opp mot konsumprisindeksen på 2 % og må benyttes i henhold til Husleieloven.	2016 - 2019
480	1200	Lokasjonsbasert befolkningsvarsling	"Innkjøp av lokasjonsbasert befolkningsvarsling (LBAS). Dette er en del av beredskapssamarbeid mellom kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg. Det er mulighet for å benytte løsningen for varsling i den daglige driften, f.eks. varsling av abonnenter ved vannledningsbrudd eller andre ikke-planlagte hendelser."	2016 - 2019
480	3600	Miljø/ Naturforvaltning	"Det vil bli ny organisering av Jæren vannområde fra 01.01.2016: Det vurderes vertskommuneløsning for koordinator, kommunens bidrag i 50 % stilling er 20.000 per år (tidligere kr 0). Kommunens bidrag i 40 % stilling som fagsekretær i avløpsgruppa er 44.000 (tidligere kr. 29.000). Prosjektledere i Frivillige tiltak i landbruket løses gjennom vertskommune eller landbruksselskapet. Kommunens bidrag i 150 % stilling er kr. 57.000 per år (tidligere kr. 30.000). Overvåking av Hålandsvatnet er en kommunal oppgave som blir overlatt til ny koordinator i Jæren vannområde."	2016 - 2019
480	3380, 3390	Prisendring Rogaland brann og redning IKS	"Rogaland brann og redning IKS står for feiing og tilsyn av ildsteder, samt beredskap ved brann og ulykker. Eierskapsgruppen har lagt til grunn at tilskuddet for 2016 omfatter en oppjustering av tilskuddsnivået i 2015 med 3 % (kommunal deflator 2,7 %). Rådmenene har videre tatt høyde for økte leiekostnader knyttet til innfasingen av ny hovedbrann-stasjon i februar 2017."	2016 - 2019
480	3400, 3500, 3570	Endring IVAR IKS 2016-2019 Vann, avløp og renovasjon	"Randaberg kommune kjøper vann fra IVAR IKS, og leverer avløpsvann og avfall for sluttbehandling. Gebyrsatsene til IVAR IKS er ikke vedtatt, kommunens kostnader er beregnet etter følgende: Vann/avløp: Beregninger legger til grunn dagens innbyggertall og forbruk og forslag pr. 1 okt. 2015 til gebyrpriser fra IVAR IKS. Renovasjon: For renovasjon foreligger det kun forslag til priser for 2016 fra IVAR IKS. Kommunens kostnader for renovasjon er beregnet fra de enhetsprisene og dagens avfallsmengder for hele økonomiperioden."	2016 - 2019
480	3450, 3530, 3550	Utgifts- og inntektsendringer VAR	Investeringer medfører økte kapitalkostnader, disse og endrede driftsutgifter skal dekket inn av endrede inntekter (gebyrer).	2016 - 2019
352 / 440	Flere	Vedlikehold kommunale bygg	Det er utarbeidet vedlikeholdsplan for kommunale bygg, både boliger og formålsbygg. Det er behov for styrking av budsjett for vedlikehold. Rådmannen prioriterer bruk av midlene ut fra vedlikeholdsplanen.	2016 - 2019

" Alle kommunens inntekter bør i utgangspunktet økes med 2,7 prosent for å dekke opp for generell prisstigning og lønnsvekst.

Investeringstiltak

Tjeneste	Prosjekt	Kommentar	År
3100	Fire nye leiligheter Vestre Goa	Det er tidligere budsjettert to nye leiligheter på Vestre Goa, men rådmannen ser at det er behov for fire enheter. Tiltaket er lagt inn i 2015 i vedtatt økonomiplan, men framdriften tilsier at det ikke blir ferdig før i 2016. Budsjetter er oppjustert til 4 boliger som bygges i 2016. Totalt budsjett er 12,5 mill., kr. 5,2 i tilskudd.	2016
2620	Påbygg og ombygging Nordheiå	Helse- og omsorg ønsker å bygge 2 nye leiligheter knyttet til Nordheiå. Tiltaket vil øke driftseffektiviteten og dette er lagt inn som eget driftstiltak. Det er bevilget 7 mill. til prosjektet, men nyeste kalkyler viser at totalkostnad er kr. 7,7 mill.	2016
3340	Rekkefølgekrav GS-veg, grøntdrag Harestad sk. og kulturscene	Ved bygging av Harestad skole skal gang- og sykkelvei utbedres og forlenges, og friområdet mellom skoletomta og Varen skal opparbeides. Planen for friområdet er under utarbeidelse, den omfatter turvei og beplantning.	2016
3350	Utskifting bil	Det er behov for å skifte ut en av bilene som de ansatte på park benytter. Det er en av de eldste bilene ved teknisk drift.	2016
2210/ 2620	Barnehage og ressurscenter i Tarzanskogen	Det er planlagt barnehage og ressurscenter i Tarzanskogen. Ny 6-avdelings barnehage skal erstatte Sentrum og Grødem barnehager. Ressurssenteret skal inneholde barneboliger, avlastningsboliger og tverrfaglig team. Prosjektet er lyst ut i Doffin som totalentreprise, utførelse i 2016 - 2017.	2016
2220	Svømmebassenget på Goa skole	"Det er utarbeidet forslag til hovedplan for svømmebasseng i Randaberg kommune, planen blir behandlet av kommunestyret 12. november. Planen foreslår følgende: Basseng på Goa skole oppgraderes Basseng på Gr. holdes i drift så lenge det fungerer og legges deretter ned Det bygges nytt basseng i Randaberghallen Varmtvannsbasseng på Vardheim erstattes av nytt basseng Randaberghallen"	2017
2210	Ny barnehage ved Harestad skole	"I del 1 av områderuleringsplan for Sentrum øst er det regulert en barnehage like ved Harestad skole og kulturscene. Det planlegges oppstart av prosjektering av barnehagen i 2019."	2019
2620	Påbygg Vestre Goa bofellesskap	Det er tidligere budsjettert to nye leiligheter på Vestre Goa, men rådmannen ser at det er behov for fire enheter. Tiltaket er lagt inn i 2015 i vedtatt økonomiplan, men framdriften tilsier at det ikke blir ferdig før i 2016. Budsjetter er oppjustert til 4 boliger som bygges i 2016. Totalt budsjett er 12,5 mill., kr. 5,2 i tilskudd.	2014 - 2016
2220	Harestad skole og kulturscene	Bygging av Harestad skole og kulturscene startet i september 2015, og er planlagt ferdigstilt våren 2017. 1 byggetrinn består av 6-parallell ungdomsskole og kulturscene. Det er lagt inn eget prosjekt for rivning av eksisterende ungdomsskoledel av Harestad skole. Prisstigning og byggelånsrenter legges inn som egne tiltak.	2016 - 2017
2610 / 2620	Sunnhetsgrenden	Det er tidligere vedtatt at Sunnhetsgrenden skisseprosjekt II (bygging i parken) skal legges til grunn for bygging av sykehjem. Prosjektering og anbudsbeskrivelse er utarbeidet. Rådmannen foreslår at prosjektet utføres i 2016, og at søkes å finne lokaler til fylkestannlegen i bygget.	2016 - 2017
2620	Ombygging Dalen	Prosjektering/planlegging av ombygging på Dalen i 2016. Det er planer om bofellesskap som skal ha plass til både Dalen og avdeling Sentrum. Selve investeringen i 2017-2018. Kalkyle på kostnaden blir gjort i prosjekteringsfasen. Ombyggingen forventer å gi driftseffektivisering. Dette vil også bli utredet i prosjekteringen. Foreløpige antatte tall for investering og effektiviseringsgevinst er lagt inn.	2016 - 2018
3860	Maritimt Vitensenter Tungevågen	"Maritimt vitensenter i Tungevågen med interaktive utstillinger om havbruk, maritim industri og Kystverkets historie. Det er gjennomført arkitektkonkurranse, og Vitenlandskapet av Rørbæk og Møller vant konkurransen. Prosjektet er inne i en fase der det må arbeides parallelt med ekstern medfinansiering og prosjektering av anlegget. I tiltaket foreslås det å sette av 7,5 mill. kr. til prosjektering fra 2016-2018."	2016 - 2018
2210	Utearealer barnehager	Årlige investeringer i lekeplassutstyr og andre større prosjekter for uteområdene ved de kommunale barnehagene. Det gjennomføres årlig kontroll av lekeplassutstyret, rapporter fra kontrollen legges til grunn ved prioritering av midlene.	2016 - 2019

Tjeneste	Prosjekt	Kommentar	År
2220	Harestad skole, byggetrinn 2	I vedtatt økonomiplan er ny Harestad skole og kulturscene lagt inn med ferdigstilling våren 2017. Rådmannen vil prosjektere trinn to i 2016 slik at dette trinnet kan påbegynnes i slutten på økonomiplanperioden. Antatt kostnad på prosjekteringen er 18 mill. kr. Rådmannen har lagt inn 100 mill. kr i 2019. Resten vil måtte legges inn i 2020 når prosjekteringen viser de totale kostnadene med trinn 2. Tidligere kalkyler har vist en ramme på litt i overkant av trinn 1 som er 253 mill. kr.	2016 - 2019
2220	Utearealer skoler	Investeringsmidler for større tiltak for uteområdene ved skolene. Uteområdene var inkludert i prosjekter for rehabilitering av skolene, og mye er gjort med uteområdene ved Goa og Grødem skoler. Det er behov for årlige midler til større tiltak.	2016 - 2019
2630	Boliger	I følge boligpolitisk handlingsplan skal kommunen kjøpe inn to boliger/leiligheter i året. Det er lagt inn et årlig beløp på 5,3 mill. kr i vedtatt økonomiplan til kjøp av boliger til vanskeligstilte.	2016 - 2019
3320	Nyanlegg gatelys	Budsjett for utskifting og etablering av nye gatelysanlegg. Eldre energikrevende armaturer skiftes ut med nye, mindre energikrevende armaturer. I tillegg vil kabler flyttes fra luftspenn til grøfter. Utføres i forbindelse med andre prosjekter eller som enkeltstående prosjekter. Vil gi besparelser på sikt. Det er i tillegg krav om at armaturer med kvikksølv skal skiftes ut.	2016 - 2019
3330	Asfaltering	Asfaltering av kommunale veier, samt gang- og sykkelveier. Beløpet ble redusert til halvparten (300.000 kr) fra 2012, og driftsbudsjettet ble økt tilsvarende. Forvaltning-, drift- og vedlikeholdsprogrammet ROSY benyttes ved prioritering av hvilke strekninger som skal oppgraderes.	2016 - 2019
3340	Gang/sykelstier	Midler til mindre tiltak i Trafikksikkerhetsplanen. Gjeldende Trafikksikkerhetsplan ble vedtatt i 2010, og skal rulleres i 2014.	2016 - 2019
3350	Oppgradering lekeplasser	Prosjekt for oppgradering av kommunale lekeplasser. Midlene fordeles på de ulike delene av kommunen, og mange lekeplasser er oppgradert de siste årene. Tiltaket går i hele budsjettperioden, men trappes ned fra 2015 til 2016.	2016 - 2019
Flere	Branntekniske utbedringer	Løpende branntekniske utbedringer i kommunale bygg etter tilsyn fra Brannvesenet.	2016 - 2019
Flere	Ekstraordinært vedlikehold	Større vedlikeholds- og innklimatiltak for kommunale bygg og boliger. Gjelder tiltak i størrelsesorden som tilsier at det skal føres i investeringsregnskapet. Budsjettet er på kr. 3 mill. hvert år i perioden.	2016 - 2019
3810	Nytt svømmebasseng Randa-berghallen	"Det er utarbeidet forslag til hovedplan for svømmebasseng i Randaberg kommune, planen skal behandles av kommunestyret 12. november. Planen foreslår at bassengene på Grødem skole og Vardheim erstattes av basseng i Randa-berghallen. Prosjektering 2018-2019. Ferdig 2020."	2018 - 2020

" Det er tidligere budsjettert to nye leiligheter på Vestre Goa, men rådmannen ser at det er behov for fire enheter.

Vann, avløp, renovasjon (selvkostområdene)

Tjeneste	Prosjekt	Kommentar	År
3450	Vannledning Ryggveien	Investering gjelder utskifting av vannledn. langs Ryggv, fra kryss med Randabergveien til E39. Dette er vannledning av asbest, det er derfor foreslått at det ikke settes av midler til samleprosjektet sanering av asbestledninger i 2016.	2016
3530	Avløpssanering	"Prosjekt for sanering/ rehabilitering av avløpsanlegg. Investeringer som kan benyttes ved uforutsette hendelser som medfører større investeringer utover driftsbudsjettet."	2016
3550	Hytterrenovasjon	Det foreslås å etablere en nedgravd avfallsstasjon for hyttefelt.	2016
3550	VAR(R) Utskifting bil (4139)	Det er behov for å skifte ut en eldre transporter som benyttes i renovasjonstjenesten.	2016
3450/ 3530	Driftskontrollanlegg	Gjelder styrking av tidligere vedtatt tiltak, drift- og overvåkingsystem for vann- og avløpsanleggene. Det planlegges å installere flere måleinstrumenter. Systemet vil logge data og gi alarm ved feil. Anlegget vil styrke leveringssikkerhet for vann og sikker håndtering av avløpsvann	2016
3450/ 3530	Sanering sentrum	"Tiltak på vann- og avløpsanlegg i sentrum. Gjelder separering av avløpsvann (spillvann og overvann), samt utskifting av vannledninger. Det er startet prosjektering av nye anlegg i Rådyrveien og Hareveien, og tidspunkt for utførelse settes når kostnadsoverslag foreligger."	2016
3450	Asbestsanering	Vannledninger av materialtypen asbestsement skal skiftes ut, utskiftingstakt er min. 1 km i året. Utskifting av asbestledn. skjer også gjennom andre tiltak/prosj. Det foreslås at vannledn langs Ryggv. skiftes ut i 2016 (se eget tiltak).	2017
3530	Renovering pumpestasjoner	Randaberg kommune har 13 pumpestasjoner for avløp. Det er behov for oppgradering av noen av stasjonene, pumpene slites ut og må erstattes.	2017
3450/ 3530	VAR (VA) Tungenes - Mekjarvik	I forbindelse med ny gang- og sykkelvei langs Tungenesveien, fra Sande til Tungevågen, legges det nytt avløpsnett og bygges pumpestasjon i Tungevågen. I stedet for at spillvannet pumpes via sentrum til renseanlegget i Mekjarvik er det hensiktsmessig at spillvannet ledes fra Sande til Mekjarvik ved Randaberggeilen. Det planlegges å benytte samme trase som eksisterende vannledning, og denne vil også skiftes ut.	2017
3550	Nedgravd renovasjonsanlegg	"Det etableres stadig flere nedgravde renovasjonsanlegg, de fleste i forbindelse med privat utbygging av boligområder. Tiltaket gjelder nedgravd renovasjonsanlegg i etablerte boligområder, det foreslås at det etableres et nytt anlegg i økonomiperioden."	2016, 2017
3450/ 3530	Ikke-spesifiserte prosjekter VA	Investeringsprosjekter for vann og avløp i 2017 og 2018. Prosj vil spesifiseres nærmere i hovedplaner og budsjett for vann og avløp. Etter vedtatt økonomiplan er budsjettene for 2016 og 2017 fordelt ut på spesifikke prosjekter.	2017 - 2019

I tillegg til tiltakene som ligger i tabellene 5 og 6 er det også en rekke tiltak som er startet i 2015 som ikke er slutført.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Tjeneste	Prosjekt	Kommentar	År
3350	Lys turveg Grødem	"Velforeninger på Grødem har ønsker om at det etableres lys på turveien på Grødem. Det foreslås etappevis utbygging: Etappe 1: Skiftesvik - Smaragdbakken (2016)Etappe 2: Smaragdbakken - Grødem skole (2017)Etappe 3: Grødem skole - Ryggstraen (2018). Det er ikke budsjettert for tilskudd."	2016 - 2018
3320	Veiumpner i sentrum	I 2014 ble det vedtatt kommunal finansiering av utbedring av veiumpene i sentrum (på fylkesveiene). Humpene i Randabergveien ble utbedret i forbindelse med asfaltarbeid, og to humper i Vistnesveien er ble utbedret i 2014. Vegvesenet har også utbedret veiumpner i Bøveien i forbindelse med asfaltarbeid i 2015. Rådmannen anbefaler at tiltaket går ut i 2016 og 2017.	2016 - 2017



Oppe: Titt-tei! Sveinung Lein (f.v.), Ivar Harestad og Øyvind Magne Sunde har kumme-sjekk på Sande i forbindelse med bygging av gang- og sykkelvei til Tungevågen. Nede til venstre: Det er 85 kommunale lekeplasser i Randaberg, blant annet denne i Nordheiå. Nede til høyre: Gartneravdelingen lager det fin til på torget i Randaberg sentrum.





6

Plan og
forvaltning



Serviceforret og byggesaksavdelingen i kommunen samarbeider og er her samlet. Bak fra venstre: Bert Øverland, Kjersti Gilje Fossan, Anne Lise Reianes, Per Øyvind Wisløff, Ian Karl Mills Johnsen og Åshild Ulevåg Oksum. Framme sitter Sølvi Øvrebø Darre fra servietorget.

Arbeidsområder

Plan og forvaltning - fellestjenester

Hovedoppgavene er administrasjon, ledelse og økonomi, næringsansvarlig, saksbehandling og veiledning etter plan- og bygningsloven (plandelen), medvirkning i interkommunal og fylkeskommunal arealplanlegging, overordnet miljø- og naturforvaltningsansvar, beredskap, universell utforming og miljørettet helsevern.

Byggesak og oppmåling

Hovedoppgavene er saksbehandling og veiledning etter plan- og bygningsloven (bygningdelen) og matrikkelloven med tilhørende regelverk og forskrifter, samt føring og vedlikehold av fakturagrunnlag for kommunaltekniske gebyrer og eiendomsskatt. Saksbehandling etter plan- og bygningsloven inkluderer også tilsyn og ulovlighetsoppfølging.

Landbruk

Hovedoppgavene er saksbehandling, rådgivning og næringsutvikling innen landbruk, miljø- og kulturlandskapsarbeid etter jordloven, konsesjonsloven, odelsloven og skogbruksloven med tilhørende forskrifter. Dette gjelder både juridiske og økonomiske virkemidler.



Nøkkeltall, årsverk

Enheter	Årsverk
400 Plan- og forvaltning	
Plan- og forvaltningssjef	1,0
Arealplanlegger	3,0
Rådgiver samfunnsikkerhet	1,0
420/430 Byggesak og oppmåling	
Avdelingsleder / saksbehandler	1,0
Ingeniør / saksbehandler	3,1
KomTek - ansvarlig / merkantil	0,5
460 Landbruk	
Avdelingsleder / saksbehandler	1,0
Rådgiver	0,5
Årsverk totalt	11,1

" Det er til enhver tid mellom 15-20 aktive plansaker.



Landbruksaktivitet på Bø, langs Vistvikveien.

Nøkkeltall, KOSTRA

KOSTRA	Randaberg			Gj.snitt gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø - nivå 2	2012	2013	2014	2014	2014	2014
Plansaksavdelingen						
Saksbeh.gebyr, priv reg.plan, boligform. jf. PBL-8 § 33-1.	88 500	97 500	100 500
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger	221	512	329	209	300	224
Brutto driftsutg. til plansaksbehandling (funk. 301), per innb.	384	472	391	285	374	293
Brutto driftsinntekter til plansaksbehandling, per innbygger	181	-2	67	93	93	89
Antall reguleringsplaner sendt på høring	6	4	3
Område- og detaljregplaner vedtatt av kommunen siste år	4	7	4
Gj.sn. saksbeh.tid for priv forslag til detaljreg. Kalenderdg.	380	200	319
Bygge-, delesaksbeh. og seksjonering (funksjon 302)						
Saksgebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL §93 pkt. a.	16 620	17 040	17 460	14 967	11 175	11 023
Netto driftsutgifter til bygge-, delesaksbeh. og seksjonering per innbygger.	-38	-99	19	4	33	29
Brutto driftsutg. til bygge-, delesaksbeh. og seksjonering (funk. 302), per innb.	184	215	259	252	256	277
Brutto driftsinntekter til bygge-, delesaksbeh. og seksjonering, per innbygger	225	317	241	262	234	261
Gj.snittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist. Kalenderdager	30	..	24
Andel søkn. om tiltak der komm. har overskredet lovpålagt saksbehandlingstid	12	0	0	7	7	8
Antall søknader om tiltak uten ansvarsrett mottatt siste år per 10 000 årsinnbygger i kommunen	69	72	70	65	64	60
Kart og oppmåling (funksjon 303)						
Standardgebyr for kombinert kart- og delingsforetn., tilsvarende en boligtomt 750 m2.	17 000	17 600	18 100	18 510	16 493	15 373
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger.	82	22	21	72	78	92
Brutto driftsutg. til kart og oppmåling (funk. 303), per innb.	126	110	180	225	200	215
Brutto driftsinntekter til kart og oppmåling, per innbygger	62	107	195	163	134	135
Gj.snittlig saksbehandlingstid for opprettelse av grunneiendom (kalenderdager)	60	35	41
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling (funksjon 326)						
Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	899	1 014	1 149
Brutto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	1 000	1 132	1 183
Landbrukseiendommer	236	233	227
Jordbruksbedrifter	79	79	69
Jordbruksareal i drift	14 275	14 310	13 927
Dyrka og dyrkbar jord godkjent omdisponert etter jordloven og etter plan- og bygningsloven	32	33	30

" Det benyttes 0,5 årsverk til matrikkelføring bygninger, vedlikehold av kart og administrative oppgaver innenfor kart og oppmåling.

Kommentarer til nøkkeltall

Plan og forvaltning - fellestjenester

Det er til enhver tid mellom 15-20 aktive plan-saker. Antallet planer i «aktiv» og «passiv» fase varierer i løpet av året. Planavdelingen er styrket de siste årene, slik at vi nå utarbeider egne planer i tillegg til at vi kjøper konsulent-tjenester. Avdelingen framstår som robust, både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Gjennomsnittlig saksbehandlings-tid for private planer har økt fra 2013 til 2014. Antallet vedtatte private planene hvert år varierer. Dersom enkelte planer tar lang tid, kan dette gi store utslag på gjennomsnittet. I 2014 gjaldt dette særlig detaljreguleringene av golfbane på Tunge (luftetårnene) og trafikksikring av krysset Goavn/Kyrkjevn (dispensasjon fra kulturminne-loven/Riksantikvaren).

" Randaberg har forholdsvis mange regionale (vei-) planer sammenlignet med andre.

Byggesak og oppmåling

Antall stillingshjemler knyttet til byggesak og oppmåling er tilfredsstillende, forutsatt en byggeaktivitet som er i samsvar med gjeldende kommuneplan og boligbyggingsprogram. Det benyttes 1,8 årsverk til saksbehandling av bygge- og delesaker. Det benyttes 1,0 årsverk til oppfølging av byggesaker, oppfølging av ulovligheter og gjennomføring av tilsyn.

Det benyttes 0,5 årsverk til matrikkelføring av bygninger, vedlikehold av kart og administrative oppgaver innenfor kart og oppmåling. Gjennomføring av oppmålingsforretninger og matrikkelføring av eiendommer, er tjenester som kjøpes fra eksternt firma.

Landbruk

Nøkkeltallene viser en utvikling i landbruket med færre produksjonseenheter. Arealet opprettholdes i drift med årlige variasjoner, samt noe nedgang i tråd med utbyggingen.

Dyrket og dyrkbar jord omdisponert etter jordloven er vanligvis små enkeltsaker. Omdisponeringer etter plan- og bygningsloven inkluderer store reguleringsplaner.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Plan og forvaltning – fellestjenester

Plan:

Vi har de siste årene ført eget selv kostregnskap for private detaljreguleringsplaner. Etterkalkylen for 2014 viste at inntektene dekket ca. 93 prosent av kommunens samlede utgifter til behandling av private detaljreguleringsplaner fram t.o.m. 1. gangs behandling (avklaringsmøter, saksbehandling og planbehandling). Av kommunens totalt 6,1 årsverk (KOSTRA-funksjon 301), kunne 0,83 årsverk relateres til selvkostområdet i 2014.

Denne andelen vil variere avhengig av tallet på private detaljreguleringsplaner som kommunen mottar til behandling. Selvkostberegningene som legges til grunn for budsjettet, er et «normalt år». Antallet private detaljreguleringsplaner er relativt få og varierer fra år til år. Dette gjør det vanskelig å sette opp gode prognoser for kommende år. Dersom planlagt behandlingssløp forlenges vesentlig, kan dette få store utslag på gebyrinntektene.

Brutto driftsinntekter til plansaksbehandling per innbygger økte fra 2013 til 2014. Det negative brutto driftsinntektsresultatet i 2013 skyldes tilbakebetaling av gebyrer for to store private planer. Fastsettelsen av det ene gebyret ble påklaget. Gebyrene for begge planene ble vesentlig redusert, og tilbakebetalingen ble regnskapsført i 2013.

Nedgangen i brutto driftsutgifter til plansaksbehandling skyldes at lønnsutgifter til egne initierte planer føres på prosjektene i investeringsregnskapet. Randaberg har forholdsvis mange regionale (vei-) planer sammenlignet med andre kommuner. Dette fører til høyere driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger enn sammenlignbare kommuner.

Generelt har antallet private detaljreguleringsplaner økt gradvis de senere årene, og gebyrinntektene er budsjettert ut i fra dette.

I 2015 har en sett en nedgang i antall private planer, og det forventes ikke at budsjettmålet nås. Etterslepet som kommunen har hatt på boligbyggingen, er nå tatt igjen, og dersom måltallet til befolkningsveksten på 1,2 % skal holdes, må utbyggingstakten framover bremses opp. Dette vil føre til færre private planer og lavere gebyrinntekter.

Samarbeidsprosjekt om statistikk-, analyse- og framskrivinger i storbyområdet; Prosjektet skal bidra til bedre fagmiljø og faglig grunnlag for statistikk-, analyse- og framskrivinger i kommunene Randaberg, Stavanger, Sandnes og Sola. Resultater fra prosjektet skal brukes til analyser og planlegging, blant annet i planstrategien og kommuneplanarbeidet.

Beredskap

Lønnskostnader og utgifter til satellitt-telefon, nødnett, mobiler og lisenser til CIM, utgjør størsteparten av utgiftene til beredskap. I tillegg kommer utgifter i forbindelse med kommunesamarbeidet, som dekning av eksterne konsulenter, felles samlinger m.m.

I følge Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) plikter kommunene og utarbeide egen risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) samt egen beredskapsplan. Beredskapsplanen ble vedtatt i juni.

Kommunene skal ha en beredskapsøvelse annen hvert år. Kommunen hadde øvelse sommeren 2013, og må avholde en ny beredskapsøvelse i løpet av første halvår 2016.

Randaberg samarbeider med nabokommunene Stavanger, Sandnes og Sola om utarbeidelse av ROS-analyse for regionen. Randaberg kommunes ROS-analyse ble ferdigstilt i oktober 2012, og skal evalueres i løpet av 2016. Flere ROS-analyser for kommunens tjenester er under utarbeidelse. I forbindelse med arrangementer som kommunen avholder eller deltar i, er det

" Randaberg samarbeider med nabokommunene Stavanger, Sandnes og Sola om utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS).

krav om at det skal utarbeides en risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette blir gjort av rådgiver for samfunnsikkerhet i samarbeid med de som er arrangører.

Vann og miljø

Miljø- og naturforvaltningsarbeidet vil få større fokus i de kommende økonomiplanperiodene på grunn av EUs vanddirektiv. Fra 2016 skal tiltakene i Regional plan og regionalt tiltaksprogram for vannforvaltning følges opp og gjennomføres av sektormyndighetene (herunder kommunene).

Erfaringer fra andre vannområder viser at tiltakene følges opp effektivt og ivaretar de lokale interessene best, i de vannområdene som har en egen vannkoordinator med arbeidssted innenfor vannområdet. Kostnader til vannkoordinator og interkommunale samarbeid gjennom prosjektene «Frivillige tiltak i landbruket» og sekretærfunksjon i avløpsgruppa ligger under Tekniske tjenester - miljøprosjekter.

Administrativt vil oppfølgingen av dette være delt mellom Tekniske tjenester og Plan og forvaltning.

Byggesak og oppmåling

Gebyrinntektene for avdelingen varierer med byggeaktiviteten i kommunen, og inntektsgrunnlagene er derfor beregnet ut fra et gjennomsnittså. Inntektsgrunnlagene er byggesaksgebyrene og oppmålingsgebyrene. Ved regnskapsavslutningen hvert år, settes det av til fond eller brukes av fond (selvkostfond). Målsettingen er at gebyrinntektene skal dekke alle direkte og indirekte driftsutgifter.

Gebyrregulativet er etter selvkostprinsippet. Gebyrinntektene for et gjennomsnittså er basert på at det byggegodkjennes ca. 70 nye boenheter og 2 kontorbygg eller offentlige bygg i løpet av et år. I tillegg forutsettes det normal byggeaktivitet i privatmarkedet og i landbruket.

Nye bygninger, nye konstruksjoner, nye anlegg, bruksrasjonalisering i landbruket og andre tiltak på eiendommer, er grunnlaget for aktiviteten til oppmåling. Et gjennomsnittså for byggesak skal medføre et gjennomsnittså for oppmåling med ca. 60 nye grunneiendommer. Hittil i 2015 har det vært et gjennomsnittså, og det forventes at

budsjettmålene både for byggesak og oppmåling nås for 2015.

Byggesak

For bygge- og delesaksbehandling viser KOSTRA-tallene for 2014 at brutto driftsutgifter per innbygger ligger litt over gjennomsnittet i kommunegruppe 8. Brutto driftsinntekter for bygge- og delesaksbehandling ligger litt under gjennomsnittet i kommunegruppe 8. Dette er ingen betydelige avvik, hverken sammenliknet med kommunegruppe 8 eller gjennomsnittet for Rogaland og gjennomsnittet for landet.

For bygge- og delesaksbehandling viser KOSTRA-tallene for 2014 at netto driftsutgifter per innbygger ligger betydelig høyere enn i kommunegruppe 8, men likevel vesentlig lavere enn gjennomsnittet i Rogaland og gjennomsnittet for landet. Netto driftsutgifter er i utgangspunktet differansen mellom brutto driftsutgifter og brutto driftsinntekter, men netto driftsutgifter påvirkes også av noen andre faktorer. Fullstendig selvkost er ikke oppnådd.

KomTek-stillingen inngår bare med en mindre del i økonomitallene som ligger til grunn for KOSTRA-tallene til bygge- og delesaksbehandling. Den delen av KomTek-stillingen som belastes tjenesteområdet Tekniske tjenester, gjelder føring og vedlikehold av fakturagrunnlag for kommunaltekniske gebyrer. Dette utgjør 0,7 årsverk som finansieres av gebyrinntekter på Tekniske tjenester. Resterende 0,3 årsverk av 100 % stilling, omfatter føring og vedlikehold av fakturagrunnlag for eiendomsskatt og merkantile ressurser for byggesak og oppmåling.

Arbeidet innenfor føring og vedlikehold av fakturagrunnlag for eiendomsskatt og merkantile ressurser for byggesak og oppmåling, ble styrket med 0,1 årsverk i 2013 og timebetaling av tilnærmet 0,1 årsverk. Den timebetalte delen er i konsekvensjustert budsjett – eiendomsskatt, foreslått omgjort til fast stilling med 0,1 årsverk. Dette er økonomisk gjennomførbart ved å videreføre budsjetteringen mot fullstendig selvkost.

Oppmåling

For kart og oppmåling viser KOSTRA-tallene for 2014 at brutto driftsutgifter per innbygger ligger under gjennomsnittet i kommunegruppe 8, gjennomsnittet i Rogaland og gjennomsnittet for landet. Brutto driftsinntekter for bygge- og delesaksbehandling ligger over gjennomsnittet i kommunegruppe 8, gjennomsnittet i Rogaland og gjennomsnittet i landet. Driftsinntektene i 2014 kom som følge av at mange nye eiendommer ble opprettet i Stølsbrotet og Goastemmen.

For kart og oppmåling viser KOSTRA-tallene for 2014 at netto driftsutgifter per innbygger ligger betydelig lavere enn i kommunegruppe 8, gjennomsnittet i Rogaland og gjennomsnittet for landet. Netto driftsutgifter er i utgangspunktet differansen mellom brutto driftsutgifter og brutto driftsinntekter, men netto driftsutgifter påvirkes også av noen andre faktorer. At kommunen kjøper nødvendige oppmålingstjenester fra et eksternt firma, er medvirkende til det relativt gode resultatet. Fullstendig selvkost er likevel ikke oppnådd.

Landbruk

Staten overfører årlig ikke-øremerkede midler til kommunene til drift av landbrukskontoret. Mulighetene for inntekter på saksbehandling er små, da saksbehandlingsgebyrene bestemmes sentralt av staten og er svært lave. Økonomisk sett er driften av avdelingen stabil. Driftsutgiftene øker årlig med pris- og lønnsstigning.



Tallet på landbrukseiendommer i Randaberg minker. I 2014 var det 227 registrerte eiendommer, mot 236 i 2012.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

Plan og forvaltning - fellestjenester

Bypakke Nord-Jæren: Kommunens utgifter til Bypakke Nord-Jæren (sekretariatet) økes fra 70.000 kr/år til 300.000 kr/år pga. ny organisering.

Storbysamarbeid om statistikk, analyse og framskrivninger: Kommunen har inngått avtale om et samarbeidsprosjekt med Stavanger, Sandnes og Sola. Kommunens årlige kostnader er 37.000 kr.

Kommuneplanrullering 2015-2030: Kommunestyret vedtok i september å legge forslag til planprogram ut til offentlig ettersyn. Oppstart av kommuneplanrulleringen blir kunngjort 5.11. De totale utgiftene er beregnet til 2.000.000 kr og fordeles over tre år; 2016-2018.

Beredskap: Kommunens utgifter til beredskapsarbeidet har økt vesentlig. Utgiftene er beregnet til 70.000 kr/år. Dette dekker utgifter til ulike telefonsystemer, kurs, medlemskaper og interkommunale samarbeidsprosjekter.

Områdeplaner: Hvert år er det avsatt 1.300.000 kr i investeringsbudsjettet til kjøp av konsulent-tjenester og dekking av interne lønnskostnader i forbindelse med utarbeidelse av områdeplaner og kommunale detaljreguleringsplaner, som ikke er knyttet opp til ett konkret byggeprosjekt.

Gebyr: Gebyrene er økt med ca. 3 % (prisveksten). Da det forventes mindre aktivitet, er forventet gebyrinntekter redusert med kr. 500.000 i budsjettet. Gebyrtillegg for planforslag som ikke er i tråd med overordna planer, er lagt inn som nytt punkt i gebyrregulativet.

Byggesak

Gebyr: Gebyrene er økt med ca. 3 % (prisveksten). Prisvekst, pluss generell økt aktivitet i henhold til 2015-regnskapet, medfører at gebyrinntektene økes med 300.000 kr/år. Gebyrtillegg for ulovlige tiltak og hjemmel for overtredelsesgebyr, er lagt inn som nye punkter i gebyrregulativet.

Skanning av byggesaksarkivet: Tiltaket er lagt inn i ØP2016-2019 i 2017 og 2018.

Skanning av byggesaksarkivet er nødvendig for å møte statlige krav til digitalisering og forenkling av byggesaksbehandlingen. Skanningen er også nødvendig for å oppfylle arkivlovens krav til sikker arkivering uten å investere i et eget arkivrom. Dagens arkivskap og arkivskuffer er snart fulle. Det antas at skanningen vil koste mellom 800.000 og 1.000.000 kr per år. I tillegg kommer årlige driftsutgifter på ca. 40-50.000 kr.

Oppmåling

Gebyr: Gebyrene er økt med ca. 3 % (prisveksten). Prisvekst, pluss generell økt aktivitet i henhold til 2015-regnskapet, medfører en økning av netto inntekt på 245.000 kr/år (brutto 700.000 kr/år). Kommunens utgifter til kjøp av oppmålingstjenester utgjør 65 % av gebyrinntektene.

Ny kartinnsynsløsning / webinnsyn: Tiltaket er lagt inn i ØP2016-2019 i 2017. Kartinnsynsløsningen vår blir ikke lengre oppgradert og videreutviklet av leverandøren. Ved overgang til webinnsyn øker de årlige driftskostnadene med 69.000 kr. Innvesteringskostnaden dekkes via prosjekt 4062.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Byggesak

Permisjon uten lønn: Saksbehandler/jurist på byggesak har permisjon fram til 30.09.2016 for å fullføre sin advokatbevilling. Det settes ikke inn vikar, men det kan påløpe noen utgifter til juridisk bistand i enkeltsaker. Permisjonen vil medføre en innsparing for 2016.

" Byggesaksgebyrene er økt med ca. 3 prosent. Gebyrtillegg for ulovlig tiltak og hjemmel for overtredelsesgebyr, er lagt inn som nye punkter i gebyrregulativet.



934 syklister deltok i årets Landsbyritt. Ved Randaberg Arena gjorde 9. Klasse-elever fra Harestad skole ekstra stas på deltagerne.



7

Skole

Arbeidsområder

Tjenesteområdet består fra 2016 av ni ansvarsområder. Kommunens tre skoler er store og de utgjør ca. 90 % av budsjettet til tjenesteområdet. Alle skolene har SFO-tilbud. Kommunens ATO-avdeling er lagt til Harestad skole. Avdelingen gir tilbud til elever fra hele kommunen. Kommunens introbase-tilbud er lagt til Grødem skole. Elever fra hele kommunen får tilbud på introbasen.

Fordeling av budsjettet blir gjort på rektormøter i samsvar med ressursfordelingsmodellen som er utarbeidet for tjenesteområde skole. Alle tjenester og ansvarsområder er hjemlet i opplæringsloven. Skolenes rektorer utarbeider forslag til budsjett på sin skole.

Hovedsatsingsområdene for Randabergskolen er et godt læringsmiljø og et godt læringsutbytte. Det gjennomføres brukerundersøkelser og kartleggingsprøver hvert år. Resultatene av prøver og undersøkelser er viktige innspill i arbeidet for å sikre god kvalitet på skolene i tråd med nasjonale og lokale føringer. Elever som ikke har, eller kan få, et tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, har rett til spesialundervisning. Elever som får spesialundervisning følger en individuell opplæringsplan (IOP). Lærerne utgjør den største yrkesgruppen i skolene. Hovedutlysning til nye lærerstillinger påfølgende skoleår er i januar/februar. Det har til nå vært nok lærere som har søkt på stillinger ved hovedutlysningen.

Videreutdanning/kompetanseheving

Det utarbeides hvert år kompetanseplan for skolene i Randaberg. Denne legges frem til politisk behandling i mai/juni. I skoleåret 2015-2016 tar 12 lærere videreutdanning i kommunen. Seks av disse lærerne går på stipendordning, seks på vikarordning.



Nye kompetansekrav for lærere, gjør at kommunen må ha fullt fokus på videreutdanning de neste årene.

Ungdomstrinnsatsningen (SKU)

Randabergskolen har deltatt i Ungdomstrinn i utvikling for alle skolene siden august 2014. Perioden der kommunen får tilført midler i forhold til satsingen, er nå over. Randabergskolen fortsetter skolebasert kompetansehevingssatsingen med uforminset styrke. Plan for arbeidet er laget for perioden 2014-2017 og planen videreføres. Satsingen er omfattende og krever stort engasjement og trykk fra skoleeier og skoleledere. Satsingsområdet som skolene i Randaberg til nå har hatt er lesing.

For 2016 vil det være skriving, samt at en vil starte på en modul og nettbasert kompetanseheving (MOOC) for alle lærerne i Randabergskolen. Vurdering for læring er tema for MOOCen.

"Nye kompetansekrav for lærere, gjør at kommunen må ha fullt fokus på videreutdanning de neste årene."

Randaberg kommune vil til og med 2017 kunne benytte utviklingsveilederen som er tilsatt i Utdanningsregion midt (Stavanger, Sola, Rennesøy, Finnøy, Kvitsøy, Strand, Hjelmeland, Forsand og Randaberg). Stillingen er i stor grad finansiert sentralt, men det vil være en egenandel for kommunene også.

Leksehjelp

Det gis tilbud om leksehjelp på mellomtrinn og ungdomstrinn ved skolene i kommunen. Elever med fremmedspråklig bakgrunn oppfordres spesielt til å benytte seg av ordningen.

Skolefritidsordningen (SFO)

"Skolefritidsordninga skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesse hos barna. Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn."

Opplæringsloven § 13-7. SFO gir tilbud til barn på 1.-4. trinn. Barn med særskilte behov får SFO tilbud til og med 7. klassetrinn. SFO tilbudet omfatter morgentilbud fra kl. 07.15 og tilbud

etter skoletid fram til kl. 16.30. SFO har åpent i skolens ferier, bortsett fra juli måned. SFO har i inneværende skoleår ca. 350 barn fordelt på skolene. Alle barn som det er søkt plass for, har fått tildelt plass. Randaberg kommune tilbyr per i dag både skoletilbud og helårstilbud. Reduksjon i antall tilbud et tiltak i budsjettforslaget fra rådmannen.

SFO skal i stor grad være selvfinansierende. Elever som har krav på ekstraoppfølging i skoletiden har ikke de samme rettighetene i SFO. Dette er krevende fordi elever som har behov for struktur og forutsigbarhet får en utfordring i SFO som er et mindre strukturert tilbud enn skole. I 2014 ble det bevilget 300.000 kr til ekstra personell i forhold til gruppa over. Disse midlene blir fordelt på skolene etter behov.

I budsjett for 2015 ble det gjort endringer i forhold til foreldrebetaling. Søskenmoderasjon gjelder kun når barna går i 1. og 2. klasse.

I budsjett for 2015 fikk elever på ATO gratis SFO fra og med 1. klasse. Rådmannen foreslår å ta bort denne ordningen i budsjettforslag for 2016.

Avdeling for tilpasset opplæring (ATO)

Alle barn har rett til å gå på nærskolen sin. Randaberg kommune har opprettet en avdeling som gir tilbud til elever som trenger særskilt tilrettelagt opplæring. Det er det enkelte barn sine foresatte som avgjør om deres barn skal være elev på nærskolen eller om barnet skal være tilknyttet ATO. Avdelingen betjener hele kommunen, og den er lagt til Harestad skole. Skolens rektor har det overordna ansvar for avdelingen. På grunn av generell plassmangel på Harestad skole er det svært utfordrende å finne nok rom til de behov som barna i ATO har.

Når nye Harestad skole tas i bruk vil dette bli bedre. Elevene på ATO får SFO-tilbud fra 1.-7. klassetrinn på skolen. Fra 8. trinn får de tilbudet sitt på avlastningscenteret.

" Elever som har krav på ekstraoppfølging i skoletiden, har ikke de samme rettighetene i SFO. Dette er krevende ...

" I budsjettet for 2015 fikk elever på ATO gratis SFO f.o.m. 1. klasse. Rådmannen foreslår å ta bort denne ordningen i budsjettforslag for 2016.

Introbaser (innføringsklasse) i norsk for fremmedspråklige barn

Randaberg kommune har fra august 2009 opprettet en introbase (innføringsklasse) for fremmedspråklige barn. Introbasen varierer i antall elever, gjerne i løpet av skoleåret. Barna som går på introbasen er både barn av flyktninger og av arbeidsinnvandrere. Spesielt den siste gruppen varierer veldig i antall. Det er lite forutsigbart når de kommer til kommunen og når de flytter igjen. Morsmåslærerne / de tospråklige lærerne er delvis tilknyttet basen slik at elevene der, med hjelp av sitt morsmål, kan lære norsk språk og kultur

raskere. De er også tilknyttet hjemmeskolen til elevene den dagen i uken elevene fra introbasen går på hjemmeskolen. Grødem skole administrerer basen og har personalansvar for morsmåslærerne/tospråklige lærere tilknyttet basen.

Fra 2016 opprettes det eget ansvarsnummer for introbasen og morsmål/tolærere. Dette for å ha mer oversikt over kostnadene med dette tilbudet. Med tanke på at kommunen skal ta i mot flere flyktninger i de nærmeste årene er det viktig å gjøre denne endringen.

Voksenopplæringen (VO)

Voksenopplæringen gir tilbud til voksne som har rett på grunnskoleopplæring og rett til spesialundervisning på grunnskolens område (§ 4A-1 og § 4A-2 i opplæringsloven). På områder der kommunen ikke har kompetanse, for eksempel syn og hørsel, kjøper vi tjenester fra Johannes læringssenter i Stavanger.

Ansvar for voksenopplæringen er delt mellom tjenesteområdene skole og NAV, der sistnevnte organiserer og har budsjettmessig ansvar for flyktninger/innvandrere.

Behov for voksenopplæring kan variere i løpet av et skoleår. I voksenopplæringen legges det vekt på fleksibilitet og det omrokeres på ressursene slik at alle skal få hjelp så raskt som mulig. Voksenopplæringen i Randaberg har de siste årene tilbudt norskopplæring for arbeidsinnvandrere. De betaler en egenandel og får skreddersydd og effektiv norskopplæring.

Dette medfører at de raskt kan komme seg i arbeid i regionen. Dette er et godt tiltak, men ikke lovpålagt for kommunen. Det ligger til skolesjefen å skrive vedtak på alle voksne som skal ha opplæring på grunnskolenes område, enten i form av grunnskoleopplæring for voksne eller i form av spesialundervisning på grunnskolenes område. Dette gjelder også for den elevgruppen som NAV organiserer og har budsjettmessig ansvar for.

Elever som mottar undervisning i andre kommuner

Randaberg kommune betaler skoleplassen for barn som blir plassert i fosterhjem i andre kommuner. Denne budsjettposten har økt mye de siste årene. For elever som går på private skoler betaler ikke kommunen grunnsats for skoleplass. Dersom elever på private skoler trenger spesialundervisning, er det Randaberg kommune som må ta den kostnaden. Randaberg kommune kjøper skoleplass på Auglend skole til elever med hørselshemming.

Skoleskyss

Skoleskyss har vært en økende utgift de siste årene. Elever som fraktes frem og tilbake til introbasen er en betydelig utgift. Kommunestyret har utvidet ordning for gratis skoleskyss for elever fra 2.-4. klasse utover de som lovverket gir rett til gratis skoleskyss.

Kommunens utgifter til PPT er lagt til skole felles

Disse kostnadene kommenteres ikke spesielt siden dette er et interkommunalt foretak der kommunens kostnader er bestemt etter en fordelingsnøkkel (antall barn i barnehage og skole pr. kommune).



Fredag 6. februar er samene sin nasjonaldag, også kalt "Samefolkets dag". Nina Lindø fra Randaberg skolemusikkorps heiser her sameflagget utenfor kommunehuset i Randaberg.

Nøkkeltall, årsverk

Skole	Årsverk
122 Skole felles	
Skolesjef	1,0
Rådgiver	1,8
Voksenopplæring	0,8
Årsverk totalt	3,6
210 Harestad skole	
Rektor	1,0
Inspektører	3,0
Kontorsekretær	1,0
Lærere	61,5
Miljøterapeuter	1,8
Assistenten	3,1
Årsverk totalt	71,4
211 Harestad skole, SFO	
Faglig leder	1,0
Fagarbeidere/assistenter	7,6
Miljøterapeut	-
Årsverk totalt	8,6
212 Harestad skole ATO	
Faglig leder	0,6
Pedagoger	3,4
Miljøterapeuter	4,6
Fagarbeidere/assistenter	4,2
Årsverk totalt	12,8
230 Grødem skole	
Rektor	1,0
Inspektører	2,6
Kontorsekretær	1,0
Lærere	45,0
Miljøterapeuter	1,3
Assistenten	2,8
Årsverk totalt	53,7
230 Grødem skole, introbasen	
Introbase	1,8
Tospråklige lærere	1,5
Årsverk totalt	3,3
231 Grødem skole, SFO	
Faglig leder	0,8
Fagarbeidere/assistenter	3,8
Miljøterapeuter	0,3
Årsverk totalt	4,9
250 Goa skole	
Rektor	1,0
Inspektører	1,2
Kontorsekretær	1,0
Lærere	26,4
Miljøterapeuter	1,9
Assistenten	1,2
Årsverk totalt	32,7

Skole	Arsverk
251 Goa skole, SFO	
Faglig leder	0,2
Fagarbeidere/assistenter	3,1
Årsverk totalt	3,3
Årsverk knyttet til videreutdanning	-3,0
Årsverk totalt skole	188,0

Nøkkeltall, KOSTRA

KOSTRA*	Randaberg			Gj.sn. gr 8	Gj.snitt Rogaland	Gj.snitt landet
	2012	2013	2014			
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter	25,4	24,1	23,7	21,5	20,4	18,4
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), i prosent av samlede netto driftsutgifter	4,2	4,4	4,0	4,1	3,4	4,2
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), i prosent av samlede netto driftsutgifter	0,1	0,1	0,1	0,5	0,3	0,4
Andel elever i kommunens grunnskoler, av kommunens innbyggere 6-15 år	97,6	98,0	96,5	96,6	94,9	95,9
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	3,5	2,9	3,0	4,2	6,5	7,2
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning	5,6	6,5	8,0	8,6	8,1	8,0
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	11,8	12,3	12,6	14,0	13,7	13,8
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	97,7	99,4	96,6	98,7	98,2	98,0
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	38,4	41,1	40,0	..	40,3	40,4
Netto dr.utgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år	81 950,0	84 891,0	87 885,0	80 024,0	80 470,0	80 869,0
Netto dr.utgifter til SFO (215), per innbygger 6-9 år	1 275,0	1 179,0	433,0	2 415,0	3 564,0	4 337,0

* De nyeste KOSTRA-tallene som her vises er fra 2014.

Kommentarer til nøkkeltall

Randaberg kommune har en ung befolkning. Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning i prosent av samlede netto driftsutgifter i kommunen blir derfor høyere enn i kommuner der befolkningen er eldre.

De fleste elevene fra Randaberg går på kommunens grunnskoler.

Det er en liten økning av elever som går på private skoler fra 2014. De fleste elevene fra Randaberg, som velger andre alternativ enn kommunal skole, går på Stavanger kristne grunnskole.

Elever som får særskilt norskopplæring

Dette tallet varierer fra år til år, avhengig av innvandringen til kommunen.

Tabellen foran viser utvikling og endring i årsverk på skoleområdet. Oversikten viser en nedgang i årsverk fra 2015 til 2016 på 4,4 årsverk. Oversikten viser videre at vi har 3 lærerårsverk mer enn rammene tillater. Dette blir nærmere kommentert senere. En viktig endring i bemanningssituasjonen har sin begrunnelse i «ressurskrevende brukere» - elever som får sin opplæring på ATO. Det er en stor økning i denne elevgruppen. Dette medfører en økning på 4 årsverk for denne elevgruppen. Årsverk knyttet til opplæringen for elevene i ordinært skoletilbud er redusert med 8,4 årsverk.

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning

Tallene i 2014 går i feil retning av det som er ønskelig i Randabergskolen. PPT rapporterer om flere barn med flerspråklig bakgrunn som trenger spesialundervisning i grunnskolen.

Her må det gjøres grep for at de skal få opplæring i tråd med sine behov slik at de ikke trenger spesialundervisning.

Opplæringsloven slår fast at alle elever skal få undervisning tilpasset sine evner og forutsetninger.

" De fleste elevene fra Randaberg, som velger andre alternativ enn kommunal skole, går på Stavanger kristne grunnskole.

I stortingsmelding 18, Læring og fellesskap, står det:

"Tilpasset opplæring handler om å skape god balanse mellom evnene og forutsetningene til den enkelte elev og fellesskapet. Det forutsetter at skolen løpende vurderer, varierer og endrer egen praksis og det kan bedre gis dersom flere får tilpasninger innenfor den ordinære opplæringen. Departementet vil presisere i opplæringsloven at skolene, før det fattes vedtak om spesialundervisning, skal kartlegge, vurdere og eventuelt prøve ut nye tiltak innenfor rammen av tilpasset opplæring".

Dette har Randabergskolen tatt på alvor og vi har positive erfaringer med dette.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse

I Randaberg starter alle 1.-trinns elever i forholdsvis små grupper, med stor lærertetthet og kvalifiserte pedagoger.

Gjennom statistikk fra Skoleporten får vi et bilde av hvordan lærertettheten i Randabergskolen ligger i forhold til andre kommuner på de ulike trinn. Dette er en verdi som regnes ut fra elevtall, elevenes årstimetall og underviste lærertimer, og som gir et bilde av gruppestørrelse per lærer. Dette blir et snitt, og kan selvsagt variere fra trinn til trinn og fra skole til skole.

Tab.: Utdrag fra statistikken for skoleåret 2014/15 (inkl. spesialundervisning):

Kommune	1.-7. trinn	8.-10. trinn	1.-10. trinn
Randaberg	12,8	12,1	12,6
Gjesdal	12,1	16,4	13,4
Sola	11,7	14,7	12,5
Stavanger	14,4	15,5	14,8
Sandnes	13,7	13,6	13,7

Ut fra denne statistikken kan vi si at Randabergskolen totalt ikke skiller seg vesentlig ut i forhold til andre kommuner, vi ligger i nedre del av statistikken. Samtidig må vi være oppmerksom på hvordan vi internt bruker ressursene, for eksempel mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet. Her vil det være ulikheter mellom skolene.

Skolestrukturen i Randaberg med 1-10-skoler medfører en ekstra lærertetthet på ungdomstrinnet. Spesielt er dette utfordrende på en skole som Goa der det for mange av årstrinnene er

pluss-minus 30 elever.

Rådmannen ser på muligheten for å effektivisere driften i kommunen. Dette gjelder også for skoleområdet. Rådmannen foreslår derfor i økonomiplan for 2017-2019 at en flytter elevene fra ungdomstrinnet på Goa over til Harestad skole. Kommunen vil da, de fleste årene, «spare» kostnadene tilsvarende 2-3 skoleklasser per skoleår. Det kommer egen sak som utdyper dette forslaget i budsjettmøtet.

"Rådmannen foreslår (i økonomiplanen for 2017-2019) at en flytter elevene fra ungdomstrinnet på Goa over til Harestad skole.

Indikator for overgang til videregående skole for elevene fra Randaberg er

fortsatt høy. Det vil være årlige variasjoner som kan forklares ut fra enkeltelever med spesielle utfordringer.

Fra og med 2012 er kommunen med på prosjektet Ny GIV. Erfaringene fra prosjektet er positive. De fleste elevene som deltar i prosjektet får økt sitt læringsutbytte i form av bedre karakterer i flere fag. En enda viktigere effekt av prosjektet tror vi vil være at flere gjennomfører videregående skole. NyGIV videreføres i videregående skole i to år. Kommune og fylkeskommune har et tett samarbeid i dette prosjektet.

Randaberg kommune og fylkeskommunen har fra 2015 et pilotprosjekt kalt «Glidelåsen», som er spennende med tanke på gjennomføring i videregående skole. Til dette prosjektet har kommunen fått prosjektmidler fra fylkeskommunen (RUP-midler). Det er et viktig folkehelseperspektiv at ungdommen gjennomfører videregående skole i så stor grad som mulig.

I kvalitetsrapporteringen fra Randabergskolen for 2015 ser vi at kommunen ligger bra an i forhold til gjennomføring av videregående skoler.

Gjennomsnittlige grunnskolepoeng er markant mye bedre for 2013 enn årene tidligere. Det har vært et satsingsområde å få bedre sammenheng mellom eksamens- og standpunkt karakterene for elevene ved skolene våre. Tallene for 2014 og 2015 viser at det fortsatt er et område skoleeier må jobbe med.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen og måloppnåelse

Randbergskolen lager hvert år en kvalitetsrapport der måloppnåelse og utfordringer i skolene våre blir grundig beskrevet. Rapporten blir lagt fram til politisk behandling i januar 2016.

Det er færre elever i grunnskolen nå enn for fem år siden. Samtidig ser en at elevgruppen med særskilte behov for tilrettelegging øker. Det samme gjør antall barn plassert i fosterhjem som trenger full oppdekning i skoletilbudet sitt. Et tegn på denne utviklingen ser en når en ser på bemanning i ATO. Fra 2014-2015 til 2015-2016 er det en økning i bemanning på fire årsverk.

" Det er færre elever i grunnskolen nå enn for fem år siden.

Fra høsten 2016 kommer det nye elever på ATO og bemanningen må trolig økes enda mer.

Det skjer stadig tilpasninger og endringer i bemanningsbehovene. I en så stor organisasjon som Randbergskolen er, vil det alltid være muligheter for å tenke og handle smartere enn det en tidligere har gjort.

Det er utarbeidet en fordelingsmodell som fordeler tilgjengelige midler mellom skolene på en "rettferdig" måte. Det gjør at det omfordelles midler mellom skolene hvert år. Den største enkeltkomponenten i modellen er elevtall. Går elevtallet opp, får skolen en større del av potten. Går elevtallet ned, blir det reduksjon.

For 2016 er det foreslått en reduksjon i rammen på 1 mill. kr. Lønn er den største utgiften på skoleområdet så reduksjon betyr i praksis at det blir færre årsverk til undervisning. Hvordan dette er tenkt gjort blir kommentert under tiltaksdelen.

" For 2016 er det foreslått en reduksjon i rammen på 1 mill. kr.

Randbergskolen har skoleåret 2015-2016 seks lærere som tar videreutdanning med frikjøp som i stor grad er finansiert fra staten. I tillegg tar seks lærere videreutdanning med stipendordning på 100.000 kr per 30 studiepoeng. Det blir viktig for kommunen å få minst samme antall lærere på denne ordningen også neste skoleår.

Det er to viktige fordeler med lærere som tar videreutdanning.

- Kompetansekravet vedtatt gjeldende fra august 2015 medfører at mange lærere ikke har godkjent utdanning til å undervise i kjernefag som norsk, matematikk og engelsk.
- Det medfører at vi kan ha flere lærere ansatt i Randbergskolen enn det vi har rammer til. Det er av stor betydning fordi vi vet at i de nærmeste årene vil en del av lærerne vil oppnå pensjonsalder og da er det viktig at vi klarer å beholde de dyktige lærerne som er ansatt i vår kommune i påvente av dette. Det vil kunne bli mangel på lærere i framtiden.

Nye tiltak innarbeidet i budsjettet

I tiltaksdelen, nye tiltak innarbeidet i budsjettet, foreslås det flere tiltak som øker inntektene til kommunen/ reduserer kostnadene til kommunen.

122: Driftsreduksjoner i skolen. Årsvirkning i 2017 2 mill. kr. Halvårsvirkning i 2016 1 mill. For å presentere et forsvarlig budsjett i samsvar med vedtatte måltall er det nødvendige med flere kostnadsreducerende tiltak i kommunen. Reduksjon i rammene til skoleområdet er på 1 mill. kr. Dette betyr færre lærerstillinger på skolene.

Ressursfordelingsmodellen vil være styrende for hvordan reduksjonen fordeler seg på skolene i kommunen. Deler av innsparing på lønn må sees på i forhold til vikarbruk på skolene.

122: Endring i skolestruktur

Randaberg kommune har en fordyrende skolemodell. KOSTRA-tall viser at lærertettheten på u-trinnet er høy i Randaberg ift. kommuner vi sammenligner oss med. Dette henger i stor grad sammen med at vi har 1-10-struktur på alle skolene våre. Skal det spares ressurser i årene framover, vil det være penger å spare på å legge ned ungdomstrinnet på Goa skole og flytte elevene over til Harestad skole.

" Randaberg har en fordyrende skolemodell ... som i stor grad henger sammen med at vi har 1-10-struktur på alle skolene våre.

Rådmannen vurderer dette til å være et tiltak som ikke vil gå utover den faglige kvaliteten på opplæringen for elevene. Tiltaket kan iverksettes når byggetrinn 1 på ny Harestad skole er ferdig. Viser til egen sak.

Budsjettkonsekvens: -0,1 mill. kr i 2017 og - 2,0 mill. kr i 2018.

210, 230, 250: Ekstra naturfagstime på 5.-7. klassetrinn

Elevene på mellomtrinnet skal ha en ekstra time i naturfag. Det er oftest åtte grupper på hvert trinn - en lærertime koster i snitt 27.500 kr. Kostnadene forbundet med dette er 220.000 kr. på årsbasis. For 2016; 100.000 kr. Inntekt og kostnader går opp i opp.

122: PCer til elevene

På grunn av valg av løsning av maskinvare til elevene på ungdomstrinnene våre, kan kostnadene her reduseres. Disse midlene bør overføres til investering i maskiner til ansatte på Harestad og Grødem skole i 2016. Lærerne på de to skolene kan gå inn i kommunens it-systemer. Det fordrer dyre maskiner og økte lisensutgifter. Alternativt kan det kjøpes Chrome-bokser til lærerne, som er billige i innkjøp, enkle å drifte, kan tilknyttes kommunens systemer på en enkel måte og kan også brukes av elever senere om det skulle bli endringer i kommunens IKT-drift.

Budsjettkonsekvens: I 2016 foreslås det brukt til lærermaskiner, -0,25 mill. kr i 2017 og - 0,25

212: Gratis SFO for elever på 1.-4. trinn på ATO

Dette tiltaket ble vedtatt i 2015. Skal tiltaket videreføres i 2016, må skolens budsjett økes med 150.000 kr. Rådmannen begrunner forslaget om å ta vekk denne ordningen med at de fleste elevene på skolen går på/har behov for SFO.ATO-elevene skiller seg ut ved at de også har behov for SFO etter 4. klasse. Gratis SFO fra og med 5. klasse er tidligere innarbeidet i budsjettet. Ordningen foreslås tatt bort. Dette reduserer budsjettet med 50.000 kroner per år til og med 2018.

232: Introbase i Randaberg kommune

For å synliggjøre utgifter til språkopplæring for nyankomne elever uten norskkunnskaper, opprettes det et eget ansvar for Introbasen. Skal fortsatt være lokalisert på Grødem skole og underlagt rektor på Grødem skole. Med tanke på at flere flyktninger skal komme til Randaberg, er det viktig å ha fokus på opplæringen av barna som kommer. Tiltaket medfører ingen ekstra kostnader. Viser ellers til sak om flyktninger de neste årene, der det foreslås økninger på dette området - om elevtall økes mer enn planlagt ut fra gjeldende rammer.

122: Ungdomstrinn i utvikling

Randaberg kommune deltar i nasjonalt prosjekt ungdomstrinn i utvikling. I 2014-2015 har kommunen blitt tilført til sammen 350.000 til dette prosjektet. Disse midlene blir ikke videreført. Kommunen er forpliktet til å delfinansiere en stilling i regionen med ca. 70.000 kr per år til og med 2017.

122: Videreutdanning og etterutdanning av lærere i Randaberg kommune

Nye kompetansekrav i grunnskolen gjør at kommunen må satse maksimalt på videreutdanning og skolebasert kompetanseutvikling i årene framover. Dette medfører at kommunen fortsatt må delta maksimalt i kompetanse for kvalitet.

Budsjettkonsekvens: -0,4 mill. kr per år til og med 2018.

Tiltak ikke innarbeidet i budsjettet

Det er for budsjett 2016 ikke foreslått andre tiltak enn de som er beskrevet ovenfor. På bakgrunn av klare føringer i forhold til økonomi i årene framover har en prøvd å være nøkterne og lagt opp til å løse utfordringer innenfor den gitte rammen.

Fosterhjemplasserte elever

Det vil i regnskapet for 2015 være et merforbruk på dette området på 1,0 mill. kr.

ATO-elever

I økonomiplan i fjor ble det lagt inn økning av utgifter i forhold til fire nye elever i ATO høsten 2016. Informasjon nå viser at det kommer seks nye elever som skal ha et ATO-tilbud.

Dette vil utfordre oss, men vi prøver å finne løsninger, også rommessige, fram til ny Harestad skole er ferdig.

" For å synlighgjøre utgifter til språkopplering for nyankomne elever uten norskkunnskaper, opprettes det et eget ansvar for Introbasen.



- Mor, far, eller kanskje bestemor eller bestefar! Her skal familien lagres til mobilkameraet. Fra starten av Landsbyrittet i april i år - der deler av løypa går gjennom sentrum i Randaberg.

Spadetak for ny skole og kulturscene



I septemer i år tok statstråd Jan Tore Sanner og ordfører Bjørn Kahrs de første spadetakene på Varenmarka for nye Harestad skole og kulturscene.





Randaberg kirke med ny kirkestue ligger sentralt til i Randaberg sentrum.



8

Randaberg
kirkeelige fellesråd

Arbeidsområder

Randaberg kirkelig fellesråd er i følge kirkeloven forvalterorgan for menighetenes virksomhet. Det vil si at Fellesrådet ivaretar arbeidsgiveransvaret for kirkens ansatte og har ansvar for drift og vedlikehold av kirkebygg og kirkegårder.

Fellesrådet forvalter de midler som Randaberg kommune utreder i henhold til kirkeloven, tilskudd fra staten, inklusive midler via Stavanger bispedømmeråd og ikke minst midler som menighetene selv samler inn.

Kirken i Randaberg er livskraftig. Flotte kirker, vakre kirkegårder og ikke minst mange gode og engasjerte medarbeidere, lønnende og frivillige.

I den store innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført av Difi senest i 2013 får Den norske kirke svært høyt skår på brukertilfredshet. Dette viser at brukere av kirkens tjenester og de som møter kirken er svært tilfredse. Dette er også erfaringen fra Randaberg, samtidig som Randaberg kirkelige fellesråd fortsatt ønsker å forbedre oss videre i tiden som ligger foran oss.

Arbeidsområdet

Randaberg kirkelige fellesråd har som oppgave å forvalte de menneskelige-, økonomiske- og materielle ressursene til beste for den lokale menighet og gravferdsvirksomheten.

Fellesrådet vil bidra til:

- At kirken er en åpen og tjenende folkekirke der mennesker møter tro, felleskap og kultur.
- At mennesker blir møtt på en positiv måte når de søker tjenester fra gravferdsvirksomheten.

Vi tror at en livskraftig kirke gjør Randaberg til et bedre sted å bo i.

Personal

Fellesrådet har arbeidsgiveransvar for de kirkelige ansatte; diakoner, barne- og ungdomsarbeidere, trosopplæringsmedarbeidere, menighets-

pedagog, menighetsmusiker/organist, daglig ledere for menighetene, kirketjenere, kirkegårds-personell, renholdere og kirkeverge (prost og sokneprestene er ansatt av biskopen).

De kirkelige ansatte har arbeidsoppgaver knyttet til alle aldersgrupper og innenfor et vidt spekter av tjenester. De har ansvar for kirkelige handlinger, dåps- og trosopplæring, ledertrening av barn og unge, diakoni blant unge og eldre, musikk og kulturtiltak (for eksempel sommerkonsertene), og mange andre tiltak for barn, unge, voksne og eldre.

" - Vi tror at en livskraftig kirke gjør Randaberg til et bedre sted å bo i.

Nasjonale beregninger har vist at hver ansatt i kirken genererer opp til fire årsverk i frivillig innsats.

Årsverk

Fellesrådet har per 1. september 2015 arbeidsgiveransvar for 16 ansatte, fordelt på 10,2 årsverk. Av disse er 1,8 årsverk finansiert av statlige midler (via bispedømmet) og 1,9 årsverk fra menighetenes egne innsamlede midler.

De resterende 6,5 årsverk er finansiert av fellesrådet via kommunale bevilgning.

Nøkkeltall, årsverk

	Stillinger				Finansiering		
	Randaberg	Grødem	Kirkegård	Tot.	Fellesråd	Bispedøm.	Menighet
Kirkeverge				1	1		
Daglige ledere	1,0	0,8		1,8	1,6	0,2	
Renhold kontor/kirker*	0,2	0,2		0,4	0,4		
Kirketjener/vaktmester	0,4	0,3	0,3	1,0	1,0		
Organist/m. musiker	0,6	0,5		1,1	1,1		
Diakoner**	Felles		1,7	0,7	0,4	0,6	
Ungdomsprest	0,2			0,2	0,2		
Sokneprest	0,5			0,5	0,5		
Barne- og ungdomsarb.	0,3	0,7		1,0			1,0
Trosopplæringsmedarb.	1	0,5		1,5		1,2	0,3
Sum				10,2	6,5	1,8	1,9

* Økt med 0,1 fra 1.10.2014

** Midlertidig økt med 0,2 ifm prosjektet med Randaberg kommune om ensombet (2013-2015). Randaberg menighet øker sin diakonale satsningen overfor barn og unge fra 1.1.15 med 0,4 stilling.

Økonomi

Randaberg kirkelig fellesråd forvalter de midler som Randaberg kommune utreder i henhold til Kirkeloven § 15, tilskudd fra staten, inkl. midler via Stavanger bispedømmeråd, samt midler som Randaberg og Grødem menighetsråd samler inn. Dette fremlegget er basert på behandling i fellesrådets møte 22. september 2015 og en forutgående prosess i både Randaberg og Grødem sokn.

Kommentarer til den økonomiske situasjonen

Det er et godt samspill mellom fellesrådet og kommune. Regnskapet for 2014 viste 38.840 kr i overskudd. Overskuddet i 2013 og 2014 vil gi mulighet til underskudd i budsjett i 2015, 2016 og 2017, da festeinntektene blir redusert. Det reviderte budsj. for 2015 har et underskudd på 265.305 kr. Budsjettet for 2016 er planlagt som et budsjett med underskudd på 112 000 kroner. Det er lagt inn en vekst på 3 % på verdien av tjenesteytingen fra Randaberg kommune ift 2015. Lønnsveksten er lagt inn med 4 %. I tråd med samtaler med rådmannen er IT-tjenestene tatt ut av tjenesteytingsavtalen med kommunen fra 2016. Beløpet er lagt inn som økt rammeoverføring, slik at at fellesrådet skal kunne kjøpe IT-tjenestene eksternt. Fellesrådet ser flere utfordringer knyttet til den daglige driften; bl.a. skulle det vært tilført ekstra midler for å opprettholde standard drift og normalt verdibevarende vedlikehold av kirkebygg og anlegg, samt en bedre personalpolitikk.

Budsjettramme for 2016. Drift

" Fellesrådet ser flere utfordringer knyttet til den daglige driften, som skulle vært tilført ekstra midler for å opprettholde standard drift.



Øverst: Randaberg Arena var i sommer arrangørsted for Norsk Luthersk Misjonssamband sin generalforsamling. Under: Ruinene av gamle Randaberg kirke på Randabergfjellet. Kirken ble reist på 1100-tallet.

	REV. BUD. 2015		2016	
	UT	INN	UT	INN
Personalkostnader	6 267 756		6 378 800	
Driftsutgifter	2 976 804		2 905 032	
Rammeoverføring Randaberg k.		-5 638 000		-5 832 924
Tjenesteyting fra Randaberg k.		-687 604		-637 232
Ensomhetsprosjekt fra Randaberg k.		-145 000		-145 000
Inntekter: utleie, feste, gravstell, renter		-485 823		-308 500
Tilskudd trosopplæring bispedømmet		-846 000		-860 000
Innsamlet til lønn, Randaberg m.		-406 916		-475 088
Innsamlet til lønn, Grødem menighet		-379 912		-513 088
Refusjoner fra Bispedømmerådet		-390 000		-400 000
Underskudd (-)/Overskudd		-265 305		-112 000
Totalt	9 244 560	-9 244 560	9 283 832	9 283 832

Tiltak som allerede er med i vedtatt økonomiplan 2015 - 2018

Ansvar	Tiltak	Kostnad	Kommentar
3910	Vedlikehold/utstyr kirkene	150 000	2012, 2013, 2014 2015, 2016, 2017 og 2018

Vedlikehold/utstyr kirkene

Dette investeringsprosjektet gjør kirkelig felle- råd i stand til å virkeliggjøre flere mindre pro- sjekter som ellers ikke hadde blitt gjennomført.

Vi har fått nye projektorer i begge kirker, ett ekstra kontor, malt og behandlet Grødem kirke utvendig, utvendig belysning i Grødem kirke og startet ENØK-tiltak i begge kirkene.

Planene for kommende år er blant annet videre- føring av ENØK tiltak i begge kirker, montert beskyttelse av ovner under benkene i Randaberg kirke, samt mindre reparasjoner i Randaberg kirke.

Økning i driftsbudsjettet 2016- 2019

År	Tiltak	Kostnad	Kom- mentar
	Vedlikehold og utstyr kirkene	150. 000	A
	15 % stilling kirketjener Grødem kirke	50.000	B
	20% Utvidelse av ungdoms –og trosopplæringsprest i Randaberg	150.000	C
	30 % utvidelse av menighets- musiker-stilling i Grødem menigh.	200.000	D

Kommentar

A. Vedlikehold av bygg og utstyr

Midlene som er satt av til det løpende vedlike- hold og utstyr er generelt for lavt. Randaberg kirke er en listeført kirke som trenger mer konti- nuerlig vedlikehold, slik at vi både unngår forfall og større dyrere investeringsprosjekter. I tillegg begynner Grødem kirke å merkes av stort bruk over mange år. Vi har fått et eget prosjektbeløp

de siste fire år (150.000 kr per år) som har kom- pensert for det lave budsjettbeløpet til slike for- mål. Det er naturlig at dette prosjektet fases ut og overføres som permanent økning av drifts- midlene.

B. 15 % stilling som kirketjener i Grødem kirke

Det har til nå ikke vært ansatt kirketjener i Grødem kirke. Det er fortsatt ønskelig å bruke frivillige til denne tjenesten. Når frivillige gjør tjeneste, vil midlene bli gitt til menigheten. Ved høytider, ferier mm er det i dag vanskelig å få dette til med frivillige. Da vil det være behov for å hente inn lønnede medarbeidere.

C. 20 % utvidelse av ungdoms –og trosopp- læringsprest i Randaberg menighet

Randaberg menighetsråd ønsker en utvidelse av stillingen som ungdoms –og trosopplærings- prest, fra 80 til 100 % stilling. Erfaring viser at det er lettere å rekruttere og beholde kompe- tente ansatte når det er hele stillinger og ikke kun deltid. Det er behov for videre satsing på unge - og ikke minst på ledertrening.

D. 30 % utvidelse av menighetsmusiker- stillingen i Grødem menighet

Grødem menighet har fått en dyktig menighets- musiker. Det var en utfordring å få kvalifiserte søkere til en 70 % stilling. Stillingen i dag gir anledning til å spille ved alle forordnende guds- tjenester (jf. kirkeloven § 14 og § 15). Grødem har 47 forordnede gudstjenester i året, og i tillegg er det spilling ved de fleste begravelser (også i Randaberg kirke) og vielser. Vi ser tyde- lig at det er behov for en utvidelse av stillingen, for å kunne tilby gode konserter for alle og å lede opplæring av barn og unge i musikk. Som- merkonsertene har en prøvd å videreføre, tross nedgang i stillingsprosent, men ser at dette er helt på grensen av det vi kan klare innen stil- lingsrammen. Disse konsertene har opplevd stor tilstrømming. Vi har opplevd over 250 personer på enkelte av konsertene. For mange eldre er dette et av sommerukenes høydepunkt, og er en viktig kulturell og samfunnsbyggende tjeneste for hele landsbyen. Med 70 % stilling vil det neppe være mulig å videreføre alle disse konser- tene. Fellestrådet anmoder Randaberg kommune om å øke driftsbudsjettet, slik at stillingen kan utvides til 100 % stilling.

Investeringer

Ar	Tiltak	Kostnad	Kommentar
2016	Lydanlegg Grødem kirke	500.000	E
2016 2017	Renovering av Randaberg kirke, innvendig	100.000 og 3.500.000	F
2017 2018 2019	Forskjønnelse og utvidelse av Randaberg kirkegård	100.000 og 500.000 og 3.500.000	G
2017	Navnet minnelund og kjølecelle, Grødem kirkegård	100.000 1.200.000	H
2017	Stoler Grødem kirke	1.100.000	I

E. Lydanlegg Grødem kirke

Det er flere klager på de akustiske forholdene i Grødem kirke. I deler av kirkerommet er lydforholden ganske dårlige. Det har blitt utført akustikkanalyser (Sinus AS). Det bør gjøres noe for å endre lydbildet med lyddempende materialer. I tillegg må lydanlegget fornyes. Vi har hatt befaringer og fått innhentet priser fra aktuelle leverandører.

F. Renovering av Randaberg kirke, innvendig

Det er behov for å male Randaberg kirke innvendig. Det er så langt vi vet ikke blitt gjort siden 1970-tallet. Malingen flasser av mange steder.

Bygget er i bruk flere ganger i uken gjennom hele uken. Innvendig belysning vil også være et moment i renoveringen, samt sikre ovenene under benkene, skifte teppet midtgangen mm. Det vil måtte innhentes anbud på prosjektet. Første års budsjetttall er til planlegging og konsulentarbeid. Budsjettallet for selve prosjektgjennomføringen vil bli justert når en ser hva som bør gjøres.

G. Forskjønnelse og utvidelse av Randaberg kirkegård

Randaberg kirkegård ligger som selve sentrumstomten i Randaberg kommune. Kirkegården er i

t tillegg til å være gravlund også en "grønn lunge" i et sentrum preget av betong og asfalt. Det vil være viktig å få utarbeidet en helhetlig plan for hvordan kirkegården kan videreutvikles, og midler må settes av til gjennomføring av det planen foreslår.

Temata som må vurderes er beplantning av blomster, busker og trær (inkl. spørsmål om fjerning av trær), skikkelig opparbeidelse av plass for søppeldunker, fornyelse av benkene, brostein helt rundt kirken, ev. forlengelse/oppjustering av noen stier, eget massedepot med tak for oppbevaring av masser.

I nabokommuner ser vi at navnet minnelund fungerer på en god måte og brukes av flere. Dette er plassbesparende og vi antar at dette

vil kunne fungere også i Randaberg (ikke minst siden denne kirkegården har liten åpne plass igjen). Dette vil primært være for urner. Reguleringsplanen for sentrum øst, ved tatt august 2015, har regulert inn en utvidelse av kirkegården på omkring syv meter mot Harestad skole. Utvidelse av kirkegården vil trolig

kunne gi 100-150 nye graver. Ved masseutskifting, slik at en kan få dobbeltybde, vil dette kunne gi plass til 200-300 graver.

Ved ev. utvidelse vil driftsbygningen/garasjen også måtte rives og en ny bygges. Fellesrådet ser for seg at en først får utarbeidet en plan ett år, og når denne er vedtatt så vil en gjennomføre det planen foreslår. Første års budsjetttall er til planlegging, andre år til navnet minnelund og noe forskjønnelse, og siste år til utvidelsen. Budsjettallet for prosjektgjennomføringen vil bli justert når en ser hva som bør gjøres.



Grødem kirke

H. Navnet minnelund og kjølecelle, Grødem kirkegård

Med navnet minnelund menes at det på et område av gravlunden er et felles gravminne med tilhørende gravfelt for primært urner. På felles gravminne settes navneplater med navnet til avdøde. Navnet minnelund er tilrettelagt for primært for urnegraver, men ev. også noen kistegraver og barnegraver. En del av Grødem kirkegård kan med fordel tilrettelegges som minnelund.

Se f.eks.: <http://www.kirken.stavanger.no/LinkClick.aspx?fileticket=GvamtDwCpNg%3D&...>

Første års budsjettall er til planleggingen. Når Randaberg kirkegård blir full for nye gravlegginger, vil Grødem kirkegård bli brukt mye mer enn i dag.

Da vil det bli enda større behov for en kjølecelle

til oppbevaring før begravelsen. Den vi har fått på Randaberg kirkegård fungerer meget bra, og en tilsvarende bør en ha på Grødem. Driftsbygningen må bygges noe om innvendig (flytte en lettvegg). Kostnadene ved dette blir ca. 400.000 kr. Budsjettallet for selve prosjektgjennomføringen vil bli justert når en ser hva som bør gjøres.

I. Stoler Grødem kirke

Det er behov for å skifte ut stoler i Grødem kirke. Et stort antall stoler blir hvert år ødelagt. Mange er reparert. Totalt må det være omkring 450 stoler i Grødem kirke (kirkerom, møtesal og kafé). Det er også behov for nye bord.

" En del av Grødem kirkegård kan med fordel tilrettelegges som minnelund.



Det er behov for å skifte ut stoler i Grødem kirke.



Den nye kirkestuen i sentrum er blitt et populært treffsted, også for de som deltar på Syng med oss-arrangementene.

Det store bildet



Den grønne landsbyen, Randaberg, er landets minste landkommune med sine drøyt 24 km². 2015 er samtidig jordvernets år, som er viktig for kommunen siden 65 prosent av arealene er dyrkbar jord. Bildet er tatt fra Råndabergfjellet, i retning mot sørvest.



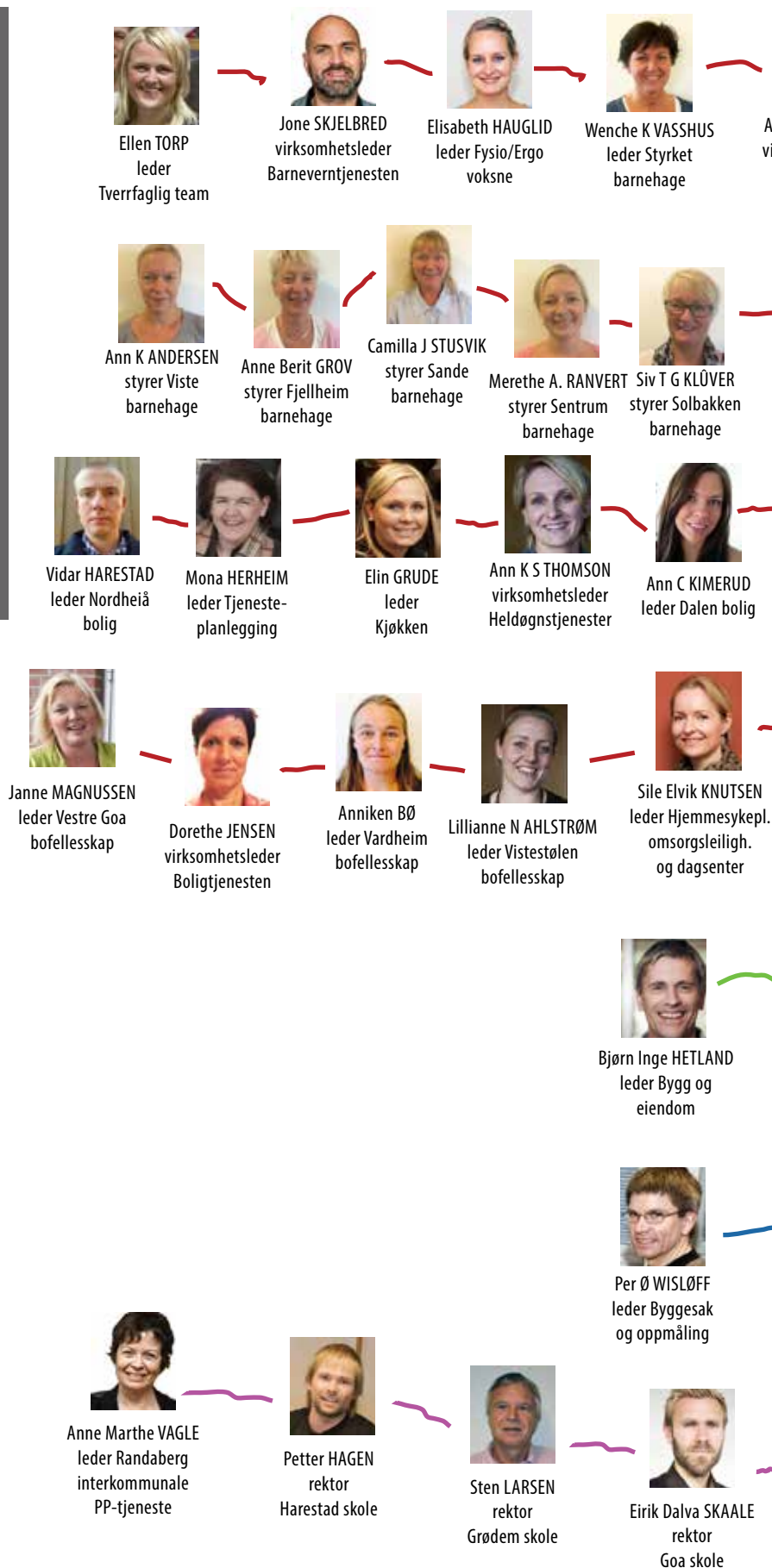
Leder- laget

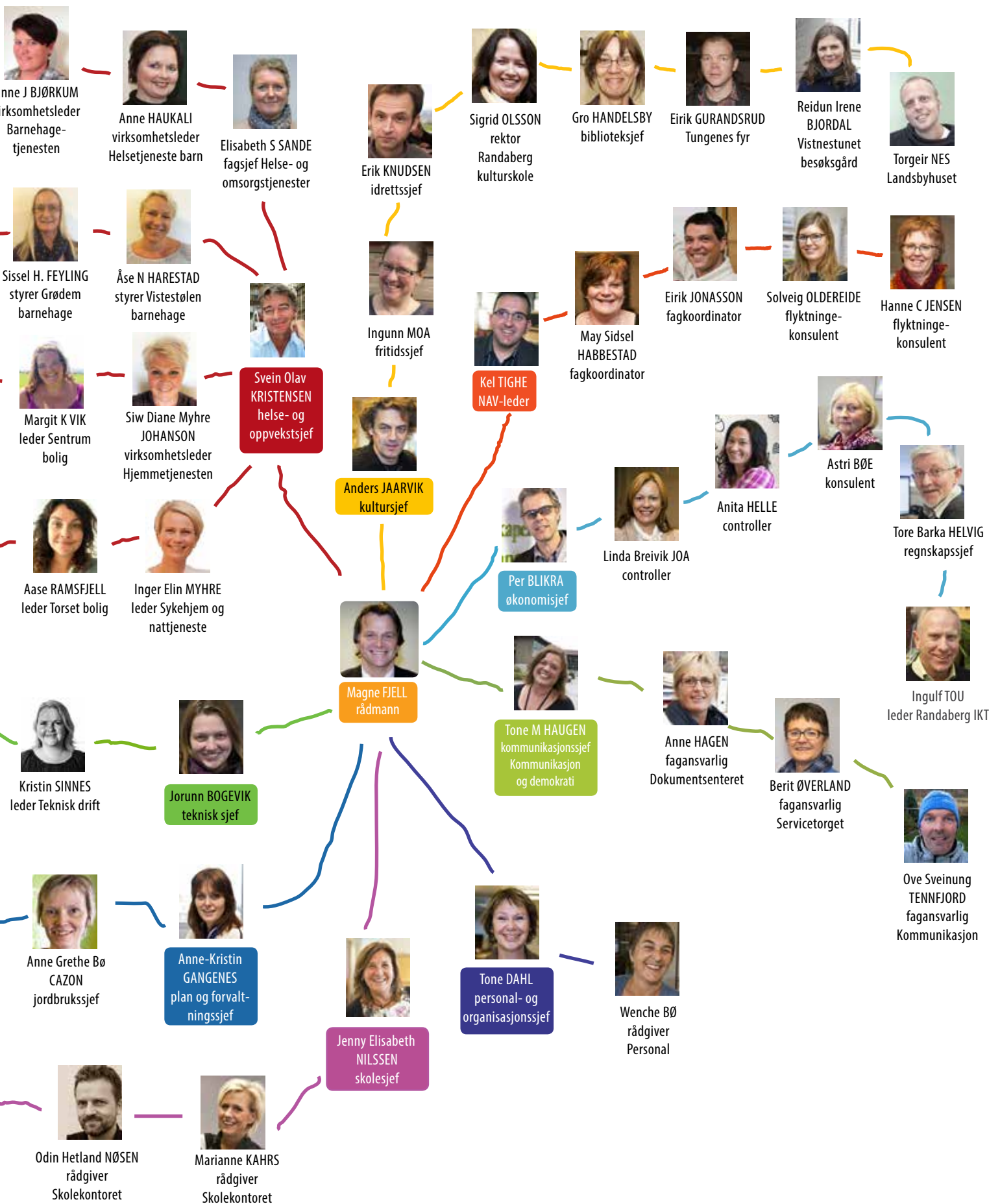
Helt siden i vår har ledere og ansatte arbeidet med budsjettet for Randaberg kommune.

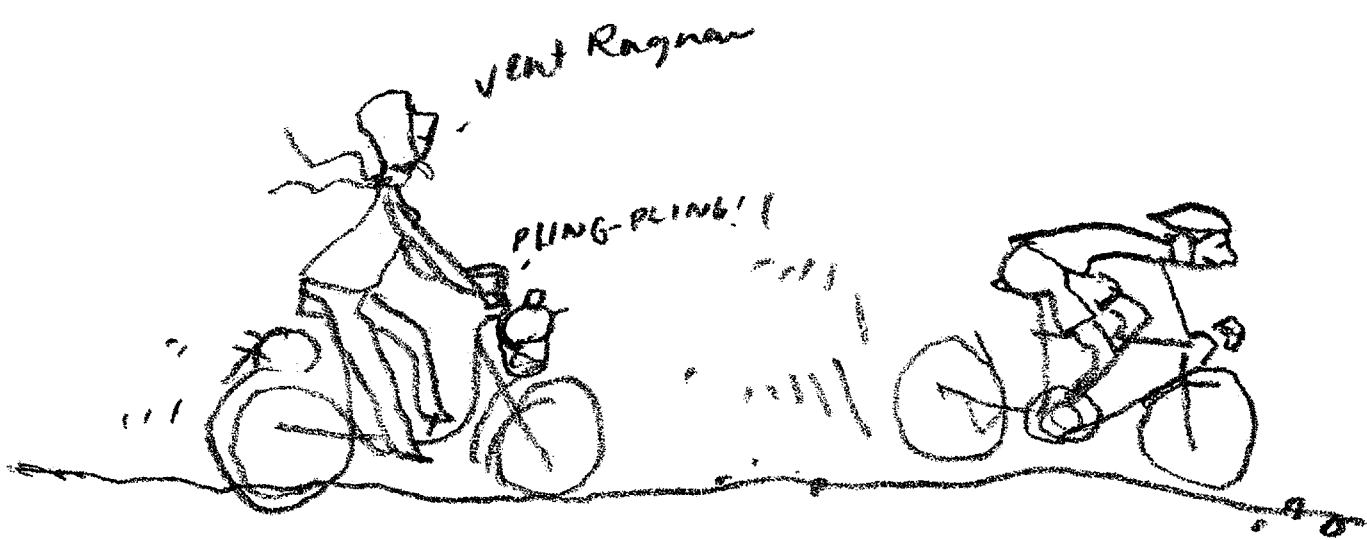
Å lage budsjett er et lagspill.

Det er mer enn 945 ansatte i kommunen, og alle har, i større eller mindre grad, vært involvert i arbeidet med å lage dette budsjettet.

På lagbildet til høyre har vi samlet ledere og rådgivere som har vært sentrale i å snikre sammen et nytt budsjett for 2016.







www.randaberg.kommune.no